

NEFELEJCS PROGRAM

„Azokért élünk, akiket szeretünk,
Azokért, akik igaznak tartanak.
A jövőnek élünk: a szépért s a jó ért,
Amit tehetünk.”
(Széchenyi István)

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalom

I. BEVEZETŐ	5
II. A KOMPLEX PREVENCIÓS ÓVODAI PROGRAM FEJLŐDÉSLÉLEKTANI ÉS NEVELÉSFILÓZÓFIAI MEGALAPOZOTTSÁGA, A FEJLESZTÉS CÉLJA	7
1 A HARMONIKUS SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS.....	7
2 AZ ISKOLAI POTENCIÁLIS TANULÁSI ZAVAROK MEGELŐZÉSE, PREVENCIÓJA.....	9
2.1 A fejlesztés alapja	9
2.2 A fejlesztőprogram alkalmazásának alapelvei.....	10
2.3 A fejlesztőprogram	10
2.3.1 Mozgásfejlesztés	10
2.3.2 Testsémafejlesztés:	12
2.3.3 Észlelésfejlesztés (percepciófejlesztés)	14
2.3.4 Verbális fejlesztés.....	18
III. GYERMEKKÉPÜNK	20
IV. ÓVODAKÉPÜNK	21
V. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE.....	23
1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK	28
2. TÁRGYI FELTÉTELEK	28
3 AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	31
VI. AZ ÓVODA NEVELÉSI FELADATAI.....	35
1. TERMÉSZETES GYERMEKI MEGNYILVÁNULÁSOK	36
1.1. MOZGÁS	36
1.2. JÁTÉK	41
2. KULTÚRAÁTADÁS	45
2.1. A TEVÉKENYSÉGBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS.....	45
2.2. Zöld Óvodai és egészségnevelési elvek, programok, tevékenységek.....	48
2.3. A GYERMEK ÉS TÁRSAS KÖRNYEZETE	59
2.3.1. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS	60
2.3.2. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA.....	61
2.3.3. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK.....	63
2.3.4. A GYERMEK ÉS TÁRSAS KÖRNYEZETÉNEK KAPCSOLATÁT ALAKÍTÓ NEVELÉSI FELADATOKBAN MEGVALÓSULÓ FEJLESZTÉSI CÉLOK	64
2.4. TRADICIONÁLIS NEVELÉSI TERÜLETEK – A GYERMEK TERMÉSZETI ÉS TÁRGYI KÖRNYEZETE	65
2.4.1. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	65
2.4.2. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA	69

2.4.3.	VERSELÉS, MESÉLÉS	70
2.4.4.	ÉNEK, ZENE, NÉPI JÁTÉK, TÁNC	72
2.4.5.	A TRADICIONÁLIS NEVELÉSI TERÜLETEKEN MEGVALÓSÍTHATÓ FEJLESZTÉSI CÉLOK	75
VII.	GYERMEKVÉDELEM.....	76
1.1.	. A gyermekvédelmi munka célja.....	76
1.2.	A gyermekvédelmi munka alapelvei	77
1.3.	Az óvodapedagógus gyermekvédelmi feladatai.....	77
1.4.	A nevelőmunkát közvetlenül segítő dolgozók gyermekvédelmi feladatai.....	78
1.5.	A gyermekvédelmi feladatok intézményi koordinálása	78
1.6.	A veszélyeztetettség megelőzése és kezelése.....	79
2.	Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése.....	79
• 2.1.	Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése és fejlesztése	79
• 2.2.	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése és fejlesztése	80
• 2.3.	Kiemelten tehetséges gyermekek támogatása	81
• 2.4.	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek támogatása	82
• 2.5.	Logopédiai ellátás.....	82
• 2.6.	Együttműködés a gyermekvédelmi és fejlesztési feladatok ellátásában	83
VIII.	ESÉLYTEREMTŐ ÓVODA PROGRAM.....	83
• JOGSZABÁLYI HÁTTÉR.....		84
• AZ „ESÉLYTEREMTŐ ÓVODA” PROGRAM JELLEMZŐI		84
i.	A program céljai	85
ii.	Feladatok	85
iii.	A nevelőtestület együttműködése	85
• A PROGRAM RÉSZLETES MEGVALÓSÍTÁSA.....		85
• SZOCIÁLIS TÁMOGATÁS A HH ÉS HHH GYERMEKEK SZÁMÁRA		86
i.	Szülőkkel való kapcsolattartás.....	86
1.2.	ESÉLYTEREMTŐ ÓVODA PROGRAM – FEJLESZTÉSI TERÜLETEK	86
1.2.1.	A CSALÁDOK ANYAGI TERHEINEK CSÖKKENTÉSE	86
1.2.2.	A SZOCIOKULTURÁLIS HÁTTÉRBŐL FAKADÓ HÁTRÁNYOK CSÖKKENTÉSE	87
1.2.3.	AZ ÉLETHOSSZIG TARTÓ TANULÁS MEGALAPOZÁSA	87
1.2.4.	AZ ÓVODA–ISKOLA ÁTMENET TÁMOGATÁSA.....	88
1.3.	ÖSSZEGZÉS.....	88
VIII.	A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE.....	92
IX.	A NEVELÉSI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES, A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE	94

X. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELETEK	95
XI. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK	96

I. BEVEZETŐ

Programunkat az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának megfelelően írtuk. Elkészítéséhez felhasználtuk a Komplex Prevenciós Óvodai Program tudományos kutatásaira épített és kidolgozott pedagógiai eljárásait, módszereit, eszközeit. A program szervesen illeszkedik a hazai köznevelést megújító törekvésekhez, és megőrzi a hazai óvodapedagógiai hagyományok szakmai értékeit. Választásunk azért esett erre az óvodai programra, mert szellemiségében, gyakorlatában ez áll eddigi pedagógiai munkánkhoz a legközelebb, illetve úgy érezzük, hogy az óvodában dolgozó pedagógusok megtalálhatják benne a leghatékonyabb módszereket, eszközöket ahhoz, hogy gyermekeinket úgy vezessük el az iskola kapujáig, hogy az új feladatokra felkészültek, alkalmasak legyenek, és közben megőrizhessék boldog gyermekkorukat. Céljaink meghatározásánál abból a meggyőződésből indulunk ki, hogy szükség van a megelőzésre (prevencióra), a korai fejlődés tudatos támogatására, és az egyéni fejlesztési igények figyelembevételére. Fejlődéslélektani kutatások igazolják, hogy a gyermek öröklött tulajdonságai csak és kizárólag megfelelő környezeti tényezők és feltételek biztosításával bontakozhatnak ki.

Óvodánk nevelőmunkáját nagymértékben befolyásolja környezete, a község földrajzi fekvése. A lakosság jelentős része hátrányos helyzetű, amely hatással van az életvezetési és gyermeknevelési szokásokra. Feladatunk ennek kapcsán, hogy inkluzív nevelési környezetet biztosítsunk, követendő mintát mutassunk, és gyermeknevelési tanácsokkal lássuk el a szülőket – kizárólag segítő szándékkal. Segítjük a szülők ez irányú fejlődését, tudatosítva bennük, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, amelyben az óvodának kiegészítő, esetenként hátránykompenzáló szerepe van. Óvodánkban Esélyteremtő Program működik, amely célzottan támogatja a szociális hátrány csökkentését, az esélyegyenlőség biztosítását és a hátránykompenzálást. Ez a program szervesen illeszkedik az intézmény pedagógiai programjába, és hosszú távon biztosítja a hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekek egyenlő esélyű részvételét a nevelési folyamatban. Ennek részeként egyéni fejlesztési terveket készítünk, felzárkóztató és tehetséggondozó tevékenységeket valósítunk meg, valamint szorosan együttműködünk a családokkal és a gyermekeket segítő szakemberekkel. A program alkalmazásának szükségszerűségét indokolja, hogy a tanulási nehézségek megelőzése és a tanulási zavarok kialakulásának csökkentése sok esetben azoknál a gyermekeknél is fontos, akiknél állandóan hátrányosan érintő családi háttér húzódik meg. E helyzetekben különösen fontos az iskolakészültség célzott fejlesztése és az óvoda–iskola átmenet támogatása.

Bízunk benne, hogy a program sikeres alkalmazása révén elérjük: minden gyermek egyenlő eséllyel kezdje el az iskolát! Tekintettel arra, hogy Csemő nagy tanyavilággal és fejlett belső faluközösséggel is rendelkezik, az óvodába érkező gyermekek szocializációs szintjei igen eltérőek. Szeretetteljes, biztonságos, az egyéni különbségeket toleráló légkörben, ésszerű korlátokkal minden gyermeknek esélyt adunk saját erősségeik felismerésére és sikerélményre. Elfogadjuk a

különbözőségeket, erre neveljük óvodásainkat is. Gyermekeinket, mint fejlődő személyiséget szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg. Nevelésünk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására irányul, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesüljön a színvonalas nevelésben.

II. A KOMPLEX PREVENCIÓS ÓVODAI PROGRAM FEJLŐDÉSLÉLEKTANI ÉS NEVELÉSFILOZÓFIAI MEGALAPOZOTTSÁGA, A FEJLESZTÉS CÉLJA

A Komplex Prevenciós Óvodai Program fejlődés és neveléslélektani megalapozottsága révén fő feladatának tekinti az óvodáskorú gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének – érési jellemzőinek – szem előtt tartásával:

- az egészséges, harmonikus személyiségfejlesztést, a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség kialakítását;
- az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzését, az óvodai nevelési feltételek sajátos megszervezésével.

A jelzett területeken történő fejlesztés értelmezése: a gyermek érési folyamatához igazított, életkori sajátosságainak megfelelő, ahhoz illeszkedő eszközökkel történő támasznyújtás, amely az éppen fejlődő szomatikus és pszichés funkciók kibontakoztatásához biztosít szociális és tárgyi környezetet.

Ebben meghatározó a 3–7 éves kor alapvető sajátosságai:

- az érzelmi biztonság alapszükséglete;
- az érzelem vezérelt megismerés;
- az élmény fonalán haladó gondolkodás.

A testi, lelki szükségletek kielégítése a gyermekek alapvető joga, melyre a program messzemenően törekszik.

1 A HARMONIKUS SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A harmonikus személyiségfejlesztésben a 3–7 évesekre jellemző pszichoszociális fejlődés összetevőit vesszük alapul.

Alapvető feladat

1. A személyek közötti kapcsolatok új formáinak alakítása, mely egyaránt értendő a gyermek–felnőtt és a gyermek–gyermek kapcsolatra, hogy értelmes együttműködésre alkalmassá váljanak. Ehhez szükséges a kapcsolat érzelmi igényének és a kapcsolatfelvétel képességének folyamatos fejlesztése, elsősorban az óvodapedagógus modellhatása és a szoktatás révén.
2. Az énkép–önismeret–önértékelés fejlesztése, a gyermek természetes megnyilvánulásaira és teljesítményére adott konkrét és pozitív megerősítések által. Ennek eredményeként képesek felmérni saját helyzetüket a csoportban, képesek az önálló helyzetmegoldásokra, hatékonyan érzik, észlelik magukat, így önértékelésük szociálisan, elfogadható módon, teljesítményen keresztül történik.

3. Új attitűdök, értékek, normák kialakítása. Alapvető, hogy a gyermekek megismerjék és gyakorolják a társas együttélés, önértékesítés alapvető szabályait:
 - egymásra figyelés, együttérzés, egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése;
 - a nevelési helyzetekben az összpontosításra, erőfeszítésekre való képesség mellett, a jó megoldásra ösztönző belső igény, belső motiváció alakítása, a jól elvégzett "feladat" utáni megelégedettség, mint jutalom értékének alakítása;
 - az érzelmi átélés, az érzelmek felismerésének és saját érzelmeik pontos kifejezésének alakítása, az érzelmek feletti – életkorban elvárható – kontroll erősítése.
4. Az erkölcsi értékek alakítása, a szociális erkölcsnormák felfogásán, beépülésén keresztül:
 - a jó–rossz felismerése, az őszinteség, az igazmondás, az igazságosság, a felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítése, saját élethelyzeteikben való megtapasztalása, érzelmi átélése mellett, megfelelő értelmezéssel párosulva, a nevelő személyes példáján keresztül.
5. Az értelmi nevelés feladatai a kultúraátadás hatás rendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek a rendszerezése, célirányos bővítése oly módon, hogy ezen keresztül fejlődjenek megismerő kognitív képességei. Így:
 - az egyre pontosabb, valósághű észlelés;
 - a figyelemösszpontosításra való képesség;
 - a valósághoz közelítő képzeleti működés;
 - a reproductív emlékezet;
 - a problémamegoldó és a kreatív gondolkodás;
 - az alakuló fogalmi gondolkodás.
6. A testi nevelés átfogó tevékenység és feladatrendszerét elsősorban a gondozás és a mozgás által kívánja a program megvalósítani. E két tevékenység az egész óvodai életet átszövi. A gondozás elsősorban az óvodapedagógus feladata. Folyamatos odafigyelésével biztosítja a gyermekek komfortérzetét. A gyermek jó közérzete adhat alapot az összes óvodai tevékenységhez. A gyermek legalapvetőbb, természetes megnyilvánulási formája a mozgás is csak akkor lehet fejlesztő hatású, ha azt a gyermek kellemes, nyugodt, biztonságos környezetben, jó közérzettel, örömmel végzi. Ezért a testi nevelésben fő feladatunk:
 - sokirányú gondozási tevékenységgel a gyermek komfortérzetének biztosítása, a gyermek ilyen irányú igényeinek felkeltése, jó szokások kialakítása;
 - a természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgás megszerettetése;
 - rendszeres mozgással az egészséges életvitel kialakítása;
 - a testi képességek, a fizikai erőnlét fejlesztése.

2 AZ ISKOLAI POTENCIÁLIS TANULÁSI ZAVAROK MEGELŐZÉSE, PREVENCIÓJA

A Komplex Prevenció Óvodai Program tudatosan felvállalja az iskolai tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztését, így a potenciális tanulási zavarok korai kiszűrését és megelőzését is.

E pszichikus funkciók az észleléses és finommotoros struktúrákat érintik, melyek intenzív fejlődése a 3–7 éves korra jellemző, így kibontakoztatásukhoz és begyakoroltatásukhoz is ebben az életszakaszban a legfogékonyabbak a gyermekek. Itt nyílik mód a legoptimálisabb támogatásukra.

A Komplex Prevenció Óvodai Program a fő nevelési területeken végzett feladatokba integrálva, indirekt nevelési módszerekkel realizálja a pszichikus funkciók fejlesztését, a gyermeki spontán aktivitásra épít.

2.1 A fejlesztés alapja

A tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztésénél több elméleti megfontolásból is a mozgásra alapozunk:

- a 3–7 éves korosztály alapvető, legtermészetesebb megnyilvánulási formája, önérvényesítési módja a mozgás. Viszonylag e területen tekinthető homogénnek ez a korosztály az óvodáskor kezdetén;
- a mozgásos tapasztalatokból erednek az értelmi műveletek, egyben az önmagunkról kialakított testséma is, amely a pszichés én idegéletteni leképződése;
- a mozgás, finommotorika célzott fejlesztésén keresztül több struktúrát is kedvezően befolyásolhatunk, így a testséma, oldaliság, testdimenziók, térérzékelés alakulását is;
- a mozgás szocializációs hatása az alábbi területeken igazolható:
 - a sikeresen elvégzett mozgásos feladat növeli a hatékonyság (kompetencia) érzését, a mozgás feletti kontroll, az én–kontrollfunkciókat erősíti, a mozgásos feladatok kivitelezésére fordított összpontosítás a figyelemkoncentrációt, a kitartást, az erőfeszítésekre való képességet fokozza;
 - a mozgásos feladatok elvégzésére adott konkrét visszajelzés a gyermek számára felfogható értékelés én–képének alakulásához, társakkal végzett együtt mozgás konkrét tapasztalatokat hordoz a gyermek énhatárainak, a másik észlelésének megtanulásához, végsősoron a kooperáció kialakulásához;
 - az enyhébb idegéletteni ártalmak diszfunkciók rendezésében is a mozgás lehet a kiindulás és adekvát eszköz;
 - a gazdag mozgásos tapasztalat a nyelvi szimbolikus leképzéssel, segíti a konkrét cselekvéses tapasztalatok beépülését, az absztrakt struktúrák gazdagodását.

2.2 A fejlesztőprogram alkalmazásának alapelvei

- Szervesen illeszkedjen a nevelési programba;
- messzemenően építsen a gyermek érzelmi–belső motivációjára;
- lehetőség szerint kapcsolódjon a gyermek spontán tevékenységéhez;
- az óvodai nevelés egész időtartamára elosztott, folyamatos, következetes alkalmazást igényel;
- az óvoda egésznapos életrendjének minden mozzanatához kapcsolható legyen;
- alapvető követelmény a gyermek jó közérzetének biztosítása, ezért a fáradás jeleit észlelve, módszerváltás, vagy teljes elhagyása az ésszerű!

2.3 A fejlesztőprogram

2.3.1 Mozgásfejlesztés

Nagymozgások fejlesztése:

Célzott testmozgásokkal, amelyeknél a mozgások tempója, ritmusa, iránya változik.

1. Járás:

- a) kis és nagy lépésekkel,
- b) különböző irányokba fordulással,
- c) változó szélességű sávok, vonalak között,
- d) különböző tárgyak megkerülésével, átlépésével, tartásával.

2. Futás:

- a) különböző tempóban, majd közbeni tempóváltással,
- b) különböző irányokban, majd közbeni irányváltatással, c.) változó szélességű sávok között,
- d) különböző tárgyak megkerülésével, átugrásával, átlépésével.

3. Ugrás:

- a) "távolugrás" (páros lábbal szökdelés) ugrás előre, hátra, b.) "magasugrás",
- c) ugróiskola, kicsiknél a legegyszerűbb formában,
- d) különböző alakzatú térbe beugrás-kiugrás (kör, négyszög, stb.), e.) szökdelés egy lábon, oldalirányba szökdelés,
- f) mélyugrás.

4. Csúszás-kúszás, mászás különböző tempóban

- a) különböző irányokba, majd irányváltatással,
- b) különböző szélességű és formátumú helyeken és tárgyakon (mászóka, fa),
- c) különböző tárgyak megkerülésével, átmászásával.

Egyensúlygyakorlatok

1. Állás:
 - a) állás lábujjon - sarkon állás,
 - b) állás féllábon,
2. Egyensúlyozó járás: padon, földre helyezett szivacson, stb.,
3. Kúszás egyenes padon,
4. Body Roll hengergyakorlatok, különböző sportok, (roller, bicikli, korcsolya, stb.),
5. Forgások, fordulatok, testhelyzet változtatások.

Szem-kéz koordináció fejlesztése

1. Babzsák célba dobása változó nagyságú körbe, változó távolságról, különböző tárgyak fölött (szék, stb.),
2. Babzsák csúsztatás két vonal közé,
3. Babzsák dobás vízszintes és függőleges célra,
4. Karika-dobás változó irányokba, vízszintes, függőleges célra, változó távolságról,
5. Kugli-játék,
6. Labdajátékok: dobás és elkapás nagyobb, majd kisebb labdákkal változó távolságról, labda célba ütése bottal.

Szem-láb koordináció fejlesztése

1. Ugrókötéllal: kötél fölött átugrás, változó magassággal,
2. Karika különböző lábakkal belépés, kilépés, beugrás, kiugrás,
3. Lábbal különböző formák rajzolása, alkalmi felületen, homokba, padlóra, stb.,
4. Ugróiskola, egyszerűbb és nehezebb formában,
5. Függeszkedés: átfogással tovahaladás.

Finommotorika fejlesztése

1. Gyurmázás (elsődlegesen az anyag tapintásos megtapasztalása, tetszés szerinti formák, alakzatok kialakítása),
2. Építőjátékokkal építés (összerakás, kirakás, eleinte minél nagyobb elemekkel, majd fokozatosan kisebbekkel),
3. Papírhajtogatás - papírfűzés, mintaalkítás,
4. Puzzle-játékok összerakása, fokozatosan növekvő elemszámokból,
5. Mintakirakás lyukastáblán, egyszerűbb formáktól a bonyolultabbig,
6. Vágás, domború vagy előrajzolt mintákkal, kevésbé bonyolult formától a nehezebbekig,
7. "Papír-ceruza" feladatok:
 - a.) rajzolás, festés nagy felületre (ujjal, zsírkrétával, színes ceruzával),
 - b.) sablonok kiszínezése kiugró hátlaapon,
 - c.) sablonok nélküli színezés, a különböző formák előrajzolt mintáinak átírása.

8. Kéziszergyakorlatok.

2.3.2 Testsémafejlesztés:

A testrészek ismerete:

1. Önmaga felismerése és azonosítása tükörgyakorlatokkal, játékos mondókákkal, jellegzetes külső tulajdonságainak megtanulásával (haj-, szemszín, kicsi-nagy...).
2. Tevékenységek a testrészek megismerését célózva:
 - a.) testrészek megérintése és megnevezése a felnőtt által
 - b.) a gyermek megismétli saját testén az érintést és megnevezést
 - c.) utasításra a gyermek megérinti és megnevezi a testrészt
 - d.) a felnőtt megnevezi és a gyermek megérinti a másik gyermek testrészét
 - e.) az előzőek megismétlése csukott szemmel.

Célszerű a főbb testrészekkel kezdeni, begyakorolni és csak ezután a testrészek részeinek hasonló módon való begyakorlása.

3. Meghatározott testrészekre koncentráció
 - a.) különböző testhelyzetekben (hason, hanyatt-fekve, ülve, állva, térdepelve) megtalálni a megnevezett testrészt, megérinteni és megnevezni, mozgásokat végezni.
 - b.) valamilyen tárgyat megérintve, ráülve, ráállva, átbújva rajta megtapasztalni a különböző testhelyzeteket a testrészek és a tárgyak (környezet) viszonylatában.

A test személyi zónájának alakítása

1. Az "oldaliság" tanítása
 - a) színes szalaggal, (gumi pánttal) megjelölni a jobb-bal oldalt, kézen, lábon,
 - b) különböző mozgásfeladatot teljesíteni jobb-balkézével, (labdát gurítani, babzsákot dobni, karikát felemelni, stb.)
 - c) lábra hasonló gyakorlatok: labdarúgás, ugrálás, emelés, stb.
2. A test elülső és hátulsó részeinek megismertetése játékos mozgásos feladatokkal:
 - a) az eszközt helyezték maguk elé, hátuk mögé,
 - b) feküdjének a hátukra, forduljanak hasra.
3. A test függőleges zónájának megtanítása:
 - a.) játékeszközök (karika, labda, babzsák) emelése a fej fölé, lehelyezése a lábra, vagy a lábak elé.
4. Az előző (1., 2., 3.) gyakorlatok elvégzettetése becsukott szemmel.
5. Adott tárgyakhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása (szék, pad, asztal alkalmazható).

- a) állj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át, stb.
- b) ülj elé, mögé, rá, alá, mellé, közé, mássz át, stb.
- c) térdepelj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át, stb.
- d) feküdj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át, stb.

Testfogalom

A testrészek tudatos ismerete, a test és testrészek funkcióinak tudatos ismerete. A fejlesztés testrészek ismerete szerint történik, nagyobb hangsúlyt adva a funkcióknak, a nyelvi megfogalmazásoknak. (I. 1-3.)

- 1. Játékos gyakorlatok: megnevezett testrészekhez megmondani a funkcióját.
- 2. A funkció megemléítése után felismerni a testrészt: lokalizálni, megmutatni önmagán és másokon, megszámlálni.
- 3. Képen, rajzon felismerni az egyes testrészeket, a hiányzókat megszámlálni.
- 4. Részekből összeállítani az emberfigurát, testrészeivel együtt.

Az egyes testrészek fejlesztésére alkalmas mozgások

1. Fej

- a.) fejfördítés és fejkörzés,
- b.) csukott szemmel megérinteni a szemeket, füleket, orrot, haját, szemöldököt, váltott kézzel és egyszerre mindkét kézzel
- c.) Csukott szemmel a fej fordítása egy adott hang irányába, majd már előre ismert helyzetű tárgy felé.

2. Törzs

- a.) törzsfordítás lazán leengedett karral, illetve oldalsó- majd mellső-közép-tartásban tartott karokkal,
- b.) a karokat magastartásba emelve törzshajlítás balra és jobbra, előre és föl.

3. Karok

- a.) karkörzés előre és hátra,
- b.) karok helyzetének utánzása,
- c.) oldalsó középtartásban nyújtott karral tölcserkörzés először kis, majd nagy kör mentén,
- d.) különböző karlengetések ritmusra,
- e.) oldalsó vagy mellső középtartásból a kéz csipőre helyezése,
- f.) oldalsó középtartásból karkeresztezés, majd ismét karnyújtás,
- g.) karhúzás és tolás, páros munka.

4. Ujjak

- a.) a kéz ökölbe szorítása,
- b.) az ujjak ide-oda mozgatása,

- c.) ujjak egyenkénti mozgása ritmusra,
- d.) a mozgások változatai mindkét kézzel, majd váltva.

5. Lábak

- a.) a padlón fekvő lábemeléssel, először páros láb, majd váltott láb emelése gyorsan és lassan,
- b.) a padlón fekvő lábkörzés a kis körtől a nagyig és vissza,
- c.) állva láblengetés előre, hátra, oldalt és le,
- d.) térdhajlítás és nyújtás, miközben a kezét a combon tartjuk,
- e.) padon ülve a lábak hajlítása és nyújtása, páros láb emelése és leengedése,
- f.) törzshajlítás bokafogással,
- g.) szökdelés, ugrálás,
- h.) szökdelés váltott lábbal, láblengetés.

6. Lábak és lábujjak

- a.) Sarokemelés és leengedés,
- b.) a lábfej visszafeszítése (az ujjak emelése, "pipálás"),
- c.) járás sarkon és lábujjhegyen,
- d.) a külső talpélen járás, a kartartás törzs mellett,
- e.) ugrálás páros lábbal, egyik, másik lábon, váltott lábon,
- f.) törzshajlítás előre,
- g.) hanyatt fekvő vagy állva a lábbal vagy a nagylábujjal rámutatni adott célpontra,
- h.) babzsák fölmarkolása lábujjjal.

Néhány gyakorlatot ezek közül lehet zenére is végezni.

2.3.3 Észlelésfejlesztés (percepciófejlesztés)

Az észlelés pontosabb működését 3-4 éveseknél elsősorban a mozgás és testséma fejlesztésén keresztül érhetjük el. 5-6 éveseknél már célzott, direkter fejlesztés is szükséges.

A látott, hallott, tapintott dolgok mindkét szakaszában természetes velejárója a nyelvi fejlesztés.

A látott, hallott, tapintott dolgok nyelvi kifejezésének megtanítása, a szókészlet bővítése.

A tanulási helyzetek többségében a vizuális észlelés összekapcsolódik valamilyen nyelvi (auditív) és motoros tevékenységgel.

Vizuális (látás) fejlesztés

Az olvasás elsősorban a jól funkcionáló balról jobbra irányuló szemmel követés és a finom szemmozgás ellenőrzésének függvényeként alakul. Célszerű, hogy a gyermekek gyakorolják a szemmozgás kontrollját.

1. A szemmozgás tudatos kontrolljának kialakítása és erősítése. Mozgó tárgyak követése: balról jobbra, jobbról balra, fel, le, kör, diagonális, stb. A fej mozdulatlan marad, csak

- szemmel követi a mozgás irányát a gyermek. Könnyítésül kezdetben végtagmozgással is kísérheti, amely egyre kisebbedő, finomodó: karral, kézzel, ujjal. Az iránykövetést kísérje az irányok verbális megjelölése.
2. A szem fixációs működésének erősítése:
 - a.) ismert játékok vagy használati tárgyak közül egy kiemelése és annak fixálása 10 mp-ig (fel, le mozgatjuk).
 - b.) Egy ismert tárgynak, tárgy képének egy részletét megkeresni és azt fixálni 10 mp-ig.A perifériás látás gyakorlására is igen alkalmas, ha a gyermeknek ilyen megfigyelési feladatot adunk.
 3. Vizuális zárttság - egészlegesség észlelésének alakítása: Mi hiányzik?
 - a.) Ismert tárgyak, eszközök egy részletének hiányát felismertetni.
 - b) Hiányos képek felismertetése, mi hiányzik róla, mit ábrázolhat?
 - c) Rejtett figurák megtalálása (Dörmögő).
 4. Vizuális időrendiség felismertetése: képeken elmesélt történetek kirakása: mi történt először..., mi következik?
 5. Vizuális ritmus: a legkülönbözőbb vizuális minták folytatása.
 - a.) Tárgyakból kirakott - gyöngyök, kockák, rudak, kártyák - minták folytatása...
 - b) rajzos - képi - minták elrendezése (fekvő alak ..., ülő alak ..., álló ..., járó ...) sorminták rajzolása.
 6. Vizuális helyzet - pozíció felismertetése: (négymezős tábla) (pl. matematika foglalkozáson a szimmetria)
 - a) mágnesláblán a nevelő elhelyez egy alakzatot adott mezőbe,
 - b) a gyermekek sajátjukon ugyanoda helyezik azt,
 - c) az alakzatokat adott mezőben, más pozícióba elforgatni.
 7. Vizuális memória fejlesztése:
 - a) Egyszerű testmozgást, bemutatás után emlékezetből leutánozni,
 - b) vizuális mintát rövid bemutatás után felismerni, felsorolni, kirakni, stb. (fokozatosan növelhető az elemszám és a bemutatás idejének csökkentése).

Az alaklítás és formaállandóság fejlesztése

1. A lehető legtöbbféle alak-forma-méret motoros kialakítása:
 - a) Formaalakítás mozgással, (járás, futás, mászás, ugrás segítségével: felső végtagokkal való kialakítással, létrehozása testtel, testrésszel).
 - b) Padlóra rajzolt különböző alakzatok körül mozgása, végig mozgása.
 - c) Padlóra rajzolt alakzatok (különböző formák vagy azonos alakzatok más-más méretben) felhasználása különböző mozgásos feladatok elvégzésére.

2. Különböző tárgyak, alakok, formák, méretek felismertetése a gyerekek környezetében: bemutatása azonos megkeresése, párosítási, csoportosítási feladatok (lottó, dominó).
3. Adott vizuális minta kirakása: forma, méret, szín szempontjából különböző minták kirakása. (lyukas tábla, de alkalmazásában a fokozatosság elengedhetetlen: egyszerűbb formáktól a bonyolultabbig, először egyetlen szempont figyelembevételét követelve, pl. csak szín, vagy csak forma stb. kevesebb elemtől az összetettebb formákig.)
4. Minták rajzolása, festése.
5. Részekből különböző alakzatok összerakása.

A tapintásos – sztereognosztikus – észlelés fejlesztése

1. Az alapvető gyurmázási technikák megtanítása: gömbölyítés, sodrás, lapítás, mélyítés, mintázás gyakorlásával plasztilin, agyag, nedves homok felhasználásával.
2. Különböző formák, méretek alakítása minta után.
3. Különböző formák, méretek megváltoztatása. "Varázsoljuk el!"
4. Ritmikus sorminta készítése, a minta folytatása. Az említett fejlesztési módoknál főhangsúly a tapintásos tapasztalatszerzésen van. A vizualitás is jelen van, hiszen a kialakított formát látja is, vizuális benyomásokat szerezhet.

A taktilis csatorna fejlesztése a vizualitás kizárásával:

"Érzékelő zacskó", "Elvarázsolts zsákocská"

a) Pusztán tapintással felismerni a tárgyakat! Mi lehet? Milyen? Mérete, formája, felülete, anyaga, stb.

b) A tapintással felismert dolgokat: párosítani, sorba rendezni, fokozatuk szerint csoportosítani egy-egy minőségi jellemzőjük alapján.

Mozgásos (kinesztetikus) észlelés fejlesztése

1. Behunyt szemmel a gyermek bizonyos mozgásokat végez az óvodapedagógus segítségével: kézzel (kört ír le a levegőbe, stb.), lábbal (lépés előre, hátra, stb.) nyitott szemmel mozgásokat megismétel.
2. Hátára rajzolt formát kell mozgással megismételni, képi formáját felismerni.

A térészlelés–térbeli viszonyok felismerésének fejlesztése

1. Az alapvető téri irányok megismerése saját testrészeinek közvetítésével:
 - a) Rácsos papíron, szöges táblán, lyukas táblán a két oldal megkülönböztetése nélkül a mellé helyezett kéz segítségével, a középvonal megjelölésével.
 - b) A jobb-bal oldalirányok begyakorlása kiszínezéssel, színes korongok kirakásával.
 - c) A négy fő iráymező megismertetése az említett módon.

2. Térbeli irányok, viszonyok megismertetése a körülötte lévő tárgyakkal:
 - a) Ismert játékeszközök kirakásával a négy irány gyakoroltatása.
 - b) A tárgyak egymáshoz való viszonyának megismertetése, mágneses táblán való kirakás, elhelyezés segítségével, mellette, előtte, mögötte, alatta, felette.
 - c) Függőleges és vízszintes sorok kirakása különböző színekből, formákból.
 - d) A fentiek segítségével a szögek (sarkok) érzékeltetése.
3. A téri viszonyokat jelentő verbális kifejezések megtanítása.

A hallási észlelés (auditív) fejlesztése

A hangzási analízis–szintézis fejlesztése

1. Figyeltessük meg, milyen hangot hallunk mikor egy ember sóhajt, vagy tüsszent, különböző hangok működnek bennük. Figyeljünk a természet hangjaira.
2. Az óvodapedagógus által bemutatott ritmus letapsolása vagy lekopogása. Kezdetben szabályos ritmusokat használunk, majd később szabálytalan ritmusokat.
3. Ritmusvisszaadás csukott szemmel.
4. Mondjunk olyan szavakat, amelyek azonos hangzókkal kezdődnek, pl. baba, bögre, bogár, béka, róka, rózsa, stb.
5. Hány szót tudsz felsorolni, melyek úgy kezdődnek: ma..., te..., si..., stb.
6. A megadott betűhangokból vagy fonémákból olyan, általuk ismert szót kell alkotniuk, amelyek tartalmazzák ezeket.

A keresztcsatornák fejlesztése

1. Vizuális-tapintásos interszenzoros működések fejlesztése:
 - a) Tapintással exponált (felismert) tárgyat kell keresnie a vizuális mintákban,
 - b) Vizuálisan felismert tárgyat mintául véve, ki kell keresnie tapintással az "érzékelő zacskóból".
 - c) Egyre finomabb különbségek felismertetésével gyakoroljuk a kétféle ingermodalitás átfordítását.
2. Vizuális-auditív interszenzoros működés fejlesztése:
 - a) Mutassunk a gyerekeknek ismert tárgyat, állatok képét, különböző hangforrások vizuális képét, és a megszólaltatott hanganyagban ismerje fel az adott hangforrás képét.
 - b) "Figyeljünk a hangokra!" A hallott hanganyaghoz keresse a hangforrást, "minek a hangja?"(társak megszólaltatása, hangjukról felismertetés).
 - c) Auditív memória fejlesztése: dallamtöredék megismételtetése, különböző hangok megismételtetése, majd a hangforrás kerestetése.
3. Vizuális kinezetikus interszenzoros működés fejlesztése:
 - a) Bekötött szemű gyermek kezével formát rajzoljon a levegőbe és a hátára rajzolt formát felismerje a vizuális mintában.

- b) Mozgásos élményanyag, forma felismerése vizuális mintában, verbalizálva a formát.
- c) Vizuális-kinesztetikus megközelítés a későbbiekben a betűk vagy szavak közötti finom különbségek megfigyeltetésére, észrevétetésére is használható.

4. Hallási-tapintásos interszenzoros működés fejlesztése:

A gyermekeknek elmondással jellemezni kell azt a tárgyat, amit tapintás útján felismert és azonosított, vagy meg kell találnia tapintás útján azt a játékot vagy alakot, amit egy másik személy jellemez.

5. A szem-kéz koordináció fejlesztése:

Számos gyermek úgy érkezik az iskolába, hogy ezek a készségei megfelelően fejlettek ahhoz, hogy képesek legyenek alakok lemásolására, egyszerű képek rajzolására és festésére, s talán még ahhoz is elég fejlettek ezek a készségek, hogy elkezdjen írni tanulni. Fontos tehát felmérnünk, hogy melyik gyermeknek van szüksége ilyen jellegű fejlesztésre.

2.3.4 Verbális fejlesztés

A tárgyak megnevezése

A lakásban, az óvodában és a közvetlen környezetben található tárgyak megnevezése:

a) Ruházat:

zokni, trikó, cipő, papucs, csizma, nadrág, farmernadrág, ruha, szoknya, ing, blúz, nyakkendő, kardigán, pulóver, dzseki, kabát, anorák, esőkabát, mellény, bugyi, fürdőruha (testséma)

b) Testrészek:

törzs, fej, arc, szem, fül, orr, száj, ajak, fogak, nyelv, szemhéj, szempilla, szemöldök, homlok, haj, áll, orca, orrlyuk, nyak, váll, mellkas, gyomor, kar, kéz, ujjak, hüvelykujj, könyök, csukló, tenyér, köröm, ujjpercek, derék, csípő, lábszár, lábfej, sarok, comb, hát, térd, (testséma).

c) Cselekvések:

sétál, gyalogol, menetel, szalad, szökdécsel, ugrándozik, lép, áll, elindul, mozog, elkezd, megáll, ül, fekszik, térdel, csúszik, (fel) mászik, kúszik, siklik, megcsúszik, csavar, hajlít, görbít, vágat, görbül, elterül, elnyúlik, elernyed, kanyarodik, felemel, leenged, lehúz, lesüllyeszt, lehalkít, tompít, beborul, pipiskedik, előrehalad, hátrál, taszít, hajt, húz, von, üt, ránt, dob, visszapattan, fog, rúg(dalózik), keresztez, megfordul, fon, sodor, fordít, bukfencezik, csöppen(t), koppint, tapsol, kiabál, fütyül, izeg-mozog, nyit, zár, dörzsöl, csurog, morajlik, tétovázik, sűrög-forog, mormol, beszélget, cseveg, fecseg, figyel (testvázlat nagy és finommozgások).

Térbeli viszonyok

a) Irányok:

fönt, lent, alatt, át, keresztül, fel, hátra, fölött, fölé, rá, felé, előre, oldalt, jobbra, balra, végig, mindenfelé, körös-körül, felül, után, körül, köré, közel (valamihez), messzire, távol valamitől, emelkedő, felfelé haladó, süllyedő, lefelé haladó, közelebb, távolabb, keresztben, magasabban, alacsonyabban.

(Nagy és finommozgás készségek, testséma, lateralitás, vizuális diszkrimináció, sorozatba rendezés, stb.).

b) Helyzet:

-on, -en, -ön, -ról, -ről, -ból, -ből, -ban, -ben, kívül, belül, tetején, alján, közepén, középpontjában, között, fölé, felett, alá, lent, alul, alatt, lejjebb, le, túl, át, keresztül, előtt, mögött, mellett, együtt, valamire vonatkozóan, vízszintesen, magasán, alacsonyan, balról, jobbról, első, második, stb., utolsó, itt, ott, kívül, belül. (Nagy és finommozgások, testséma, lateralitás, időbeli sorrendiség, sorozat.)

c) Idő:

most, után, előbb, később, hamarosan, nappal, éjszaka, délelőtt, délután, este, hét, hónap, év, tél, tavasz, nyár, ősz, húsvét, karácsony, kezdődik, befejeződik.

(Időbeli sorrendiség, nagy és finommozgások.)

Osztályozás

a) Alapformák:

Kör, körül, körbe, négyzet, téglalap alakú, ovális, hurkos, háromszögletű, kereszt, csillag, négyoldalú, vonal, pont, egyenes, görbe vonalú, cikcakk, csúcs, sarok, oldal, él, hajlás, ferde.

Az említett kifejezéseket mindig manuális, mozgásos tevékenységekhez kötötten használjuk.

b) Alapszínek és gyakran használt színek:

piros, kék, sárga, zöld, fekete, fehér, barna, narancssárga, rózsaszín, bíbor (ibolya).

c) Méret, hasonlóság, különbözőség, ellentétesség:

Nagy, kicsi, hatalmas, apró, több, kevesebb, gyors, lassú, sebes, magas, alacsony, kövér, sovány, széles, keskeny, alsó, felső, hangos, halk, csendes, édes, savanyú, kellemes, érdes, finom, tele, üres, nehéz, könnyű, lágy, kemény, azonos, különböző, hasonló, eltérő, világos, sötét, az összes, néhány, elég, egyenlő. (Sorozat, auditív-vizuális diszkrimináció, tapintás, gondolkodás, alap számfogalom.)

III. GYERMEKKÉPÜNK

„A gyermek lelke olyan, mint a tükör, mely váltakozva fordul új és új irányba, s fényt keres. Napok, holdak, csillagok vagy pislogó gyertyák fényét, mit önmagáról visszatükrözhet. Van gyermek, kit gondosan szoktatnak, hogy merre s hova forduljon fény után. Nap felé, vagy ritka csillag felé. Aztán van, aki csak úgy önmagától fordul erre, arra, s keresi azt, ami éppen szépet ígér, vagy ami megnyugtat.
Öt különösen segítségetek!”

Wass Albert

Pedagógiai programunk az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, inkluzív nevelési környezetet biztosító, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, az esélyegyenlőség biztosítása mellett, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. A gyermekek óvodáskorban legfogékonyabbak a különbözőségek elfogadására. A befogadó, játék elsődlegességét, az élmények feldolgozását támogató környezetében felnövő gyermek maga is befogadóvá, elfogadóvá, együttműködővé, segítőkésszé válik. Az óvodáskor végére a gyermek a különbözőségekkel természetes módon együtt él, korának megfelelő mértékben empátikus, szolidáris játszótárs, csoporttárs.

IV. ÓVODAKÉPÜNK

„Ha a gyerekek toleráns légkörben élnek,
megtanulnak türelmesek lenni.
Ha a gyerekek bátorítva élnek,
megtanulnak bizalommal élni.
Ha a gyerekek megdicsérve élnek,
megtanulják megbecsülve érezni magukat.
Ha a gyerekek méltóságban élnek,
megtanulják az igazságot.
Ha a gyerekek biztonságban érzik magukat,
megtanulnak hinni.
Ha a gyerekek hitelesen élnek,
megtanulják, mit jelent szeretni.
Ha a gyerekek elfogadva és barátságban élnek,
megtanulják megkeresni a szeretetet a világon.”

Dorothy Law Holtz

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Óvodánkat a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézményének tekintjük, amely a családi nevelés kiegészítője a gyermek harmadik évétől az iskolába lépésig. Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Funkcióit tekintve: óvó–védő, szociális, nevelő–személyiségfejlesztő intézmény.

Az iskolára való előkészítés, a gyermeki személyiséget kibontakoztató három–négy éves nevelési folyamat eredménye. Az óvodai nevelés folyamán a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba – a kisiskolás korba – való átlépés belső pszichikus feltételei. A Komplex Prevenció Óvodai Program tudatosan felvállalja az iskolai tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztését, így a lehetőségként létező tanulási zavarok korai kiszűrését és megelőzését is.

Az óvodai nevelés célja a 3–6–7 éves gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakozásának, hátrányok csökkentésének és az esélyegyenlőség biztosításának elősegítése, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is). A sokoldalú nevelőmunkának át kell fognia a gyermeki személyiség egészét, és az érzelmi biztonság burokközpontjában biztosítani kell mind a testi, mind az értelmi, mind a közösségi fejlődést.

A kisgyermekkor meghatározó szerepet tölt be a gyermek fejlődésében. Ebben az életszakaszban alakulnak ki azok a fontos alapvető képességek, melyek meghatározó erővel bírnak későbbi életükre. Olyan egyéni képességfejlesztést végzünk, amely mindig a gyermek aktuális fejlettségéhez igazodik.

A jövőnek nevelünk, a jelen körülmények között, a múlt tapasztalatainak, az ott szerzett tudásnak–ismeretnek a felhasználásával. A jövő gyermekét nem lehet csak a múlt és a jelen kitaposott útján nevelni. Ahhoz, hogy majd képesek legyenek boldogulni saját, egyéni életükben, a tömeges nevelést – fejlesztést fel kell, hogy váltsa a különböző személyiségek alakulásának elősegítése, a gyermek egyéni tulajdonságainak felszínre hozatala – a gyermekközpontú nevelés!

Óvodai nevelésünk célja, hogy hozzájáruljon az óvodába járó gyermekek képességeinek kibontakozásához biztonságban és egészséges környezetben, életkoruknak megfelelő óvodai életrend alakításával.

Az óvodánkban dolgozó felnőttekre jellemző az empátiás készség, az egyes gyermekekben való gondolkodás. Pedagógusainkra a „megértve együttműködő” nevelői magatartás a jellemző. A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.

Az óvodapedagógus munkájának eredménye a társadalmilag hasznos, értékes neveltséget, készséget, jártasságot és tudást birtokló gyermekek.

Az intézményes nevelés – mint másodlagos szociális szintér – alapvető feladata a kultúra átadása. E feladatunk megvalósítása során gondoskodunk az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmáról, emberi értékek közvetítéséről, a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi környezetről. Nevelési céljaink megvalósításában alapvetően támaszkodunk az óvodás gyermek természetes megnyilvánulási formáira, a mozgásra és a játékra, mint fejlődést meghatározó tényezőkre. Az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközének a szabad játékot tartjuk.

Az óvoda a tehetségfejlesztés fontos színtere. A mi hivatásunk ezt megtalálni, fejleszteni, erősíteni, tudatosítani gyermekekben és szülőkben egyaránt. A tehetség olyan kincs, amelyet nem szabad elherdálni, sem túlzottan erőltetni. Mint egy óvodáskorú gyermeknél mindenben, itt is a játéka legfontosabb, szem előtt tartandó szempont, hiszen gyermekről van szó. A szabad játék, illetve a jól berendezett, nyugodt tevékenykedést biztosító csoportszoba fokozott lehetőséget kínál e célra. Egy „jó szemű” óvó néni kiszúrja, ha egy gyermek valamiben tehetség ígéret, és a lehető legtöbb alkalmat teremti képességei fejlesztésére.

Óvodánkban hagyománnyá vált, hogy heti rendszerességgel külön foglalkozásokat tartanak óvónőink, azon gyermekek számára, akik kiugróan tehetségesek adott területen, pl.: zene, mozgás, logikai gondolkodás.

Ha a gyermek beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd és erről a szakértői bizottság írásos megerősítő véleményt formál, akkor fejlesztő pedagógiai ellátásra jogosult. Intézményünk számára megoldandó feladat a gyermekek speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése. A gyermekek számára biztosított kötelező foglalkozások megvalósítása a fejlesztésben résztvevő szakemberekkel történik (fejlesztő pedagógus, logopédus, mozgáskonduktor). Pedagógusaink a gyermekek eredményesebb fejlődését elősegítve folyamatos kapcsolatban állnak a külső szakemberekkel, illetve a szülőkkel, segítik a gyermek érdekét szolgáló információáramlást.

Óvodánkban Esélyteremtő Program működik, amely célzottan támogatja a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődését. A program keretében heti két

alkalommal kiscsoportos fejlesztő foglalkozásokat tartunk, amelyek a gyermekek egyéni szükségleteihez igazodnak, és elősegítik a felzárkóztatást, a szociális készségek, valamint a tanulási képességek erősítését. Emellett együttműködünk a gyermekeket és családokat segítő szervezetekkel és szolgáltatókkal, hogy a fejlesztés komplex és hatékony legyen.

A hazájukat elhagyni kényszerülő és a településen élő külföldi családok gyermekeinek óvodai nevelésünkben biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását. Alkalmat adunk az óvodáskorú gyermekek sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően különböző kultúrák, művészetek és hagyományok megismerésére, ápolására, erősítésére. Pl.: interneten elérhető, életkornak megfelelő ismeretanyag bemutatása adott nemzet értékeiről, népviseleti ruhákat próbálnak, népi játékokkal, mesékkel, mondókákkal, dalokkal ismerkednek a gyerekek, illetve óvodai rendezvények alkalmával is képviselhetik országukat, hazájukat ezek a szülők és gyermekek különböző hagyományaik bemutatásával.

V. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Az óvodai nevelés keretét az intézmény pedagógiai programja adja, amelynek szakmai alapját az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja (363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet) képezi. Ezt a dokumentumot a 77/2025. (IV. 15.) Kormányrendelet módosította, amelynek kiemelt célja az óvoda és az iskola közötti átmenet támogatása és annak zökkenőmentessé tétele. Ennek részeként előírásra került, hogy a tanköteles korukat megelőző nevelési évben, illetve a tanköteles gyermekek esetében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perc iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységet kell szervezni. A tevékenység differenciált módon, az egyéni terhelhetőséghez igazodva, és – amennyiben a tárgyi feltételek adottak – külön térben valósul meg.

Az előírások a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján az óvodapedagógus folyamatos jelenlétével valósulnak meg, a teljes óvodai életre kiterjedően, biztosítva a gyermekek fejlődésének folyamatosságát.

Az Esélyteremtési Programban vállalt feladatok keretében kiemelt figyelmet kap a **hátrányos és** halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése, mely az egyéni képességek kibontakoztatását, a társadalmi hátrányok csökkentését és az iskolai sikeresség támogatását szolgálja.

Óvodánk minden feltételt biztosít a gyermekek egészséges fejlődéséhez. Csoportjaink között van életkor szerint vegyes és homogén összetételű is. Minden csoporthoz saját öltöző és mosdó tartozik, ami támogatja a folyamatosságot és a rugalmas szervezést. Minden csoport a gyermekek életkorát és az egyéni sajátosságokat figyelembe véve optimális életritmus kialakítására törekszik.

Az óvodapedagógus feladata

Az óvodapedagógus legfontosabb feladata, hogy a gyermekek számára biztonságos, szeretetteljes és elfogadó légkört teremtsen, ez a személyiségfejlődés alapfeltétele. A személyi és tárgyi feltételeket úgy alakítja, hogy azok minden gyermek fejlődését támogassák, és elősegítsék az optimális érési folyamatot.

Munkája során figyelembe veszi a gyermekek egyéni képességeit, tehetségét, fejlődési ütemét és családi háttérét. Segíti a tehetségek kibontakoztatását, és támogatja a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkózását. Külön figyelmet fordít a sajátos nevelési igényű gyermekekre, biztosítva számukra is a testi, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődés feltételeit. A szakmai alapértékek – mint a tolerancia, nyitottság, elfogadó attitűd, szeretetteljesség és következetesség – mindvégig meghatározzák nevelő-fejlesztő munkáját. Tudatosan törekszik a gyermekek önállóságának, együttműködő készségének és önbizalmának erősítésére, valamint a helyes életviteli szokások, viselkedési normák és erkölcsi értékek közvetítésére és megerősítésére.

Munkájában partneri kapcsolatot alakít ki a szülőkkel, kiegészítve és segítve a családi nevelést. Az óvodapedagógus magatartásával, viselkedésével és kommunikációjával minden helyzetben példát mutat a gyermekek számára. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, és segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést segítő munkatársakkal.

A gyermek és környezete sokoldalú megismerése:

Ahhoz, hogy az óvodapedagógus a fenti követelményeknek megfeleljen, először a gyermeket és annak környezetét, szociális háttérét kell megismernie. Ehhez nyújt segítséget az első családlátogatás (mely megelőzi a gyermek óvodába lépését). A családlátogatás során információt kap a gyermek környezetéről, a szülők nevelési attitűdjéről, esetleges nevelési problémáiról, benyomásokat szerez a gyermekről. Fontos, hogy az óvodapedagógus úgy kérdezzen, hogy kérdéseiből kitűnjön az együttműködési készség, a segíteni akarás.

Óvodakezddéskor minden gyermekről személyiséglapot töltenek ki a szülők, esetenként közösen az óvodapedagógusokkal.

A gyermek érési folyamatához igazított differenciált tervezés

Az óvodai élet megszervezését csak jól átgondolt tervező munka alapján lehet megvalósítani. Az óvodában folyó munkát éves munkaterv szerint végezzük. Kiegészítői a működő munkaközösségek éves munkatervei.

A nevelési év elején, a csoportprofil alapján átgondolt érzelmi biztonságot nyújtó feladatokat követő félévenként megtervezett nevelési feladatok és félévente megtervezett szervezési feladatok végig gondolása, a napirendek és a heti rendek tervezése az alapjai az óvónők hatékony nevelőmunkájának. Erre építve tervezik meg hetente, az éves tervből megvalósítandó tematikus terveiket.

Fejlesztésről akkor beszélhetünk, ha a foglalkozások szintje egy lépéssel megelőzi a gyermek aktuális fejlettségi szintjét. Nem feltétlenül az életkor határozza meg a tervezés tartalmát.

Az óvodás korosztály számára a kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi, szervezési keret.

Kötetlenségként éli meg a gyermek, melyben az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja fejlődéséhez szükséges, differenciált tevékenykedés feltételrendszerét. Ez a foglalkoztatási forma megkívánja az óvodapedagógustól, hogy ismereteit folyamatosan bővítse, felkészüljön a gyermekek kérdéseire. Tehát tudatosságot, nagyobb szervezési, áttekintő képességet és nagyfokú kreativitást igényel.

Kötetlen foglalkozás alkalmával a gyermekek érdeklődése alapján mindig változó létszámú és személyi összetételű kis csoporttal foglalkozik egyszerre az óvodapedagógus. A kisebb létszámból adódóan nagyobb lehetőség nyílik az egyéni bánásmód és a differenciált foglalkoztatás megvalósítására, a gyermek fejlődési ütemének figyelembevételére.

Az óvodapedagógusnak figyelnie kell a kezdeményezéstől távol maradó gyermekekre, hogy játékok zavartalan legyen, illetve ők se zavarják a foglalkozáson résztvevő társaikat.

A gyermekek érdeklődése szerint az elkezdett tevékenységek délután, esetleg napokon keresztül is folytathatók. Ehhez a két óvodapedagógus összehangolt munkája szükséges.

Ügyelni kell arra, hogy témakörökhöz kapcsolódó tevékenységekből sorozatosan ne maradjon ki egy gyermek sem.

A kötetlen tevékenységi forma már önmagában differenciálást tesz lehetővé, hiszen a gyermek választ, differenciál saját képességei alapján. Az óvodapedagógus joga és feladata, hogy csoportja ismeretében, adott témakörben és szituációban a kötött, vagy kötetlen tevékenység lehetőségét választja-e.

A kötött tevékenység választása esetén is törekedni kell az oldott, családi légkör megvalósítására. A kötött és kötetlen tevékenységet egyaránt hassa át a játékosság, az élményt adó, oldott légkörben való cselekvés. Fontos a két tevékenységi forma között az ésszerű arány kialakítása.

Az óvodapedagógus feladata abban az esetben, ha lemaradást vagy tartós stagnálást tapasztal egy gyermek bizonyos funkciójában/funkcióiban:

- a gyermek fejlettségi szintjének megállapítása,
- a következő fejlettségi szintre való eljutás megtervezése (egyéni fejlesztési terv),
- a hiányos ismeretek pótlásához a feltételek biztosítása, az elsajátított ismeretek gyakorlása, megerősítése,
- gyakorlásra, elmélyítésre szükséges idő, lehetőség és eszköz biztosítása,
- a gyermek pozitív értékelése, megerősítése a fejlesztés során,
- a szülő figyelmének felhívása a lemaradásra, a fejlesztési folyamat és az eredmény ismertetése, együttműködés a gyermek érdekében,
- súlyosabb lemaradás esetén szakember segítségének kérése.

A prevenciós program alkalmazása során jobban felfedezhetők azok a gyermekek, akik bizonyos területen speciális kiemelkedő képességekkel rendelkeznek.

Az óvodapedagógus feladata:

- szülő figyelmének felhívása a gyermek kiemelkedő képességére,
- megfelelő tárgyi feltételek biztosítása a tehetség kibontakoztatáshoz,
- az óvodapedagógus folyamatos felkészülése a speciális képességek támogatásához,

- differenciált egyéni bánásmód tudatos alkalmazása,
- a tehetség, kiemelkedő képesség továbbfejlesztéséhez megfelelő szakember, lehetőség felkutatása és ismertetése a szülőkkel,
- a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermek részvételének megszervezése az óvodában működő tehetségműhely foglalkozásokon.

Az óvodapedagógus feladata, hogy a tanköteles korukat megelőző nevelési évben járó gyermekek számára biztosítsa a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz szükséges képességek és készségek fejlesztését. Ennek érdekében a csoport mindennapi életébe beépítve, naponta összesen 45 perces időkeretben szervez iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységet, amely a gyermek egyéni terhelhetőségéhez és fejlettségéhez igazodik. A foglalkozások differenciáltan, szükség esetén külön térben zajlanak, az infrastrukturális feltételek figyelembevételével. A tanköteles korú, de még óvodában nevelkedő gyermekek esetében is a fenti előírás szerint kell eljárni, őket a tervezés során a tanköteles korukat megelőző nevelési évben járó gyermekekkel azonos módon kell figyelembe venni. Az Esélyteremtési Programban vállalt feladatok teljesítése: hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek fejlesztése.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése

A gyermek fejlődését az e-naplóban tudjuk nyomon követni az óvodába lépéstől az iskolakezdésig.

Fontos, hogy az óvodapedagógus vezesse és az ebben rögzített információkat folyamatosan felhasználja munkája során.

A fejlettségmérő lapon lehetőség szerint a mindennapi életben, tudatosan megfigyelt fejlettségi szintet rögzítik az óvodapedagógusok évente két alkalommal, adott esetben, játékos formában - egyénileg bizonyosodnak meg arról, hogy a gyermek egy-egy funkciójában elért-e már bizonyos szintet.

A gyermek tudatos megfigyelése mellett az óvodapedagógus saját munkájának eredményességét is nyomon tudja követni, illetve a gyermek folyamatos fejlődését elsősorban önmagához, de társaihoz, saját korosztályához képest is tudja viszonyítani.

A gyermek fejlődését állandóan kontrollálja az óvodapedagógus, ehhez segítséget nyújt a fejlettségmérő lapon kívül a megfigyelési szempontsor, amely az első és második mérési időszakban töltendő, vagy akkor, amikor a jellemzők észrevehetőek a gyermekben.

A felmérések alapján mutatózó eltéréseket a gyermekhez igazodva szükséges korrigálni.

Az óvodai nevelési folyamat eredményeként eljut a gyermekek többsége az óvodáskor végére az iskolakezdéshez szükséges fejlettségi szintre.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől kiegészül az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges alapvető készségek és képességek rögzítésével. Az óvodapedagógus a kötelező dokumentumokban – a gyermek egyéni fejlődési ütemét figyelembe véve – rögzíti a mérések eredményeit, melyek az iskola-

előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezését segítik. A tanköteles kor betöltésének nevelési évében az óvodapedagógus diagnosztikus mérési módszereket is alkalmazhat. A diagnosztikus mérés célja a gyermek fejlettségi szintjének pontos feltérképezése, az erősségek és a fejlesztendő területek meghatározása, ezáltal a fejlesztési folyamat személyre szabott megtervezése.

Az Esélyteremtési Programban vállalt feladatok teljesítése: hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek fejlesztése negyedévenkénti mérés értékelése.

Napirend, hetirend kialakítása

A napirend, heti rend kialakításánál a helyi adottságok, igények, hagyományok figyelembevételével igyekszünk rugalmasan alkalmazkodni a helyzetekhez. A gyermekcsoport napi és heti rendjét az óvodapedagógusok alakítják ki. A jól kialakított napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. A csoportokban a jól kialakított napirenddel megfelelő időt és helyet biztosítunk az elmélyült, megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységekre. A folyamatos tízóráival is a gyermekekhez való alkalmazkodást biztosítjuk. A gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces, tankötelezettséget megelőző évben összesen 45 perc) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósítjuk meg. Az elmélyült, érdeklődéssel, belső motivációval folytatott tevékenységekhez szeretetteljes, kiegyensúlyozott légkört biztosítunk. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekek számára, és képezik az alapját a gyermek egészséges testi és szellemi fejlődésének. Mindehhez az óvodapedagógusok elfogadó, segítő, támogató magatartására van szükség. A csoportok óvodai napi és heti rendjében vannak rendszeresen, ugyanabban az időben végzett tevékenységek, melyek ritmust visznek a gyermekek életébe. A napirend tervezésénél különös figyelmet fordítunk a játék kitüntetett szerepére, ezen belül is a szabad játékra, amelyre a legtöbb időt biztosítjuk. Ebben különböző fejlesztési lehetőségeket tudunk megvalósítani, olyan légkörben, ahol a gyermek felszabadultan tevékenykedhet és választhat a lehetőségek közül. Az udvari játékot éppolyan fontosnak tartjuk, mint a csoportszobai szabad játékot, hiszen az egészséges életmód biztosítása mellett az egymáshoz való alkalmazkodás, közös együttes játék kicsikkel, nagyokkal jelentős közösségformáló hatással bír. A gyermekek számára fontos a pihenés is. Ehhez nyugodt légkört biztosítunk az altatás hangulatához illő mesével, halk zenével. A gondozás az egész óvoda életet átszövi. Ez elsősorban az óvodapedagógus feladata, melyet a dajka munkája egészít ki. Folyamatos odafigyeléssel arra törekszünk, hogy a gyermekeknek jó közérzetet biztosítsunk, amely alapjául szolgál az összes óvodai tevékenységnek. A gondozás folyamatában nevelünk, építjük kapcsolatainkat a gyermekekkel, és segítjük önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést segítő munkatársakkal.

Az óvodai élet megszervezésében külön figyelmet kell fordítani a bázisintézményi szolgáltatások megvalósítására, hogy azok az óvodai élet megzavarása nélkül működjenek.

1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Elengedhetetlen, hogy a nevelőtestület tagjai kreatívak, érdeklődőek, vállalkozó kedvűek legyenek, ugyanakkor képesek újszerű eljárásokat kipróbálni és azt tovább fejleszteni! Fontosnak tartjuk, hogy az óvoda nevelési gyakorlatában legyen jelen a folyamatos korszerűsítés iránti igény, az intenzíven kibontakozó tovább fejlesztés, a kísérletezés és innováció!

Fontos az óvodai nevelés szempontjából mindenki munkája, hiszen együtt kell, hogy elérjük az óvodai nevelés eredményességét, szükség van arra, hogy mindenki aktív részese legyen ennek a folyamatnak! Neveléssel, példamutatással, gondozással, kapcsolattartással, különböző kiegészítő tevékenységek, egyéni megbízatások teljesítésével mindenki hozzájárul az óvodai nevelő munkához.

Az óvodai nevelés sokszínűsége szükségessé teszi a pedagógusok rendszeres belső és külső továbbképzését, önképzését. Belső továbbképzést jelenthetnek a munkaközösségek bemutatói, a nyílt napok látogatásai, szakmai megbeszélések és a műhelymunkák.

Programunk minél hatékonyabb megvalósításához hozzájárulnak óvodapedagógusaink további szakképesítései a fejlesztőpedagógia, a néphagyomány és néptánc, a mozgás területén, azok a továbbképzések, amelyeket pedagógusaink önfejlesztésük érdekében, további fejlődési, megújulási igényük alapján végeznek.

Pedagógiai munkánkat a gyermekek egyéni szükségleteihez igazodva az intézmény szakemberei, valamint külső szakemberek is segítik.

~~Pedagógiai munkánkat segíti továbbá a Pedagógiai Szakszolgálat. Szakértői javaslataik alapján saját fejlesztőpedagógusok, illetve a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében utazó gyógypedagógus végzi a kiscsoportos, vagy egyéni foglalkozásokat.~~

~~A beszédhibás gyermekek szűrését és terápiáját utazó logopédus végzi.~~

2. TÁRGYI FELTÉTELEK

Óvodánk épületét, udvarát és eszközkészletét 2006-ban Európai Unió pályázat útján, „Európai Óvoda a Csemői Gyermekeknek” címmel felújították és kibővítették. Minden uniós követelménynek megfelelő környezetben, tárgyi felszereltséggel fogadjuk a gyermekeket, amely szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, biztosítja egészségük megőrzését, valamint lehetővé teszi mozgás- és játékgigényük kielégítését. A gyermekek óvodai életének

színterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt. Fontos számunkra, hogy a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegyük körül.

Minden csoportszobához önálló mosdó és öltöző tartozik, amelyeket a gyerekek különböző tevékenységekre (pl. mozgás, játék) is felhasználhatnak. Minden csoportszobában van galéria, amelynek akár alsó, akár felső szintje lehetőséget ad arra, hogy a gyerekek egy kicsit „elvonuljanak”, ha arra van szükségük. A játékterek kialakításával biztosítjuk a feltételeket és lehetőségeket a párhuzamosan végezhető tevékenységekre. A csoportszobák kialakítása, elrendezése beszélőkönyvetként szolgál az oda belépőknek. Minden csoportnak sajátos hangulata, klímája van, harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal. A gyermekek által használt eszközöket nekik hozzáférhető helyen tartjuk, hogy a szabad választás lehetőségével élve játszhasanak, tudatosan szem előtt tartva a szabad játék fontosságát és hatékonyságát.

A Komplex Prevenció Program sajátossága, hogy

- játékeszközeink kiválasztásánál programunkhoz igazodva szem előtt tartjuk, hogy melyik játék milyen részképességet fejleszt;
- a mozgás foglalkozáson használt eszközöket a csoportszobában is felhasználjuk, hogy játékidőben is gyakorolhassák a gyerekek a mozgásfejlesztő feladatokat (trambulín, különböző labdák, babzsák, tornabot, tornapad, mozgáskotta eszközei), illetve a csoportszoba berendezéseit is felhasználhatják kreativitásuk szerint különböző mozgásos játékokhoz;
- minden csoportban van egész alakot mutató tükör, amely a testséma fejlesztés fontos és hasznos kelléke, sok játéklehetőséget hordoz magában. Segítségével a gyermek képet alakíthat ki önmagáról, testéről, fejlődik "én" tudata;
- a kéz, később a test jobb-bal oldalának megkülönböztetését segíti a mozgás foglalkozáson (de játékidőben is) a jobb csuklón viselhető színes szalag, gumi pánt.
- a meglévő, hagyományos óvodai eszközöket, tudatosabban használjuk a program szellemében.

A gyermekek által használatos helyiség még a tornaszoba, annak mosdója, a logopédiai és fejlesztő szoba, valamint a fényterápiával és só-homokozóval is felszerelt sószoba.

Az udvaron a kisebb és a nagyobb gyermekek szintén megtalálhatják a számukra legmegfelelőbb mozgást és ügyességet fejlesztő, minden előírásnak megfelelő játékokat. Szabadtéri játékaink nagymértékben fejlesztik a gyermekek nagymozgását, egyensúlyérzékét, szem-kéz, szem-láb koordinációját. Udvarunk elhelyezkedése az épület körül, lehetővé teszi kisebb-nagyobb csoportok elkülönülését is. Az óvoda udvarán az útra felfestett KRESZ pályán tudnak a gyermekek az életkoruknak, fejlettségi szintjüknek megfelelően kiválasztott járművekkel közlekedni.

A környezettudatos magatartás érdekében udvarunkat gyönyörű fák, bokrok, virágok díszítik, veteményeskertben tapasztalják meg óvodásaink a kerti munka eredményét, szelektív hulladékgyűjtő sziget és komposzt tárolók vannak kihelyezve. A vízi élővilággal, annak gondozásával is ismerkedhetnek gyermekeink az udvaron kialakított kerti tó által.

A gyermekek taktilis érzékelésük, mozgáskoordinációjuk fejlesztése, lábboltozatuk erősítése célját szolgálja a többféle változatos anyagból összeválogatott mezítlábas park.

Tárgyi felszereltségünket, eszközkészletünket, figyelembe véve a kiemelten kezelt nevelési feladatokat, folyamatosan bővítjük különböző pályázati forrásokból, az óvodához kapcsolódó Gyermekünkért Alapítvány, a fenntartó, valamint a szülők együttműködésének köszönhetően. A felnőttek kényelmét, igényét szolgálja, hogy mindkét szinten öltöző, mosdó, emellett teakonyha áll rendelkezésükre. Az óvodának melegítőkonyhája van, amely szintén minden előírásnak megfelel. Megbeszélésekre, értekezletekre, továbbképzésekre kiválóan alkalmas a nevelői szobánk, ahol a szülőket is tudjuk fogadni akár közös, akár egyéni magánbeszélgetésekre. Óvodánk minden tekintetben biztosítja az ott dolgozóknak a megfelelő munkakörülményeket.

Az óvoda épületének, helyszíni adottságainak köszönhetően elmondható, hogy alkalmas akár újabb közösségek fogadására is, helyiségeinek megfelelő elhatárolása segíti, hogy a mindennapi óvodai élet megzavarása nélkül folytatódjanak le különféle foglalkozások.

Minden csoportszobában van internetkapcsolattal is rendelkező számítógép. Óvodánknak van két bluetooth hangfala. Különböző jeles napjaink alkalmával a témához kapcsolódóan, ezek a hangfalak biztosítják a zene által, hogy már az óvoda épületébe belépve, különféle érzelmi hatások érik a gyermekeket és szüleiket. Jeles napokhoz kapcsolódó jó gyakorlataink egyik meghatározó eszköze ez is.

Előadások, bemutatók lebonyolításában rendelkezésünkre áll projektor, vetítővászon, a különböző átadni kívánt jó gyakorlatot, eseményt, fényképezőgépeinkkel örökítünk meg.

Az irodákban, nevelői szobában szintén van internetkapcsolattal ellátott számítógép, van nyomtató is. A titkári irodában szkennelésre, fénymásolásra is alkalmas multifunkciós eszköz áll rendelkezésünkre.

Minden csoport kapott az évek folyamán saját fényképezőgépet, valamint saját adathordozót is. Az óvónők számára használható hordozható számítógép is, amely megkönnyíti szakmai munkájukat, felhasználható például egy-egy bemutató, műhelymunka vagy egyéb szakmai nap ismeretanyagának az összegyűjtésére, tárolására, annak előadására. Szakmai munkánk megfelelő, igényes dokumentálását a lamináló, valamint spirálozó berendezés segíti.

Az óvoda épületi adottságain túlmenően elmondható, hogy eszközkészletünk, valamint IKT eszközparkunk is kornak megfelelő, mobilitásával elérhető, hogy az óvoda épületén belül

bárhol használhatóak, így ebből a szempontból is képesek vagyunk a modern tudásmegosztás megvalósítására.

Közvetlen környezeti adottságainkon túl az óvoda környezetében is lehetőség van változatos programok helyszíni megvalósítására.

3 AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

A kapcsolattartás élményszerűsége, tartalmas volta meghatározó. A megfelelő, eredményes, hatékony kapcsolatok céljaink elérését segítik. Bizalommal teli légkörben lehetünk csak igazán hatékonyak kapcsolatainkban. A kapcsolatok kialakításában, fenntartásában óvodánk nyitott és kezdeményező. Közvetlen és közvetett partnereinkkel való együttműködésünk, együttnevelésünk tartalmi és formai szempontból is eredményesnek, hatékornak mondható.

A családdal

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Intézményünkben törekszünk a bizalmon, kölcsönös tiszteleten és nyitottságon alapuló, segítőtársi kapcsolat kialakítására a szülőkkel. Célunk, hogy a szülők bizalommal forduljanak hozzánk, figyeljenek szakmai véleményünkre, és bátran kérjék ki tanácsainkat nevelési kérdésekben, problémáik megoldásához. Nevelőtestületünk tagjai tudatosan törekednek arra, hogy a gyermekek erősségeinek, pozitív személyiségjegyeinek kiemelésével megerősítsék a szülőkben a büszkeség érzését, ezáltal is erősítve a gyermek–szülő–pedagógus közötti bizalmi kapcsolatot.

Hagyományos óvodai funkcióinkon túl gyakorlati munkánk egyik alappillére a családok aktív bevonása az óvodai nevelési folyamatba. Számos olyan lehetőséget teremtünk, hogy a szülők a nap folyamán is részesei lehessenek gyermekeik óvodai életének. Tapasztalataink szerint az elszűrődő családi élet, a hagyományok feledése és ápolásának hiánya indokoltá teszi a családi ünnepek óvodai rendezését. Ezek az események – legyenek akár kiscsoportos, akár az egész intézményt érintő rendezvények – lehetőséget nyújtanak arra, hogy a gyermekek számára maradandó, ünnepélyes élményeket biztosítsunk. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családias hangulat kialakításával – a felnőttek és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot, mely tovább erősíti a közösségi összetartozást és az érzelmi biztonságot.

Óvodánk a családi nevelés gyakorlatát többféle módszerrel is támogatja: rendszeresek a mindennapi személyes beszélgetések, a szülői értekezletek, családlátogatások, fogadóórák, nyitott ünnepeink, nyílt napjaink, közös programjaink, kirándulásaink és az együtt megvalósított projektek. Az óvodai élet megkezdésekor megismertetjük a szülőket pedagógiai munkánk alapelveivel, céljaival, módszereivel. A hatékony információáramlást csoportonként

működő zárt internetes felületek segítik, emellett az óvoda hivatalos honlapja is megbízható információs csatornaként szolgál.

Az elektronikus napló lehetőséget biztosít a szülők számára a folyamatos tájékozódásra és visszajelzésre, betekintést nyújt a gyermekek hétköznapijainak tematikus felépítésébe. Félévente részletes visszajelzést adunk a gyermekek fejlődéséről, a fejlődésüket követő dokumentációk alapján. A pedagógusok javaslatot tesznek az esetleges otthoni fejlesztésre, valamint szükség esetén további intézkedéseket kezdeményeznek a gyermek optimális fejlődése érdekében. Az esélyteremtés érdekében kiemelt figyelmet fordítunk a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek családjával való kapcsolattartásra: velük legalább negyedévente egyeztetünk, és részletes visszajelzést adunk gyermekük fejlődéséről, kiemelve az erősségeket és a további fejlesztési lehetőségeket. Kapcsolatunkat kölcsönös elvárásokra építjük, tudatosítva, hogy mindkét fél – az óvoda és a család – felelősséggel tartozik a gyermek testi, lelki és szociális fejlődéséért.

Az iskolával

Az iskolával kapcsolatosan a minél zökkenőmentesebb óvoda–iskola átmenet megkönnyítése integrációs munkánk egyik alapköve. Kiemelt figyelmet fordítunk a tanévkezdést megelőző évben a gyermekekre, illetve a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodásokra, akik számára az esélyteremtő program keretében célzott felkészítést, egyéni fejlesztést és szoros szülői együttműködést biztosítunk, hogy az iskolakezdés minden gyermek számára sikerélményt nyújtson.

A kapcsolattartás formái:

- Értekezleteken közös témák megbeszélése.
- Az iskola képviselőinek meghívása különféle rendezvényeinkre, ahol lehetőség nyílik a leendő iskolásokkal való találkozásra és ismerkedésre.
- A szülők és gyermekek tájékoztatása, ösztönzése az iskola bemutatkozó napjain való részvételre.
- Nagycsoportos korú gyermekeinkkel az óvodapedagógusok részt vesznek az iskola által szervezett, jeles napokhoz kapcsolódó játékos ismerkedő foglalkozásokon.
- Közös szülői értekezlet szervezése a nagycsoportos gyermekek szülei számára.
- Az első osztályos gyermekek utánkövetése érdekében tájékoztatás kérése az iskolától volt óvodásaink tanulmányi eredményeiről.

A Gyermeinkért Alapítvánnyal

Az óvoda mellett működő alapítvány kiemelt szerepet tölt be az óvodai élet szabadidős tevékenységeinek támogatásában, a pályázati források felkutatásában és felhasználásában, valamint a gyermekek számára kulturált, esztétikus és inspiráló óvodai környezet kialakításában.

Működését az esélyegyenlőség és az egyenlő hozzáférés megteremtésének szemlélete

határozza meg, amely a hátrányos helyzetű gyermekek támogatására is kiterjed. Az alapítvány folyamatosan új célokat tűz ki maga elé, hogy tevékenységével még hatékonyabban járuljon hozzá az óvodai nevelés eredményességéhez és a gyermekek harmonikus fejlődéséhez.

A Csemő Községi Vadásztársaság

A Csemő Községi Vadásztársaság a Környezetünk és Egészségünk Munkaközösség által szervezett programok sikerességét aktívan támogatja, hozzájárulva ahhoz, hogy a gyermekek számára magas színvonalú, élménydús tevékenységek valósuljanak meg. Kiemelt programunk a Vadkarácsony, amelynek keretében az óvodás gyermekek gyalogosan ellátogatnak a községben található Öko Parkba, ahol eleséget ajándékoznak az erdei állatoknak. Ez a program különösen jó lehetőséget kínál a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyteremtésére, mivel meg tapasztalhatják a közösség összetartó erejét, a szeretetet és a gondoskodást.

Az Erdei Tábor megvalósításában is kiemelt szerepe van a Vadásztársasággal való szoros együttműködésnek. A tehetséges és érdeklődő nagycsoportos gyermekek számára ez a program különleges alkalmat teremt arra, hogy a természet nyújtotta lehetőségeket közvetlenül meg tapasztalják, megfigyeléseiket elmélyítsék, és új ismereteket szerezzenek.

A gyermekorvosi és védőnői szolgálattal

Ügyelünk a gyermekek egészségi állapotának megőrzésére és javítására rendszeres orvosi és védőnői vizsgálatok szervezésével és lebonyolításával. Az egészségügyi szakemberekkel kölcsönösen segítjük egymás munkáját a szülők tájékoztatásában, az egészségi állapottal kapcsolatos információk továbbításában.

Szükség esetén a rendszeres vizsgálatokat szűrővizsgálatokkal egészítjük ki, továbbá igény szerint bővítjük egészségvédelmi tevékenységünket a gyermekek számára szervezett, életkoruknak megfelelő foglalkozásokkal.

Szabadidős programjainkon és óvodai rendezvényeinken – meghívásunkat elfogadva – az egészségügyi szakemberek részt vesznek, szakmai tudásukkal és programjaikkal támogatva a gyermekek és a szülők egészségtudatos szemléletének kialakítását.

A Gyermekjóléti Szolgálattal

Főleg a veszélyeztetett, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nem megfelelő családi helyzetéből adódó okok miatti egyeztetés a célja, amely az óvodával való kapcsolatukat megalapozza és erősíti. A pedagógusok kötelességük tudatában, valamint gyermekvédelmi feladataik ellátása során szorosan együttműködnek a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal, valamint a jelzőrendszer tagjaival. Ez az együttműködés a gyermekek mindenképp felett álló érdekét szolgálja, és kiterjed a veszélyeztetettség megelőzésére, megszüntetésére, valamint a hátrányok enyhítésére.

A kapcsolattartás formái a protokoll szerint:

- jelzőrendszeri megbeszélések és eseti egyeztetések,
- esetjelző lapok megküldése,
- szakmaközi megbeszélések és esetkonferenciák szervezése,
- közös családlátogatások,
- írásos beszámolók és jelentések készítése,
- szükség esetén a hatósági intézkedések kezdeményezése.

A közművelődési intézménnyel

A községi könyvtár szervezésében adódik évente többször lehetőség különböző kulturális rendezvényekre való látogatásra a gyermekeknek. Például: mese előadás, bábelőadás, zenés színdarab. Ezek mellett óvodásaink felkérést is szívesen teljesítenek különböző műsorokban való szerepléssel. Például: nyugdíjasok anyák napiünnepségén, költészet napja alkalmából versekkel, különböző faluszintű rendezvényeken kis szórakoztató műsorokkal. Az óvoda dolgozói is aktívan részt vállalnak egy-egy rendezvény sikerének segítésében.

A szülői szervezettel

Minden csoportból két szülő tartozik a szülői munkaközösséghez, amelynek három főből álló vezetősége van. Munkájukkal, együttműködésükkel segítik az óvodai élet szervezési, lebonyolítási feladatait. Szabadidős tevékenységek szervezésénél kapunk segítséget, azáltal is, hogy a többi szülő összefogását is biztosítják a lehetőségekhez képest. Évente szerveznek szülői bált, melynek nemes célja mindig az óvoda, a gyermekek mindennapjainak szebbé tétele.

A Pedagógiai Szakszolgálattal

A szakszolgálat munkatársai által kerülnek azok a gyermekek pedagógiai, pszichológiai vizsgálatra, akiknél az óvónő, vagy a szülő valamiféle problémát észlel, valamint a szülő kérheti az iskolai érettségi vizsgálatot. A pedagógus kéri az adott vizsgálatot, majd a vizsgálat után a szakértői vélemény útmutatásai, fejlesztési javaslatok alapján kerül sor a gyermekek további fejlesztésére az óvodai fejlesztőpedagógusok, illetve az utazó gyógypedagógusok által.

Közreműködésükkel valósul meg évente az ötödik életévüket betöltött, valamint a három éves gyermekek logopédiai szűrése, és a szükséges terápiák megvalósítása.

A segítő szakemberek közvetlen kapcsolatot alakítanak ki a csoportban dolgozó óvónőkkel, a gyermekek minél sokoldalúbb támogatása érdekében.

Mini bölcsődével

A bölcsőde, mint az óvodát megelőző intézményes nevelés első színtere, fontos információkkal szolgál a gyermekek óvodáskort megelőző fejlődési sajátosságairól. Az

óvodába lépés zökkenőmentes átmenetét elősegíti a gondozásért és nevelésért felelős felnőttek közötti rendszeres és együttműködésen alapuló kapcsolattartás. Ennek során az óvodapedagógusok megismerhetik a gyermekek korábbi fejlődési jellemzőit, szokásait, szükségleteit, ami nagyban hozzájárul az egyéni bánásmód és a biztonságot nyújtó befogadás megvalósításához. A család bevonásával és a bölcsődei szakemberek támogatásával biztosítjuk, hogy az óvodai nevelés kezdete a gyermek számára kiszámítható, elfogadó és érzelmileg kiegyensúlyozott legyen.

A Szolnoki Pedagógiai Oktatási Központtal

A pedagógiai szakmai szolgáltatásokkal kapcsolatos feladatait látja el szaktanácsadók bevonásával. Évente igényfelmérés készül intézményi, pedagógusi, vezetői szinten a szükségletekre, amelynek megvalósításában segítik szakmai munkánkat.

Az oktatási központ munkatársaival együttműködve végezzük bázisintézményi feladatainkat, továbbá szakmai programok szervezésével támogatja pedagógiai tevékenységünket.

A fenntartóval

Intézményünk fenntartója Csemő Község Önkormányzata. Kapcsolatunkra a segítő együttműködés jellemző. Az óvoda részt vállal település szintű feladatok, projektek megvalósításában, az önkormányzat pedig minden nemű támogatásáról biztosítja intézményünket a magas szintű szakmai színvonal érdekében.

VI. AZ ÓVODA NEVELÉSI FELADATAI

Nevelésünk tízparancsolata:
Adj testi – lelki biztonságot!
Gondold meg mit kívánsz!
Informálj és kommunikálj naponta!
Tartsd ébren az érdeklődést!
Vedd figyelembe a gyermek érzelmeit!
Engedd a szárnypróbálgatást!
Hagyd saját tempója szerint fejlődni!
Dönts okosan!
Légy következetes!
Fogadd el a gyermeket önmagáért!

Dr. Hegyi Ildikó

A Komplex Prevenációs Óvodai Program alapján a gyermek alapvető megnyilvánulási módjára és fő tevékenységi formájára, a mozgásra és a játékra alapozva szervezzük a főbb

nevelési területeken végzendő pedagógiai feladatokat. A nevelési keretet egyfelől a gyermek természetes megnyilvánulási formái, másfelől az óvoda kultúraátadó hatásrendszerének együttese, kölcsönössége, harmóniája határozza meg.

1. TERMÉSZETES GYERMEKI MEGNYILVÁNULÁSOK

1.1. MOZGÁS

Az óvodába kerülő egészséges gyermekek szeretnek ugrándozni, futkározni, csúszni-mászni, vagyis mozogni. Mozgáskedvük megmarad, mozgásuk rohamosan összerendezetté, ügyesebbé válik, ha megfelelően motiváltak maradnak az óvodában is, mely leginkább az óvodapedagógus személyiségétől, módszereitől, lelkesedésétől, mozgásszeretetétől függ.

Biztosítani kell számukra a megfelelő helyet és eszközöket a mozgásos tevékenységekre a csoportszobában és az udvaron.

Használjuk fel mozgásos tevékenységekre a csoporthoz tartozó kisebb helyiségeket (pl. öltöző), folyosót is természetesen csak akkor, ha a gyermekek felügyelete itt is biztosított. Az udvaron is használunk ki minden lehetőséget és helyet a szabad mozgásra.

Vigyük ki az udvarra is a testnevelési foglalkozáson használt eszközöket (pl. labdák, ugrókötelek, füles labdák, karikák stb.)

Célszerű egy sport udvarrész, vagy az udvarhoz közeli helyiség kialakítása, ahol biztonságosan tárolt, gyermekektől elzárva, a sokoldalú mozgásfejlődést segítő eszközök mindig a gyermekek mozgásához rendelkezésére állnak. A gyermekek mozgásfejlesztésére ma már nagyon sok korszerű eszköz áll rendelkezésre.

A rendszeres, egészségfejlesztő testmozgás során a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó játékos mozgásformákkal és feladatokkal támogatjuk a pszichomotoros készségek és képességek fejlődését. Az óvodáskor kiemelt időszaka a természetes hely- és helyzetváltoztató, valamint a finommotoros mozgások elsajátításának és a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének.

Programunkban a mozgásfejlesztést tág értelemben kezeljük: az aktív nagymozgásoktól a finommotoros manipulációig minden területet felölel, ezáltal támogatja a gyermek egész személyiségének fejlődését, és kedvezően befolyásolja az értelmi, szociális és érzelmi képességeket is.

Ennek érdekében sokszínű, változatos, örömteli, érzelmi biztonságban zajló mozgásos tevékenységeket és játékokat kínálunk, melyek elősegítik, hogy a mozgás és az értelmi fejlődés egymást kedvezően erősítse. A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulásformája, és az óvodáskor egész időszakában meghatározó szerepet játszik a környezetről való ismeretszerzésben.

Hatása az értelmi képességekre

- a mozgásos játékok, gyakorlatok téri helyzetek felidézésével fejlődik a gyermek vizuális memóriája;

- a testrészek, téri irányok, formák bemozgásával, megismerésével, megnevezésével bővülnek a térről való ismereteik, fejlődik térészlelésük, gyarapodik szókincsük;
- a megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési területek integrációját, a keresztcsatornák és a fogalomalkotás fejlődését.

Hatása a szociális képességek fejlődésére

- a gyermek saját testének és mozgásos képességeinek a megismerése segíti az „én tudat” fejlődését, a „szociális én” erősödését;
- a közös örömmel végzett mozgás közben társas kapcsolatai kiszélesednek. A társakhoz való alkalmazkodás közben fejlődik önuralmuk, együttműködő és toleranciaképességük. Lehetőség nyílik különböző viselkedésminták tanulására;
- a mozgásos versengések során átélik a sikert és kudarcot egyaránt. Így tanulják ezeknek a kezelését, elviselését.

Programunkban a mozgáson keresztül pedagógiai és pszichológiai feladatokat egyaránt megvalósítunk. A prevenciós mozgásfejlesztő program fő feladatait – a nagymozgások, szem–kéz–láb koordináció, egyensúlyérzék, finommotorika fejlesztését – természetes módon építjük be a gyermekek tevékenységébe. Nem erőltetett fejlesztésről, hanem a pedagógiai célokhoz igazított fejlesztési lehetőségek kereséséről van szó.

A mozgásfejlesztés fő feladatai

- a gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése;
- a rendszeres mozgással egy egészséges életvitel kialakítása;
- a mozgástapasztalatok bővítése, sok gyakorlással, a mozgáskészség alakítása;
- a testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése (kondíciós, koordinációs);
- mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése;
- az erő és az állóképesség fejlesztése, valamint a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakítása, melyek elősegítik a gyermek szervezetének egészséges fejlődését és teherbíró képességének növelését.

A mozgás sokoldalú tevékenység és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. A testnevelési foglalkozásokon túl, jelen van a szabadjátékban, a környezeti és esztétikai nevelésben, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységben is. Kiemelt mozgásfejlesztés a szabad játékban és a kötelező testnevelési foglalkozáson valósul meg.

Mozgásfejlesztés a szabad játékban

Az óvodába kerülő egészséges gyermekek szeretnek mozogni. A fogadó környezettől, az óvónőtől függ az, hogy ez a mozgáskedve megmarad-e. Fontos feladat, hogy megőrizzük, ha szükséges, felkeltsük ezt a mozgáskedvet, és tudatosan építsünk rá! Lényeges a megfelelő motiváció, a mozgásra inspiráló mozgásos környezetkialakítása, a mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése, a szükséges és elégséges szabályok megtanítása.

A gyermekek napirendjét úgy kell alakítani, hogy egész nap biztosítsunk számukra megfelelő helyet és eszközöket a mozgásos tevékenységekre csoportszobában és az udvaron egyaránt! Törekedjünk a változatos eszköz kínálatra, hogy minden tornaeszközt magabiztosan használni tudjanak az óvodáskor végére, valamint sokfajta eszközzel minél hatékonyabban fejlődjön egyensúlyérzékük, labdaérzékük, az erő, ügyesség, bátorság, állóképességük. Az eszközök egy része legyen a csoportszobában, a gyermekek számára bármikor használatra készen. Legyenek a csoportokban állandóan pattogtatáshoz megfelelő labdák, szivacs szőnyeg, babzsákok, karikák, szalagok. Az eszközök, tevékenységek kiválasztásánál a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez, a csoport összetételéhez igazodunk. Fontos, hogy a vegyes életkorú csoportokban a szabad játék során történő mozgásfejlesztés különös figyelemmel, segítséggel történjen.

A 3–4 éves gyermekeknél a természetes nagymozgások fejlődését kívánjuk segíteni. Ezért leginkább a csúszáshoz, bújáshoz, mászáshoz szükséges eszközöket kell biztosítanunk a csoportszobában is!

4–5 éves korban nagyobb hangsúlyt kap a szem–kéz, szem–láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztése. A szem–kéz–láb koordináció fejlesztését szolgálják a különböző célba dobó játékok, a kugli, az ugróiskola, az ugráló kötelezés, valamint a manipulációs barkácsoló tevékenységek is.

Az egyensúly fejlesztése a szabad játékban leginkább a belső fülben lévő vesztibuláris központ spontán ingerlésével történik, hintázó, ringató, pörgő mozgások közben.

Az egyensúly fejlesztésre jól használható eszközeink a hinták, a Body Roll, a nagy fizikoterápiás labdák, a füleslabdák, a lépegetők, gurulódeszkák, trambulin, tölcser.

5–6–7 éves korban a finommotorika fejlesztésére kell a legnagyobb hangsúlyt fektetni! A játékban nagyon sok lehetőség van ennek a spontán fejlesztésére, pl.: az ábrázolási technikák gyakorlása során is: tépés, vágás, varrás apró gyöngy fűzése, kicsi elemekből építés, konstruálás, babaöltöztetés, barkácsolás stb...

A szabad játéktevékenységben célunk az, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet. A gyermekek mozgásigénye különböző. Nagyon fontos, hogy a nagyobb, aktívabb mozgást és a nyugodtabb tevékenységet kedvelő gyermekek megtanuljanak egymáshoz alkalmazkodni, tartsák tiszteletben egymást! Ehhez elengedhetetlen bizonyos alapvető szabályok megtanítása, betartása. Ezek alapján, ehhez igazodva mérik be kompetencia határaikat. A kellemes légkörben, jól szervezett mozgásos tevékenységben a gyermekek örömmel vesznek részt. A sikeres, jó hangulatú tevékenység a gyerekek számára pozitív élményt nyújt, ez újabb cselekvésre készíteti őket. Így a mozgás természetesen beépül a gyermek spontán tevékenységeibe, szokássá, igénnyé válik. A rendszeres mozgás során fejlődnek pszichikai, testi, értelmi és szociális képességei, ezek eredményeképp a gyermekek egészségesek lesznek.

Mozgásfejlesztés a mindennapokban

A kiemelt mozgásfejlesztés másik területe a kötelező és mindennapos mozgás.

A mozgás tevékenység anyaga az atlétikai, torna, játék jellegű fő gyakorlatokból tevődik össze. A játékot, játékosságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a mozgásban. A játék egy tevékenységen belül sokszor megjelenik, a feladattól függően hol mint eszköz, hol mint cél. A mozgás tevékenység során teremtünk alkalmat speciális gyakorlatok beiktatásával a testalkati deformitások megelőzésére is (lábboltozat erősítése, gerinctorna).

A mozgás tevékenység anyagának éves elrendezésénél a didaktikai és pszichológiai szempontok mellett jó, ha gondolunk a helyi adottságokra és az időjárás változásaira is.

Az atlétikai gyakorlatokat (futások, ugrások, dobások) lehetőség szerint olyan időszakra tervezzük, amikor biztos, hogy a szabadban végezhetjük.

Az egyes tevékenységek megtervezésénél mindig figyelembe kell venni a csoport általános fejlettségét, a fejlődés ütemét. Ehhez igazodva kell eldöntenünk az egyes mozgásformák ismétlésének a számát.

Fontos, hogy a mozgásos anyaghoz természetesen igazodjanak a prevenciós program fejlesztési feladatai. Ehhez átgondolt, tudatos tervezésre van szükség. A tevékenységek bevezetésénél mindig lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgásokat. A különböző nehézségű, differenciált feladatok adásával segítjük elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásos feladatokat. Fontos, hogy a feladat ne legyen se túl könnyű, se túl nehéz, mert a túl könnyű nem készletti erőfeszítésre, a túl nehéz viszont gátlásokat okoz!

A gyermek számára a megfelelő nehézségű gyakorlat kiválasztása nem csak a mozgásos képességeit fejleszti, hanem képet ad önismeretéről is. A feladatok végrehajtásánál nem az az elsődleges célunk, hogy a gyermekek tökéletesen kivitelezve végezzék el a gyakorlatokat.

Elsősorban olyan készségeket és képességeket akarunk kialakítani, amelyek majd elősegítik az egyre pontosabb mozgás elvégzését is. Természetesen megmutatjuk a helyes mintát, ösztönözzük és biztatjuk a gyermekeket az esztétikus, pontos mozgásra. Ezt azonban soha nem elmarasztalva, hanem mindig a pozitívumokat kiemelve tesszük.

A kéziszer használata jól szolgálja a fejlesztési célkitűzéseit, és változatosabbá, érdekesebbé teszi a tevékenységeket a gyermekek számára.

A tevékenységek szervezésénél az is fontos szempont, hogy a gyermekek a legkevesebb várakozási idővel, folyamatosan mozogjanak. A mozgásos tevékenységekhez szükséges eszközök előkészítésébe kérjük a dajka vagy a pedagógiai asszisztens segítségét. Ha a tevékenység megkívánja, kérjük, hogy jelenlétével segítse a foglalkozás, illetve a játék megvalósítását.

Fontos, hogy amíg lehetőség van rá, a szabadban tornázzunk. A csoportok hangolják össze egymással a tevékenységek időpontját, eszközöket.

A tevékenységek megtervezésénél fontos, hogy a fejlesztő feladatok természetesen illeszkedjenek a testnevelés anyagához. A gyermekekkel sok mindent meg lehet tanítani, de fejlődésüket csak akkor segítjük, ha a megfelelő időben, a megfelelő tevékenységeket végeztetjük velük. A rendszeresen szervezett tevékenységeken nagy lehetőség van a fejlesztő program feladatainak fokozatos és természetes megvalósítására. A mozgásfejlesztő program és a testséma fejlesztés valamennyi feladata beépíthető a testnevelési foglalkozásokba. Az

észlelés területéről a következő feladatok beépítésére van lehetőség:

- Alaklátás, formaállandóság fejlesztése: formaalakítás mozgással, különböző alakzatok végig mozgása, körbe mozgása.
- Kinesztetikus mozgásészlelés fejlesztése: behunyt szemmel bizonyos mozgások végzése, feszülés és elernyedés érzékeltetése.
- Térészlelés fejlesztése: alapvető térirányok megismerése saját testének közvetítésével.

A verbális fejlesztő programból a testrészek, helyzetek, mozgások, téri irányok pontos és gyakori megnevezésére van mód.

Tudjuk, hogy a gyermekekkel sok mindent meg lehet tanítani, de fejlődésüket csak akkor segítjük, ha a megfelelő időben a megfelelő tevékenységeket végeztetjük velük.

A 3–4 évesek mozgás tevékenység anyaga nagyrészt a természetes mozgásokat tartalmazza. Ezért ennél a korosztálynál a nagymozgások fejlesztése kiemelt feladat. Pl. a különböző járások, futások, csúszások, kúszások, mászások talajon, szereken, tárgy alatt, vagy az fölött, szer megkerülésével stb. Az egészséges személyiség fejlődéséhez hozzátartozik, hogy a gyermeknek önmagáról egyre pontosabb információi legyenek. A mozgás tevékenységen a legtermészetesebb módon ismerkedhet testrészeivel és azok funkcióival. Ezért alkalmazható jól a testséma fejlesztő programból a

- testrészek ismeretét célzó gyakorlatok, pl. "ütögessétek a talpatokat a földhöz!" stb.,
- tárgyhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása, pl. "Álljatok a babzsák mögé! Hasaljatok a padra!" stb.,
- test személyi zónájának alakítása, pl. "Emeljétek a babzsákot a fejetek fölé, vegyétek át a másik kezetekbe!"

Ebben az életkorban külön nem tervezzük az észlelés fejlesztését, hiszen a nagymozgások végrehajtása közben spontán fejlődik.

4–5 éves korban a mozgásfejlesztésből már nagyobb szerepet kap a tér mozgásos megismerése. Ennek érdekében sok olyan gyakorlatot kell tervezni, amikor különböző irányokban végeznek mozgásokat és különböző formákat mozognak be. Pl. futás, jelre sorakozás az óvodapedagógus előtt, szökdelés padok körül, fák között hullámvonalban, elhelyezkedés különböző szereken, formákban.

A mozgásfejlesztésnél ezen kívül előtérbe kerül:

- Az egyensúlyérzék fejlesztése, pl. különböző mozgások végzése emelt felületen, forgások, fordulatok, testhelyzetváltozások, futás közbeni megállások...
- Szem-kéz, szem-láb koordinációt fejlesztő gyakorlatok, pl. babzsák feldobása, elkapása, célbadobás, egyensúlyozó járás létra fokai között, célba ugrás...

Kiemelt helyet kap az oldaliság tanítása.

A kicsiknél még csak az egyik–másik megkülönböztetést használjuk.

Itt már a jobb–bal kifejezéseket is, de a csuklójukon lévő jelhez igazodva. Pl. "Emeljétek fel a szalagos jobb kezeteiket!" A csukló megjelölése a kezességtől független. A pontos eligazodás miatt azonban fontos, hogy mindig a jobb oldalra kerüljön a szalag!

Az észlelés fejlesztése is megjelenik a 4–5 éveseknél, de még mindig nem kiemelt feladatként.

Az 5–6–7 éves gyermekeknél az észlelés fejlesztés lesz a legcélzottabb.

Ebben az életkorban az alaklás, forma állandóság fejlesztésére tervezünk sok gyakorlatot. Ezek közül egyes gyakorlatok csukott szemmel is elvégezhetők. Pl. labdagurítás a test körül jobb és bal kézzel, csukott szemmel is. Körforma kialakítása szalaglengetéssel, karkörzéssel test előtt, test mellett, csukott szemmel is.

Új feladatként jelentkezik a finommotorika fejlesztése. Ez nagyon lényeges fejlesztési terület, mivel a finommotoros koordináció az írás megtanulásnak elengedhetetlen feltétele.

Mozgás tevékenységen ezt természetes módon, szerek a különböző fogásmódjával, kisebb testrészekkel végzett mozgásokkal lehet fejleszteni. Nagyon jól használhatók erre a célra a különböző méretű labdák, botok, szalagok. Pl. bot fogása marokkal alulról - felülről, szalag fogása két ujjal, marokkal. Labda gurítása ujjakkal. Minden ujjal egyszerre, majd külön-külön. Szalag lengetése csak a csukló mozgásával stb.

A tevékenységen lehetőség nyílik a keresztcsatornák fejlesztésére is. A bemutatott gyakorlatokat látják, hallják a tevékenység pontos megnevezését, és elvégzik a látott, hallott feladatokat.

Programunkban az óvodai testnevelés szerves része a mindennapos mozgás. Ezt minden korcsoportban naponta legalább egyszer, 10–20 perces időtartammal megszervezzük. E tevékenység napirendbe illesztését mindenki maga dönti el. Ha lehetőség van rá, megfelelő időben, ruházatban ezt is a szabadban, jó levegőn tartjuk.

A mindennapos mozgás anyagát elsősorban a mozgásos játékok adják, kiegészülve egy-egy gimnasztikai gyakorlattal. A játékokat céltudatosan a kötelező foglalkozásokhoz és a korosztály számára legmegfelelőbb fejlesztési feladatokhoz igazodva választjuk ki.

Ha rendszeresen és megfelelően szervezzük ezt a tevékenységet, akkor a gyermekek szívesen és örömmel vesznek részt benne. Igénnyé, majd szokássá válik a mindennapi mozgás. Lesznek kedvenc mozgásos játékaik, amelyek eljátszását napközben maguk is kezdeményezik.

Törekszünk a kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, melyek elősegítik a csapatszellem és az együttműködő képesség kialakulását, valamint a lehetőségekhez mérten minden tevékenységnél kihasználjuk a szabad levegő fejlesztő hatását. A mindennapos testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, népi játékok és néptánc, melyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését.

Az örömmel, jó hangulatban végzett játékok jó lehetőséget nyújtanak a fejlesztő program egy-egy feladatának megvalósításához, a társas kapcsolatok alakulásához is.

1.2. JÁTÉK

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt

jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A játék szerepe a fejlődésben

A természetes gyermeki megnyilvánulások sorában a két legfontosabb a mozgás és a játék látszik óriási dominanciával uralni a gyermek kisgyermekkorai fejlődését.

A játék célja, hogy örömet okozzon, játékon keresztül teljesüljenek vágyak, érzések, csökkenjen a feszültség.

A gyermek 0-8 éves élettörténete egy egységes fejlődési láncolat, ahol a fejlődés folyamatossága jól követhető. A korai fejlődési sajátosságok nagymértékben meghatározzák az idegrendszer számos működési sajátosságát, amelyek a későbbiekben (pl. óvodáskorban) nemcsak a korai tanulás, hanem a szándékos iskolai tanulási-elsajátítási folyamatok sikerességét is befolyásolják.

A játék fejlődése, a fejlődés egészének tükrözi. Akár a játék fejlődésének pedagógiai szemléletében, akár a pszichikus funkciók fejlődésének szemléletében gondolkodunk, a játék által követhetővé válik a fejlődés szenzomotoros, művelet előtti, műveleti szakaszainak minden lépése.

A szakaszok ismeretén túl a játék teszi megfigyelhetővé azokat a minőségi ugrásokat, amelyek ugyan nem a szakaszok határai, hanem inkább egy bizonyos fejlődési folyamatosság lassú átmintázódásának elemei.

A mozgás, a testséma és az én megismerése, a percepció, a gondolkodás, azon belül a fogalmi gondolkodás és a beszédfejlesztés, a kommunikáció fejlődése, mind a játékba ágyazódik.

A játék saját útja más szempontból osztályoz, de mind szocializációt, mind az értelmi fejlődést egyaránt tükrözi. Az egyszerű gyakorló majd utánozó játékoktól vezet a szimbolikus játékokon keresztül a szabályjátékok világába, de ez az út csak elvi hierarchia, a gyakorló játék soha nem hal el, a szimbolikus játékok nagy időszakában már megtalálhatóak az egyszerűbb szabályjátékok. Az egyidejűségben rejlik a játék színességének titka, lehet valami nagymozgásos, tűnhetne gyakorlónak, de ugyanakkor szimbolikus és szabály által vezérelt is egyszerre.

A játék elősegíti az értelmi fejlődést, fontos szerepet játszik a szociális és érzelmi fejlődésben, fejleszti a képzeletet, fantáziát, gondolkodást, az érzékelés, észlelés differenciált alakulását. A játéktevékenység szorosan összefügg mindezekkel, a gyermek játékát megfigyelve tehát az óvodapedagógus a gyermek fejlettségéről teljes képet kap.

Az óvodapedagógus feladata, hogy olyan szokásrendszert és napirendet alakítson ki, mely minden tevékenység elvégzésére megfelelő időt és helyet biztosít. A csoportszoba és az udvar játszórészének, életterének olyan elrendezése szükséges, amely lehetővé teszi a szabad mozgást, a tevékenységi formák sokszínűségét, ugyanakkor elvonulásra, "kuckójátékra" is lehetőséget nyújt.

A személyiségfejlődésre különösen nagy hatást gyakorolnak a játék során kialakult társas kapcsolatok. A közös játék bonyolult helyzetekbe sodorja őket, melyeket játékon kívül nem lennének képesek megoldani. Ilyenkor tapasztalatokat szereznek, sokféle szituációba kerülnek, melyekbe beleélik magukat, és valahogyan reagálnak rá.

Természetes játék közben a társas együtt-játszás szabályainak a betartása. A szabálykövető fegyelem a csoport életének biztonságát, nyugalomát biztosítja. Az ismétlődő közös, örömteli tevékenység a csoport és óvoda hagyományrendszerébe épül és mélyíti az összetartozás élményét.

A játék szerepe az idegrendszer fejlődésében

A játék a gyermek fejlődésében alapvető jelentőségű, semmi mással nem helyettesíthető tevékenységi forma.

A tudomány jelenlegi állása szerint bizonyított, hogy a magasan szervezett idegrendszer fejlődésének a játék feltétele, szervező (organizáló) és összerendező (integráló) funkciója.

Ennek bizonyítékai nemcsak elvi jelentőségűek, hanem az óvodai élet mindennapjaiban is meghatározóak. Az óvodai nevelés tartalmának a játékra építettség az egyik legfontosabb sajátossága. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának elvei szerint a játék semmi mással nem helyettesíthető gyermeki tevékenység. Ennek szellemében a játék az óvodai nevelés rendszerén belül fundamentális, mindent átható jelentőséggel bír.

A Komplex Prevenció Óvodai Program elvei szerint a mozgás, a játék és a kultúraátadás hármas keretében elrendezhető az óvodai nevelés teljes cél és feladatrendszere, megvalósul a törvény által kitűzött elvek összessége, és segíti abban a gyermekek fejlődését, hogy kialakulhasson az iskolai életre való felkészültségük.

A korai fejlődés folyamatait (az iskolás kor előtti időszakra értendő) a Komplex Prevenció Óvodai Program oly módon segíti, hogy a természetes fejlődési koegzisztenciák és az egyéni sajátosságok szabad megnyilvánulásai mögött ne rejtőzzenek fejlődési rizikók, fejlődési zavarok, fejlődési megrekedések, amelyek csak az iskolás korban manifesztálódnak.

A fejlődő idegrendszer egészséges megnyilvánulása a játék, ennek hiánya vagy különleges sajátosságai azonnal jelzik a fejlődés bármely problémáját. Azon a szinten, hogy a fejlődésben milyen élményreakciók és milyen zavarok fordulhatnak elő, az óvodapedagógusnak is jártasnak kell lennie, hogy nagyon óvatosan, udvariasan fel tudja hívni a szülő figyelmét arra, hogy a kisgyermek játéka hosszabb idő óta (az 1-3 hónap az ált.) el nem múló sajátosságokat mutat, tehát már nem aktuális élményfeldolgozásról, hanem esetleg fejlődési zavarról van szó. A neurológiai hátrányokkal rendelkező gyermekeknél a játék prevenció szerepe abban nyilvánul meg, hogy saját problémájukhoz mérten segítséget kapnak, megelőzve a helyzet súlyosabbá válását.

Játék az óvodában

A gyakorló, építő–konstruáló, a szerep és szabályjáték, valamint dramatizáló, bábozó, barkácsoló tevékenységek pedagógiai, pszichológiai hatásainak ismerete is szükséges ahhoz, hogy érvényre juthasson a tudatos óvodapedagógusi hatás és a gyermek önkéntessége is.

A játék feltételeinek megteremtése

1. Nyugodt légkör biztosítása

Az óvodában a nyugodt, szeretetteljes légkör kialakítása az egyik nagyon fontos feltétele annak, hogy a gyermek jól érezze magát, örömmel lépje át az óvoda küszöbét.

A kiegyensúlyozottságot az önállóságra törekvéssel, segítséssel érjük el, mely a játékhoz szükséges eszközök kiválasztásában, önálló kezdeményezésében, megszervezésében, elmélyítésében, a játékfajták, játszótársak megválasztásában nyilvánul meg. Ennek érdekében nagyon fontos az együttélés alapvető szabályainak, szokásainak kialakítása, a konfliktusok elkerülése, önálló megoldása.

2. Megfelelő idő biztosítása

Mivel a játék a gyermek alapvető tevékenysége, ezért természetes, hogy a napirendbe erre kell a legtöbb időt biztosítani. A délelőtti és a délutáni játéknak egyenértékűnek kell lenni. Minél többet játszik a gyermek, annál nagyobb lehetőség van fejlődésének elősegítésére. A kezdeményezett és fejlesztő játékok ne szakítsák meg a zavartalan játékot.

3. Megfelelő hely biztosítása

A megfelelő hely biztosítása a csoportszobában és az udvaron egyaránt fontos.

Legyen hely nagyobb mozgást igénylő játékokhoz, építéshez, konstruáláshoz, barkácsoláshoz, szerepjátékokhoz, kuckózáshoz! A különböző jellegű játékokhoz alakítsanak ki az óvodapedagógusok állandó vagy ideiglenes játszóhelyeket.

A játékeszközök, játékszerek legyenek a gyermekek számára is átlátható helyen, keltse fel érdeklődésüket, fantáziájukat.

4. Eszköz biztosítása

A tudatos óvodapedagógusi munka lényeges elem a játékeszközök kiválasztása, biztosítása. Kínáljunk fel változatos, saját készítésű –esztétikus, biztonságos eszközöket is a játékokhoz. Mivel az óvodás gyermek szeret mozogni, ezért fontos, hogy a játék alatt is biztosítsunk számukra érdeklődésének megfelelően változatos mozgáshoz szükséges eszközöket.

5. Tapasztalatok és élmények lehetőségeinek biztosítása

Törekednünk kell arra, hogy a gyermekek minél jobban megismerjék környezetüket, a tapasztalat és ismeretszerzés pozitív érzelmeket váltson ki, élménnyé váljon! A jó játék akkor alakul ki, ha a gyermek megfelelő tapasztalatokkal rendelkezik, amit megjeleníthet játékában. Az óvodapedagógusok tudatosan, sokféle szempontot figyelembe véve szervezzék meg a kirándulásokat, látogatásokat, éljenek a falu és a természet adta lehetőségekkel, használják fel a gyermekek tapasztalatszerzéséhez, ismereteik bővítéséhez. Juttassák őket minél több élményhez, melyek meghatározhatják, gazdagíthatják, kiegészíthetik játéktevékenységeiket.

6. Az óvodapedagógus játékszerű tevékenysége

A játékirányítás alapvető sajátossága, hogy közvetett. A játékban elsősorban partner szerepet töltsön be, együttműködve segítsen, de olyan mértékben és szinten, amennyire az adott gyermeknek, az adott szituációban szüksége van! A segítség módját mindig a konkrét játékhelyzet, a gyermekek igénye és fejlettsége határozhatja meg.

Az óvodapedagógus játékbeli szerepe

Tudatosan megengedő, elfogadó, biztonságot és bizalmat adó, segítő támogató jelenlétet kíván. Fontos, hogy legyen partner, akit érdekel, amit a gyermek játszik! Csak abban az esetben avatkozzon bele a gyermekek játékába, ha szükséges, például, ha veszélyessé, agresszívvá válik a játék!

Nagyon fontos a szabad játék és játszótárs választás biztosítása, a kreativitás ösztönzése, támogatása.

A gyermekek első valódi játszótársai a családban a szülők, az óvodában az óvodapedagógusok.

Nagyon fontos már a beszoktatás időszakától a szülők játékkal kapcsolatos szemléletformálásának megkezdése, hiszen a modellnyújtás mellett lehetőség adódik a pedagógiai helyzetek rövid indoklására, a játék fontosságát tudatosító érvek közvetítésére is, annak érdekében, hogy elfogadottá váljon a játék fontosságára építő óvoda. Célunk a szabad játék elsődlegességének biztosítása.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt óvodapedagógus a feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

2. KULTÚRAÁTADÁS

A gyermek természetes megnyilvánulásaira építve tudatosan átörökíti, közvetíti az örök emberi értékeket. Komplexitását elsősorban a környezet megismerésén keresztül biztosítjuk. Az óvodai nevelésben akkor a leghatékonyabb az ismeretek átadása, ha a gyermekeknek minél sokoldalúbb, túlzásoktól mentes tapasztalatszerzésre és élményszerű átélésre adunk lehetőséget. Az óvónő kiindulópontnak tekinti a természeti és társadalmi környezetből szerzett gyermeki tapasztalatokat.

2.1. A TEVÉKENYSÉGBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, továbbá tapasztalatainak bővítése, rendezése, mely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg. Az óvodapedagógusok a tanulást támogató környezet

megteremtése során építenek a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire, és biztosítja a fejlődésükhöz szükséges tevékenységi formák sokszínűségét.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, több érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése, az élményszerű tanulás lehetővé tétele.

A tanulás lehetséges formái az óvodában

1. Az utánzásos, minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása

Az utánzás az óvodás korban döntő meghatározója a játéknak és a tanulásnak. A játékbeli utánzások egyben a tanulás alapjai is. Ezen kívül vannak a tanulással összefüggő utánzások is. Ezek nem játékok, de játékos jellegűek. Ilyenek a készségeket fejlesztő tevékenységek: eszközök készítése, eszközök használata (mintakövetéses, szociális tanulási formák), a beszédnek, a dallamoknak, a mozgásoknak az elsajátítása (a népi tánc, a zenei képességfejlesztést kísérőmozgások, a testnevelés mozgásai, a szabadidőmozgások).

2. A spontán játékos tapasztalatszerzés

A gyakorlójátékban a tárgyak újszerű összeillesztése, újszerű csoportosítása, az új mozgás-kombinációk, az új nyelvi kifejezések megtalálása, felfedezése jelzi a kreatív gondolkodás jelenlétét.

A szerepjátékban a mintha helyzetek kitalálása és megvalósítása, a szerepek elrendezése, a játékosok közötti összhang megteremtése, a tárgyi feltételek előteremtése, kiválasztása egyaránt igényli a kreatív gondolkodást.

Az építőjáték a maga tárgyi eszközeivel és azok sokszínű felhasználásával kínál lehetőséget a kreatív gondolkodáshoz.

Minél inkább belefeledkezik a gyermek a játékba, annál inkább megindulnak benne a tanulást előidéző folyamatok. Minél többféle játékban vesz részt a gyermek, annál többféle tanulási hatások érik. A folyamatos és rendszeres játék hatására kialakuló új szükségletek mind bonyolultabb játékokhoz teremtik meg a belső, pszichés feltételeket.

3. A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés

A kisgyermek kérdései révén is kap választ és segítséget a környezetéből szerzett benyomásai, tapasztalatai megértéséhez. Kérdései segítségével rendeződnek az őt ért tagolatlan környezeti hatások. A válaszok hozzájárulnak a környezetében elfoglalt státuszának megértéséhez, a társakhoz, felnőttekhez fűződő viszonyának tisztázásához, önismeretének kibontakozásához. A kérdések legtöbbször játék közben és a megfigyelések eredményeként fogalmazódnak meg. A kérdésekben a gyermeknek a kérdezett iránti bizalma fejeződik ki. Válaszaik közben rendkívül fontos a kapcsolat megőrzése és elmélyítése. Ennek érdekében fontos, hogy a válaszok harmonizáljanak a gyermek fejlettségének igényével, a gyermek érezze kérdései iránti őszinte érdeklődésünket, figyeljünk válaszaik megértésére!

4. Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés

A megfigyeléses tanulás lehet önálló tanulási forma, az utánzásos tanulás előzménye és kísérője, és a gyakorlati tevékenység része. Mindhárom változatban lehet spontán és irányított, a játékhoz kapcsolt tanulási forma.

A megfigyelés képességének fejlődése, fejlesztése több tényezőtől függ. Ezek mindegyikének helyet kell adni az óvoda mindennapi életében. A gyermekek sokat és szívesen szemlélődnek. Ezért a megfigyeléshez nyugodt körülményekre, megfelelő időre van szükség. A tárgyaknak, eseményeknek a gyermek közelében kell lenniük. A figyelem és az inger erősség megfelelő szintje mellett folyó gyakorlás eredményeként egyre bonyolultabb jelenségek, és összefüggések megismeréséhez jut el a gyermek. A megfigyelt tárgyak, események, jelenségek elraktározásának és tartós megőrzésének képességére is szükség van.

A megfigyelt jelenségek megértését nagyban segíti az óvodapedagógus néhány szavas megjegyzése és a minél többszöri megfigyelési és gyakorlási alkalom biztosítása.

5. A gyakorlati problémamegoldás

Mindenfajta játék során elfordulhat problémamegoldásra váró szituáció. Szinte minden játék velejárója a problémahelyzet, az elgondolás megszületésétől a befejezésig. A problémamegoldás minden tanulási formának lehet a kiegészítője, része, ugyanakkor önálló tanulási formaként is szerepelhet.

A felmerülő problémahelyzetek megoldásához néha szükség van az óvodapedagógus segítségére, ugyanakkor a problémahelyzetek kívánják meg a legtöbb önállóságot és a legnagyobb erőfeszítést a gyermektől.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során egyéni, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását, és figyelemmel kíséri a fejlődési ütem egyéni különbségeit.

6. A játékos, cselekvéses tanulás

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásán elősegítése. A felfedezés, a kreativitás erősítése a cselekvéses tanulás.

A gyermek aktív, cselekvő személyiség, aki feltár, feltárul, kiderít, észrevesz, rátalál, ráakad, rábukkan, meglát, kinyomoz, érzékel, érez, meglát, megtapasztal, megérez, ráébred, és ráésszmél.

Programunk a 3–7 éves gyermekek alapvető megnyilvánulási formáira, a mozgásra és a játékra alapozva szervezi meg a fő nevelési területeken végzendő pedagógiai, pszichológiai feladatait. Az egyes témákat komplex módon dolgozzuk fel. Számos lehetőséget adva a megtapasztalásra, próbáljuk megismertetni a gyermekekkel az őket körülvevő világot, előzetes tapasztalataikra, ismereteikre építve.

A tevékenységekben megnyilvánuló tanulás nem csupán tevékenykedtetés, cselekvéses tanulás, hanem annak hangsúlyozása, hogy valamennyi tevékenységi formában tanulnak. Az

óvodai folyamatos, játékos tanulás a teljes személyiségfejlődést támogatja. Az óvónő pozitív, személyre szabott értékeléssel is segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Az egész nap folyamán adódó helyzetekben a tanulás különféle tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Digitális kompetencia fejlesztése

Az óvodai nevelés feladata a gyermekek digitális kompetenciájának megalapozása életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelő, játékos, élményszerű és tevékenységközpontú módon. A digitális eszközök használata nem öncélú, hanem a gyermekek sokoldalú fejlődését, kreativitását, problémamegoldó gondolkodását és együttműködési készségét támogatja.

Óvodánkban folyamatban van a csoportonkénti laptopok beszerzése, valamint megkezdjük a Bee-Bot robotméhcskék alkalmazását. A robotméhcskék játékos, programozható eszközök, amelyek használata elősegíti az irányok, a sorrendiség, az egyszerű algoritmikus gondolkodás, valamint a logikai kapcsolatok felismerését, miközben fejlődik a gyermekek térbeli tájékozódása és kitartása.

A digitális eszközök használata kiscsoportos formában, óvodapedagógusi irányítással történik, biztosítva a közvetlen, személyes kapcsolatot, az érzelmi biztonságot és a gyermekek egyéni szükségleteinek figyelembevételét.

A digitális technológiák beépülnek a különböző nevelési területek tevékenységeibe, például történetalkotásba, matematikai-logikai játékokba, mozgásos feladatokba és projektmunkákba. A digitális eszközhasználat célja nem a képernyőidő növelése, hanem a tanulás iránti motiváció, az önálló felfedezés öröme és a 21. századi alapkompentenciák megalapozása, összhangban az Óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott elvekkel és fejlesztési célokkal.

2.2. Zöld Óvodai és egészségnevelési elvek, programok, tevékenységek

Óvodai nevelésünkben már hosszú idő óta kiemelt helyet kap a környezeti nevelés az egészségnevelés, és a hagyományéltetés. Mindennapi tevékenységeink megfelelnek a Zöld Óvoda kritériumrendszerének, így 2010-ben elnyertük az első Zöld Óvoda címet. A meglévő és bevált tevékenységeink fenntartásával és fejlesztésével 2013-ban másodszor, 2016-ban harmadszor lehettünk tulajdonosai ennek a címnek. 2019-ben megkaptuk az Örökös Zöld Óvoda elismerést. 2024-ben elnyertük a Madárbarát Óvoda címet. Az alapprogram szellemében a zöld óvodai tevékenységek nemcsak a környezettudatos magatartás, hanem az egészséges életvitel igényének alakítását is célozzák, a gyermek testi fejlődésének, mozgásigényének, és környezeti érzékenységének fejlesztésével.

A Zöld Óvodai program célja

- az óvodában folyó fenntarthatóságra nevelés szellemében történő nevelő munka megvalósítása és fejlesztése
- az óvodás gyermekek környezettudatos szemléletének, gondolkodásának, magatartásának megalapozása, formálása élményalapú tevékenységek során
- térségi, helyi lakóközösségek értékeinek megismerése, azok fontosságának, védelmének tudatosítása
- A környezetvédelemhez kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása, és ezzel összefüggésben az életvezetési készségek fejlesztése.

Feladataink

- modellértékű példamutatás a gyermekek, szülők és a közvetlen környezet számára
- speciális igényekhez igazított egyéni bánásmód megteremtése, tehetséges gyermekek céltudatos fejlesztése
- egészséges életvitel megalapozása /gyermekek testi- lelki fejlődésének elősegítése, mozgásigényének kielégítése, egészségük védelme, edzése, óvása, megőrzése, egészséges táplálkozás, megfelelő életritmus kialakítása/
- környezet védelméhez kapcsolódó szokások alakítása/ fenntarthatóság, tisztántartás, szépítés, megóvás/
- helyi természeti és környezeti adottságaink, értékeink felkutatása
- Szülők tájékoztatása a Zöld Hírek naprakész frissítésével
- Az életkornak megfelelő problémamegoldó készség, rugalmas alkalmazkodóképesség és hatékony kommunikáció fejlesztése, amelyek segítik a gyermeket az egészséges életmód tartós megvalósításában.

Az óvoda épülete, helyiségei és udvarának kialakítása segíti a környezetbarát szemléletmód és az egészséges életmód megalapozását.

Környezetbarát életmód

Pedagógiai tevékenységrendszerünk és tárgyi környezetünk megalapozza a gyermekek környezettudatos magatartásának alakítását és fejlesztését. A környezettudatos magatartást az érzelmi viszonyulások, cselekvési szükségletek, szokások, gondolkodás, értékrend és döntési képességek fejlesztésével alakítjuk. Ezek belsővé válását érzelmi-motivációs hatásokkal és komplex tevékenységrendszerrel támogatjuk. Az egészséges életmódra neveléssel párhuzamosan törekszünk a testi szükségletek kielégítésére, a harmonikus, összerendezett mozgás fejlesztésére és a betegségmegelőzés szokásainak megalapozására.

Tudatosan formáljuk a szülők szemléletét is, a gyerekekkel közös programok révén (pl. szelektív sziget használata, háztartási csomagolóanyagok gyűjtése, kirándulások). A Zöld Óvodai szemléletet csoport- és közösségi szinten is megosztjuk.

Takarékosság, környezettudatos felhasználás

A fenntartó által biztosított feltételek kihasználásával – például napelemek segítségével – lehetőség nyílik a megújuló energiák felhasználásának fontosságának megismertetésére. A felújított villany- és vízvezeték a pedagógiai munkában alkalmat ad a takarékosság tudatosítására. Ne folyjon a víz feleslegesen! A világítást szükség szerint mindig lekapcsoljuk, ha a természetes fény elegendő.

A csoportszobák kialakításánál törekszünk a természetes anyagok használatára, a természetsarkok, növények és állatok elhelyezésére. Ezek lehetőséget biztosítanak a gyűjtött „kincsek” bemutatására, növényápolási és állatgondozási feladatok gyakorlására. A környezeti nevelés során célunk, hogy a gyermekek saját élményeiken keresztül tapasztalják meg a természet megbecsülését, és fejlődjön felelősségteljes gondoskodó magatartásuk.

A természetben található termények, termések, valamint a természet által elengedett levelek és ágak felhasználását előnyben részesítjük. A csoportokban található kéttartályos kuka használatával a gyermekek megismerkedhetnek az újrahasznosítás alapjaival: „a hulladék nem szemét”. A gyűjtött papírhulladékot kreatív tevékenységekhez használjuk fel.

A szülők által behozott újrahasznosítható anyagokat beépítjük az óvodai életbe – játékok, ajándékok készítéséhez is.

A tudatos anyagfelhasználás és hulladékcsökkentés nemcsak környezetvédelmi, hanem életmódbeli szokás alakítását is jelenti, amelyet a gyermekek hazavisznek a családi életbe is.

Zöld Udvarunk

Óvodánk udvarára mindig jellemző volt a virágos, zöld és tiszta udvar. Tisztántartásába, gondozásába a gyermekeket is bevonjuk. Így megjelenik a munka jellegű tevékenység, ami csak akkor fejlesztő hatású, ha a gyermekek saját örömteli, örömmel vállalt tevékenységein belül valósul meg. A tevékenység megvalósításához megfelelő méretű eszközöket ajánlunk fel a gyermekek számára /gereblye, seprű, taliga/. Igyekszünk a kulturált környezet igényének kialakítására. A kiskert gondozása differenciáltan, mikro csoportokban történik. A vetéstől betakarításig megfigyelhetik a növények fejlődését, miközben megismerik művelésük folyamatát és a szükséges eszközök helyes használatát. A magok beszerzésekor törekszünk ősi magyar zöldségfélék becsempészésére /pl. mángold/. Évek óta fűszer és gyógynövényeknek is helyet biztosítunk a kiskertben, amiknek illatával felhasználási lehetőségeivel bővítjük a gyermekek ismereteit. A gyermekek saját munkájuk eredményeit szívesen kóstolgatják, így az egészséges táplálkozást is elősegíti. A természeti folyamatok megfigyelése, a saját tapasztalatok szerzése erősíti a gyermekek érzelmi kötődését a természethez és fejleszti problémamegoldó készségeiket.

A Zöld Óvoda pályázathoz kapcsolódó első innovációnk a kerti tavunk, amely lehetővé teszi, hogy a gyermekek tapasztalatokat gyűjtsenek a vízi élővilágról, annak gondozási feladatairól /pl.halak etetése/. Udvarunkban megvalósított meztelvény park díszé a levendula. A „virágszüretelésbe” is bevonjuk a gyermekeket, amit a csoportok és mosdók természetes

illatosítására használunk. Udvarunkba ültetett fák árnyékában töltjük el a nyarunkat. A fák és a sövények életlehetőséget biztosítanak a rovarok és a madarak számára. Számukra kihelyeztük a rovarszállót és madárodúkat. Ezek által a gyermekek megfigyelhetik életüket. A hideg idő beköszöntével a kihelyezett madáretetőkbe magokat helyezünk ki, amivel a felelős állatgondozást igyekszünk népszerűsíteni. Az utóbbi időben madárbarát növényeket telepítettünk és itatókat helyeztünk ki. E tevékenységek révén a gyermekek részt vesznek a természet védelmében, és megtapasztalják, hogy minden apró cselekvésük hozzájárul a környezet egészséges egyensúlyának fenntartásához.

Tudatos vásárlói szokások, biztonságos élelmiszerellátás

Az évszaknak és a helyi adottságoknak megfelelő friss gyümölcsöket és zöldségeket részesítjük előnyben. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek megismerjék a helyi termelőket és piacokat, ezáltal erősítve a közösségi kapcsolatokat és a fenntartható fogyasztást. A tudatos vásárlási szokások a környezetvédelem fontos részét képezik. Célunk, hogy a gyermekek megértsék: döntéseikkel befolyásolhatják környezetük állapotát, és megtanulják, hogyan válasszanak olyan termékeket, amelyek előállítása és felhasználása környezetkímélő. Ezzel egyben erősítjük a felelősségteljes, gazdaságos és fenntartható életmódhoz szükséges döntéshozó képességeiket is. Az óvoda a gyermekétkeztetéshez megfelelő minőségű és mennyiségű élelmiszert biztosít. A rendszeres, kiegyensúlyozott táplálkozás mellett a gyermekek változatos ízeket ismerhetnek meg, és elsajátíthatják az egészséges étkezés alapjait. A gyermekeken keresztül a szülők táplálkozási és vásárlási szokásainak formálására is törekszünk. Előnyben részesítjük a piacról származó, hazai termékeket, támogatjuk a csomagolásmentes áruk vásárlását, és ösztönözzük a nylon zacskók, műanyag termékek mellőzését. /Vigyél magaddal táskát, ne fogadj el zacskót! Friss hazai gyümölcsöket, zöldségeket vegyél! Vásárlás előtt írd össze, mire van szükséged!

Szelektív hulladékgyűjtés

Óvodánkban kiemelt figyelmet fordítunk a hulladék szelektív gyűjtésére és újrahasznosítására. A csoportokban kéttartályos kukák segítik a papír és az egyéb hulladék elkülönítését, az udvaron pedig szelektív hulladékszigeten külön gyűjtjük a műanyagot, a fémeket és a papírt. Ez a gyakorlat hozzájárul a gyermekek környezettudatos szokásainak megalapozásához, és lehetőséget teremt értékteremtő, kreatív tevékenységek megvalósítására.

A papírhulladék jelentős részét kézműves foglalkozásokon hasznosítjuk újra, például ajándékok vagy játékok készítésére. A szelektív gyűjtés folyamatába a gyermekeket aktívan bevonjuk, hogy saját élményen keresztül tapasztalják meg az anyagok újrafelhasználásának fontosságát. Így nemcsak az óvodai mindennapokban, hanem a családi életben is erősödhet a környezetvédelem iránti elköteleződés.

Természeti és épített környezetünk

A tevékenységeink változatos megvalósítását segítik a közelben lévő erdők és a virágosított, gondozott faluközpont, kiskertek. A gyermekek, séták, rövidebb-hosszabb kirándulások alkalmával megismerhetik közvetlen természeti és épített környezetünket, miközben rácsodálkozhatnak a szépségeire. Remek megfigyelési, fürkészési, mozgási lehetőségeket is nyújtanak ezek a tevékenységek és helyszínek. A falu felkutatása közben hagyományokat, helytörténeti ismereteket szerezhetnek a gyermekek a helytörténeti múzeum, a tájház, a templomok és az utcákban kihelyezett, Orisek Ferenc fafaragó mesterünk által készített faszobrok és fafaragó kiállításának felkeresésével.

Zöld jeles napok és kapcsolódó tevékenységeink

Szeptember 22. –	Autómentes világnap
Október 01. -	Zenei világnap; Idősek világnapja,
Október 04. -	Állatok világnapja - Évenként változó tevékenységek szervezése csoportban illetve óvodai szinten,
Október 16. –	Kenyér világnapja- Kenyérsütés menetének megismertetése- egészséges táplálkozás alakítása- Jógyakorlat
Október 26.-	A sütőtök napja- Tökfesztivál - szülők bevonásával,
December 12.-	Mézeskalácsházak világnapja
December –	Vadkarácsony - Madárkalács, természetes anyagokból /bogyók, szárított gyümölcsök/ füzérek, készítése, ezen díszek és a szülők által gyűjtött zöltségek kihelyezése a madarak és a vadak számára,
Január 18.-	Hóemberek világnapja
Január v. február -	Egészség hét- Testi – lelki egészség alakítása csendes délelőtt
Március 18. -	Újrahasznosítás világnapja - szülők bevonásával,
Március 21.-	Bábszínházak napja- Erdők nemzetközi napja
Március 22. -	Víz világnapja - Évenként változó tevékenységek szervezése csoportban illetve óvodai szinten,
Április 22. -	Föld napja - Évenként változó tevékenységek szervezése csoportban illetve óvodai szinten,
Április 30.-	Méhek napja
Május 10. -	Madarak és fák napja - Évenként változó tevékenységek szervezése csoportban illetve óvodai szinten,

Erdei Óvoda

2009. óta szervezzük ezt a programot. A táborban történő tevékenységeket tudatosan, egymásra építve szervezzük, amelyet minden évben befolyásol a gyermekek összetétele. A tevékenységeket differenciáltan szervezzük. Célja: a természet iránti tisztelet alakítása, a természetvédelemhez kapcsolódó ismeretek átadása, a természetben elfogadott magatartásformák elsajátíttatása, gyakoroltatása, természeti kincseink, természetvédelmi területek megismertetése. A tábor ideje alatt a gyermekek megismertetik a környéken élő fa,- növény,- állat,- madár,- és rovarfajokat és a természetjárás szabályait. A természet felkutatására, fűrkészésére, a szépségeire való rácsodálkozásra, vizsgálódásokra megfelelő eszközöket biztosítunk /nagyítók, távcsövek, bogárgyűjtők, állat és növényhatározók/. A hosszabb kirándulások szervezésénél figyelembe vesszük, hogy természetvédelmi területeket látogassunk meg. Élményszerzési lehetőségekkel felkutatják más tájak szépségeit. Az egészséges életmódra nevelés áthatja a mindennapokat. A túrák elősegítik a gyermekek erő,- és állóképességét és biztosítjuk a különféle mozgáslehetőséget az egész nap folyamán. Lehetőséget biztosítunk a levegőn történő pihenésre. Napi ételünk összeállításánál figyelembe vesszük az egészséges táplálkozás és az egészséges ételmiszerfogyasztást. A hagyományörzés is előtérbe kerül a Helytörténeti Múzeum látogatásával, Orisek Ferenc fafaragó kiállításának megtekintésével, agyagozással, szövással, fonással. Tevékenységeink sokszínűségét biztosítjuk a helyi vadásztársaság bemutatóival. A kéthetes tábor lezárását éjszakai túrával és helyszínen történő alvással zárjuk.

Egészséges életmód

A gyermeknek alapvető joga érvényesítése érdekében – miszerint őt biztonságban és egészséges környezetben neveljék és oktassák – az óvodai életrendet a pihenőidő, szabadidő, testmozgás beépítésével, sportolási, étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően alakítjuk.

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy az óvodában eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, az óvoda mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

Az óvoda által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amely a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézi elő

Mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen:

- az egészséges táplálkozásra nevelés;
- a mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő testmozgás és óvodai sporttevékenység;
- a lelki egészség fejlesztése;
- viselkedési és kémiai függőségek, továbbá az óvodai erőszak megelőzése;
- az egészséget támogató ismeretek és készségek, baleset-megelőzéssel és elsősegélynyújtással kapcsolatos ismeretek és a személyi higiéné kialakításának fejlesztése,

- a diabétesz és a fokozott allergiás betegséggel vagy egyéb krónikus betegséggel élő gyermekek egészségének megőrzésére fordított fokozott figyelem.

Egészséges táplálkozásra nevelés

Az óvoda fontos szerepet játszik az egészséges életmód szokásainak kialakításában. A chipsek, cukrozott üdítők és magas zsírtartalmú ételek világában különösen lényeges, hogy a gyermekek megismerjék a túlzott cukor-, só- és telített zsírfogyasztás káros hatásait, és ezzel párhuzamosan előnyben részesítsék a zöldségek, gyümölcsök és tejtermékek fogyasztását.

Óvodánkban szervezett programok az egészséges táplálkozási szokások alakítása érdekében:

- heti rendszerességgel zöldség vagy gyümölcsnap;
- Egészség hét szervezésével évente egy hetet felölelő testi- egészséget és egészséges táplálkozást érintő projektben való részvétel;
- csoportonként különböző magok csíráztatása, elfogyasztása (pl.: brokkoli, zsázsa, retek);
- teák készítése cukormentesen (pl.: csipkebogyó);
- különféle zöldség és gyümölcs szüretek alkalmával felhasználási lehetőségek kihasználása / Pl. gyümölcslé, paradicsomlé, kompót, gyümölcssaláta készítése/;
- Különleges gyümölccsel vagy zöldséggel való ismerkedés (pl.: avokádó, mangó, ananász, kókusz) színe, formája, íze, felhasználása;
- tisztított víz fogyasztása;
- mindennapjainkban megfelelő vízmennyiség fogyasztásának biztosítása;
- Gyermeknapon „gyümölcsszigeten” készíthetnek a gyerekek maguknak és családjuknak gyümölcssalátát, friss gyümölcsökből;
- Kenyér sütés - ételkészítési ismeretek átadása.

Ezek az alkalmak mind lehetőséget adnak arra, hogy a gyermekek a közösségben ismerkedjenek különböző, számukra eddig ismeretlen ételek ízével, modellt nyújtva ezzel a családoknak is a korszerűbb táplálkozás kialakításához.

A mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő testmozgás és óvodai sporttevékenység.

A mozgás a gyermek lételeme, és kiemelt szerepet játszik az egészséges életmódra nevelésben. A változatos mozgástevékenységek fejlesztik az egész szervezetet, hozzájárulnak a mozgáskultúra alakulásához és a pozitív testkép kialakulásához.

A mozgásos tevékenységek során felhasznált eszközöket a csoportszobában is felhasználjuk, hogy játékidőben is gyakorolhassák a gyerekek a mozgásfejlesztő feladatokat (trambulin, tölcser, különböző labdák, babzsák, tornabot, tornapad, Mozgáskotta eszközei), illetve a csoportszoba berendezéseit is felhasználhatják kreativitásuk szerint különböző mozgásos játékokhoz.

Tornaszobánkban is sokféle eszköz segítségével szervezhetjük meg gyermekeink számára az örömteli mozgást, mely elősegíti a harmonikus testi–lelki fejlődést, a biológiai egyensúly fenntartását.

Az időjárás függvényében törekszünk arra, hogy minél többször mozogjanak a gyermekek a szabad levegőn. Kihasználjuk a nagy udvar adta lehetőségeket, hiszen egyszerre akár több csoport is mozoghat kint füves területen, az udvari eszközöket a KRESZ parkot és mezítlábas parkot is felhasználva. A séták és kirándulások során fejlesztjük erőnlétüket és állóképességüket. Kihasználjuk a település adta lehetőségeket: sportpálya, Templom tér, ÖKO centrum látogatásával, amelyek különféle mozgáslehetőséget biztosítanak a gyermekek számára.

Megfelelő terheléssel és az aktivitás változtatásával segítjük a testi képességek kibontakozását. A rendszeres, örömmel végzett mozgás mintát ad a szülőknek is, és elősegíti az egész életre szóló egészséges életvitel kialakulását.

A lelki egészség fejlesztése

Nevelésünk egyik fő feladata a gyermekek testi-lelki harmóniájának megteremtése és az egészséges életvitel iránti igény kialakítása. Az alapprogramnak megfelelően ez csak érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, derűs és elfogadó légkörben valósulhat meg, ahol a gyermeket egyéniségének megfelelően kezeljük, és tiszteletben tartjuk saját fejlődési ütemét.

A jól összeállított, kiszámítható napirend biztonságot ad, és támogatja a gyermekek életfolyamatainak egyensúlyát. A gondozás az óvodai élet minden területét átszövi: az óvodapedagógus folyamatos odafigyelése és támogató jelenléte biztosítja a komfortérzetet. Fontos, hogy a gyermek tevékenységeit pozitív élményként, örömteli légkörben, a felnőtt mintájával és segítségével végezhesse.

Elegendő időt biztosítunk az önkiszolgáló feladatok elvégzésére, ezzel erősítve az önállóságot és a pozitív énképet. A fejlesztés során a biztató, támogató visszajelzések és a bizalom erősítése kedvezően hat a gyermekek lelki egészségére és személyiségfejlődésére.

Az évente megrendezett „Csendes nap” keretében varázsjátékokkal és relaxációs tevékenységekkel támogatjuk a belső nyugalmat. Az óvoda sósobája, amely színterápiás lehetőséget is nyújt, rendszeres helyszíne a testi és lelki egészséget támogató programoknak.

Viselkedési és kémiai függőségek, továbbá az óvodai erőszak megelőzése

Az intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során tevékenyen együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

Ha az óvónő a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, vagy a gyermekközösség védelme érdekében indokolt, megkeresi a gyermek-és ifjúságvédelmi szolgálatot vagy más, az ifjúságvédelem, területen működő szervezetet, hatóságot, amely javaslatot tesz további intézkedésekre.

Az értelmes fegyelem, a közös élet biztonsága és nyugalma nagymértékben függ a csoport életét szabályozó szokás és szabályrendszerrel. Az óvodapedagógus az elsőszámú modell és példakép!

Óvodai nevelésünk folyamán kihangsúlyozott szerepet kap a megelőlegezett bizalom, mint önmagát beteljesítő jóslat, mert a sok kiteljesedő egyéniség közös életében mindinkább természetessé teszi, hogy az események nyugodt mederben folydogálnak, természetessé teszi, hogy mindenki a saját nyugodt, békés, örömteli életét éli így közösen.

A helytelen magatartás és viselkedésformák előfordulása esetén a gyermek figyelmének elterelésével, a beszélgetés módszerének alkalmazásával tereljük a gyermeket a helyes magatartás és viselkedés irányába.

Az egészséget támogató ismeretek és készségek, baleset-megelőzéssel és elsősegélynyújtással kapcsolatos ismeretek és a személyi higiéné kialakításának fejlesztése

A nevelési-oktatási intézményben a nyitva tartási időben biztosítani kell a gyermekek felügyeletét, védelmét, figyelemmel a baleset-megelőzés szempontjaira.

Ennek érdekében az óvodában

- olyan környezetet kell teremteni, amely alkalmas a balesetbiztonsággal kapcsolatos szokások, magatartási formák kialakítására,
- különféle foglalkozások során az óvoda sajátosságaira figyelemmel ki kell alakítani a gyermekekben a biztonságos intézményi környezet megteremtésének készségét, át kell adni a baleset-megelőzési ismereteket a főbb közúti közlekedési balesetek, a mérgezés, fulladás veszélyei, az égés, az áramütés, valamint az esés témakörében,
- fejleszteni kell a gyermek biztonságra törekvő viselkedését.

Gyermekeinket arra neveljük, hogy óvják saját és társaik testi épségét, egészségét, és tudatosítsuk bennük annak fontosságát, hogy veszélyhelyzet vagy baleset észlelésekor haladéktalanul jelezzenek a felügyeletet ellátó felnőttnek. Célunk, hogy már óvodáskorban kialakuljon bennük a biztonságtudatos gondolkodás és a megelőzésre törekvő szemlélet, amelyet saját tapasztalataik és élményeik során tanulnak meg alkalmazni a mindennapokban. A pedagógusoknak kötelessége, hogy a gyermek testi- lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka-és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő- és szükség esetén más szakemberek – bevonásával.

Csoportjainkban rendszeresen tájékoztatják az óvodapedagógusok a gyermekeket – az életkori fejlettségüket figyelembe véve – az őket érintő baleseti forrásokról-

Elsősegélynyújtásnak tekintjük azt a gyors egészségügyi segítséget, melyet a helyszínen lévő személy nyújthat egy sebesültnek, vagy betegnek, amíg az orvos megérkezik. Az

elsősegélynyújtás célja, hogy a beteget életben tartsa, stabilizálja állapotát, enyhítse fájdalmát, szenvedését, szorongását.

Ennek érdekében az óvodában több helyen (csoportokban, folyosón a bejáratnál, az irodákban) is elérhető egy kinyomtatott formátumú útmutató, amely minden óvodában megforduló felnőtt számára rendelkezésre áll, és segítségül szolgálhat adott esetben.

Megfelelő hangsúlyt fektetünk a gyermekek egészségének védelmére. Ezt segíti elő a gondozási, a testi nevelési és mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátása, valamint a higiénés szabályok betartása. Ez magában foglalja többek között a környezet folyamatos tisztántartását, a szükség szerinti fertőtlenítést.

Ezen a téren is a prevencióra fektetjük a hangsúlyt, tudatosítva a gyermekekben és a szülőkben, hogy mennyivel könnyebb, egyszerűbb egészségünk védelme, megőrzése, mint egy betegségből való felgyógyulás.

A testápolás, a tisztálkodás, fogmosás szokásainak alakításához a gyermeknek szüksége van a felnőtt testközelségére is. Az óvodapedagógus mintát ad, mutatja, és magyarázattal kíséri a teendőket, melynek során alakítja a testfogalom megjelenését. Ezen kívül megismerik a testápolásra tisztálkodásra, fogmosásra szolgáló eszközöket és azok használatát. A higiéniai szokások korai kialakítása nemcsak a betegségek megelőzését segíti, hanem a gyermek önellátási készségeit is fejleszti.

A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez elengedhetetlenül szükséges az egészséges és biztonságos környezet.

A diabétesz és a fokozott allergiás betegséggel élő gyermekek egészségének megőrzésére fordított fokozott figyelem

Intézményünkben kiemelt figyelmet kapnak a sajátos ellátást igénylő gyermekek:

- anafilaxiás allergiások valamint
- az 1-es típusú diabéteszes gyermekek.

Nagyon fontosnak tekintjük, hogy a szülőkkel szoros kapcsolattartással ügyeljünk az intézményben járó gyermekekre. Amennyiben felmerül valami gyanú a nem diagnosztizált allergiás gyermek ügyében a szülő nyilatkozatot tölt ki, hogy milyen tapasztalatok alapján legyünk figyelmesek gyermeke felé. Az allergiás megbetegedésben szenvedő gyermekek számára nagyon fontos a prevenció, esetenként nagyon komoly óvintézkedéseket kell megtenni, hogy a gyermek ne találkozzon az allergénnel. Az intézményben dolgozóknak biztosítani kell a gyermekek számára a biztonságos környezetet. A gyermek háziorvosa, és a szülő által megadott utasítások alapján a gyermek szükséges ellátását megvalósítjuk. A cukorbeteg gyermek köznevelési rendszerbe való bekerülése során az intézményben eltöltött időben a dolgozók aktív odafigyelése, képzettsége elengedhetetlen. Az 1-es típusú diabéteszes gyermekek megfelelő ellátása érdekében intézményünkben 3 fő vett részt Diabétesz továbbképzésen. Az ő munkájukat a cukorbetegség ellátási terv segíti. A speciális ellátást igénylő gyermekek befogadása és biztonságos nevelése az óvodai inklúzió fontos eleme, mely hozzájárul a közösség empátiájának és toleranciájának fejlesztéséhez. Fontosnak tartjuk, hogy pedagógusaink felkészülten tudják támogatni a gyermekeket.

Jeles napjaink és hozzá fűződő hagyományok

Szeptember 29. -	Mihály napja – gazdasági év fordulója, ilyenkor hajtották haza a ridegtartásban élő állatokat. Elszámoltak a pásztorok és megkapták az éves járandóságukat. Gyakran volt vásárok napja.
Advent -	Várakozás időszaka - adventi gyertyagyújtás - csoportban illetve óvodai szinten
December 06. –	Mikulás-Szent Miklós napi ajándékozás - Mikulásváró műsor szervezése
December 13. -	Luca napja - Luca napi csoportjárás - Luca búza hajtatása
Karácsony -	Karácsonyfa díszítése, közös óvodai program szervezése - ajándékozás
Január 06. –	Vízkereszt - Karácsonyfa leszedése, Farsangi időszak kezdete
Február 02. -	Gyertyaszentelő Boldogasszony napja - Medve megfigyelő nap-népi időjósítás
Február - Március –	Farsang - Kiske Jancsi égetés, zaj keltés, mulatság
Április 24. -	Szent György nap –állat kihajtás
Március – Április –	Húsvét - Tojásfa állítás, hímes tojás készítés, locsolkodás

Néphagyományok ápolása

- Szüret,
- Kukoricatörés, fosztás, morzsolás,
- Tollfosztás,
- Szövés – fonás,
- Varrás, hímzés,
- Agyagozás,
- Nemezelés.

Nemzeti és helyi ünnepeink

- Október 23.,
- Március 15.,
- Anyák napja,
- Ballagás,
- Gyermeknap.

A nevelési feladatokba természetes módon integrálhatók a prevenció program alábbi feladatai

Mozgásfejlesztés

- nagymozgások fejlesztése (pl. járás, futás, mászás stb.);
- finommotorika fejlesztése (pl. gombolás, evőeszközök, körömkefe használata, vágás, szeletelés, reszelés stb.);
- szem–kéz koordináció fejlesztése (pl. folyadéktöltés, kenyérkenés, fésűlködés, gombolás, kötés stb.).

Testsémafejlesztés

- testséma kialakítása, testrészek ismerete (pl. öltözés, gyermekek elalvás előtti és ébresztő simogatása stb.);
- meghatározott testrészekre koncentráció (pl. mászókázas, csúszdázás, fürdés);
- a test személyi zónájának alakítása (pl. tisztálkodás, öltözés közben a testrészek tudatos megnevezése stb.).

Percepció fejlesztés

- a környezeti ingerek teljes körű megtapasztalása, az érzékszervek működésének finomítása (pl. ételek íze, színe, illata, tapintása, ruházat tapintása stb.);
- térpercepció fejlesztése a rendelkezésre álló tér kihasználása a környezet bemozgásával (pl. mozgásos játékok);
- térirányok fejlesztése (pl. terítés, ruhaneműk felvétele, fogkefe helyes irányú használata stb.).

Verbális fejlesztés

A fentieket tudatosan kíséri a verbális megerősítés (pl. a testrészek, ruhadarabok megnevezése, használati tárgyak ismerete, ...).

2.3. A GYERMEK ÉS TÁRSAS KÖRNYEZETE

„Gyere velem, fogd meg a kezem,
s megmutatom neked,
hogy szüksége van rád
e világnak !“

A gyermek környezetével való kapcsolata mindig a felnőttek közvetítésével valósul meg. Nem elég csak a kapcsolat, hanem a viszony minősége is fontos tényező. A környezet az

öröklés mellett a fejlődés egyik potenciális forrása. A környezetet pontosan, valóságszerűen megismerni a cselekvés, a kép, a szó egységében lehet. Ez lehetővé teszi, hogy az évszázadok alatt felhalmozott egyetemes, nemzeti, etnikai értékeket, hagyományokat, szokásokat átadjuk, közvetítsük a gyermekeknek, alapozva aktivitásukra, érdeklődésükre.

A program a környezet megismerésére nevelés köré komplexen csoportosítja az óvodai nevelés témaköreit. Alapvetőnek tekintjük a gyermek társas környezetével és természeti környezetével való kapcsolatát.

2.3.1. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

„Add a kezed! – kéri az óvó néni a bizonytalanul lépkedő gyermek felé nyújtva saját kezét. Ebben a mozdulatban benne rejlik a gyermek iránti gondoskodás, a gyermek féltése, a rá való vigyázni akarás, a neki adandó segítség felajánlása.

Add a kezed! – kéri a gyermek, tétován a felnőtt felé nyújtva kis kezét. A mozdulat jelzi, hogy szüksége van a biztonságra, az akadályok leküzdéséhez a segítségre.

A két kéz egymás felé lendülése egy kapcsolat kezdetét ígéri. Ott lapul benne a gyermek feltétlen bizalma, amellyel soha nem szabad visszaélni, a gyermek vonzódása, amelyet nem szabad visszautasítani, a közös tevékenység felajánlása, amit nem szabad alábecsülni, az összetartozás érzésének csírája, amely életre útravalóul látja el mindkettőjüket.

A két kéz között egyre csökken a távolság, s amint elérik egymást, szoros összesimulással nyugtázzák a szövetséget. A kicsi kéz belebújik a nagyéba, mint kismadár a fészkébe, picit moccan, míg megtalálja kényelmes helyét. Az ujjak összezáródnak, átadva egymás melegét, megpecsételve a kapcsolatot. Valami elkezdődött. Indulhatunk...”

Nagyon fontosnak tartjuk a gyermek óvodai életét megelőző családlátogatást. Saját otthonukban az óvó nénikkel való ismerkedés, játék, beszélgetés meghatározó a gyermekek számára. A bizalom elsőjelei már ettől a naptól kezdenek kialakulni, mely megalapozza a gyermekek érzelmi kötődését.

Az óvodában, a felnőttek személyisége, attitűdje, az óvoda berendezése, belső környezete segíti, hogy a gyermekeket érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretettel teli légkör vegye körül.

A folyosók és a csoportszobák minél otthonosabbá tételére törekszünk, hiszen ezek a gyermekek legmeghatározóbb közösségi színterei. Leválasztott kis kuckók, galéria kialakításával igyekszünk a csoportszobák családi hangulatát növelni, melyek érzelmi biztonságot nyújtanak a gyermekeknek. A jó közérzet a gyermekek számára nyugodt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé, ezért a csoportban dolgozó felnőtteknek különös figyelmet kell fordítani a gondozási teendőkre is!

Beszoktatásnál nagyon fontos az óvónők és a dajka érzelmi beállítottsága.

A beszoktatás során az óvónő–gyermek, dajka–gyermek között kialakuló szoros testi, érzelmi kapcsolat a gyermekben nem csak érzelmi biztonságot ébreszt, hanem az együttműködéshez szükséges ismereteket is eközben szerzi meg.

Az érzelmekkel telített, egyéni igényeket figyelembe vett beszoktatást nagyon fontosnak tarjuk, hiszen az érzelmi biztonságot nyújtó, tudatosan szervezett együttlétekből alakul ki lassan az együttműködés, a másfelé fordulás képessége.

Rugalmas és folyamatos napirend és heti rend kialakítására törekszünk, melybe megfelelő időt és helyet biztosítunk a gyermekeknek az elmélyült tevékenykedésre. Az elmélyült közös örömteli tevékenységek lassan beépülnek a csoportok hagyományrendszerébe, és növelik az összetartozás élményét.

Az óvodapedagógus első számú modell a gyermek számára, példakép a társas viselkedés alakulásában. Emellett a dajkák és az óvoda valamennyi dolgozója magatartása, kommunikációja, megjelenése példaértékű kell, hogy legyen!

A gyermeki közösség milyenségét nagymértékben befolyásolja az óvó néni személyisége. Éves tervező munkánk során törekszünk minél több közös élményszerző programot szervezni a gyermekeknek, szüleiknek, ahol minden korosztály megtalálja a neki megfelelőt. Az egész óvodát érintő közös programok erősítik az együvé tartozás érzését. Ezek a közös programok például: az erdei kirándulások, az Állatok világnapja, az adventi időszak eseményei, a farsang, a Húsvét, a Szent György napi sokadalom, a Ballagás és a Gyermeknap. A közös tevékenységek során tanulják meg a társas együttműködéshez szükséges magatartást, így kialakul reális énképük is.

Olyan légkört próbálunk mindehhez teremteni, ahol természetessé válik számukra, hogy minden gyermek más és más egyéni külső és belső tulajdonságokkal rendelkezik, s így különbözőségeivel együtt elfogadható, szerethető.

Óvodai fejlesztő programunk irányt mutat a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, illetve szüleik beilleszkedésének érdekében, érzelmi biztonságuk kialakulásának megkönnyítésében.

Földrajzi elhelyezkedésünkéből adódóan, s ezt jól kihasználva sétákat, kirándulásokat szervezünk a természetbe, lehetőséget teremtve ezáltal, hogy megláttassuk velük mindazt a szépet, amely körülveszi őket. A szülőföldhöz való kötődés és a hazaszeretet alapjának tekintjük, hogy a gyermekek ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket!

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint fontos a speciális felkészültséggel rendelkező szakember bevonása is.

2.3.2. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Az anyanyelvi nevelés célja az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység egészében.

Az óvodai nevelés minden területe tág lehetőséget ad az óvónőknek a gyermekek beszédfejlettségi szintjének felmérésére, fejlesztésére. Már a családlátogatás alkalmával megismerjük a családok anyanyelvi kulturáltságát, a kisgyermekek a beszédfejlettségét. A szociokulturális háttér figyelembevételére épülő differenciált készség- és képességfejlesztést valósítunk meg e területen is.

Általános képet kapunk a gondozással, önkiszolgálással, öltözással, étkezéssel kapcsolatos szokásokról, játék közbeni beszélgetések alkalmával a gyermekek hallási és

beszédészleléséről, szókincséről, verbális és beszédprodukciós készségéről, képességéről és a keresztcsatornák fejlettségéről. Ezeket az általános képeket pontosítják a mindennapos beszélgetések és a gyermekek spontán megnyilvánulásai is.

Nagy hangsúlyt fektetünk a program szellemiségét szem előtt tartva arra, hogy a tevékenységeket, lehetőség szerint verbális megerősítéssel végezzük. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. A gyermekre figyelő, jó beszédpéldát adó, jól artikuláló, választékosan beszélő környezetet alakítunk ki, mert a gyermekek nyelvi fejlődését pozitívan befolyásolja, ezért az óvodában dolgozó minden felnőtt feladata a mintaadás.

Nagy figyelmet fordítunk a gyermekek beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermekek meghallgatására, kérdései támogatására, válaszok igénylésére.

Óvodai nevelésünk a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Fontos, a más nyelvet beszélő gyermekeink differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában!

Az óvodai anyanyelvi nevelés és az irodalmi nevelés (egymástól elválaszthatatlan) az óvodai élet egészét áthatja. Feladatunk az anyanyelv megismertetésén túl a változatos irodalmi élmények közvetítése. A mese a vers ősi forrása az anyanyelvi nevelésnek, régi értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyermekeknek.

Az anyanyelvi játékok – a gyermekek által kedvelt –kiegészítői, színfoltjai az anyanyelvi nevelésnek. Szívesen alkalmazzuk a nap bármely szakaszában. Az anyanyelvi játékok összekapcsolhatók a különböző nevelési területekkel. A gyerekek már kiscsoportban megkedvelik, nagycsoportban pedig már igénylik a hangokkal, szavakkal való játékot.

Az anyanyelvi nevelésnek és a játéknak egyaránt szerves része a bábozás, a dramatizálás és a drámajáték, melyen keresztül tükröződnek a gyermekek irodalmi élményei, kiegészülve hangulatukkal, kreativitásukkal, fantáziájukkal.

Az anyanyelvi fejlesztést a gyerekek életkorának megfelelő keretben végezzük, alkalmazkodva és szem előtt tartva az egyéni fejlettségi szinteket, egyéni sajátosságokat.

Az óvodai anyanyelvi nevelés területén a logopédussal, a családdal olyan együttműködést valósítunk meg, amely során mindenki pontosan ismeri saját és egymástól jól elkülöníthető, de azonos cél érdekében folyó feladataikat, munkamódszereiket is. A logopédus feladata a gyermekek szűrése, a beszédhibák javítása.

A környezeti témakörök köré csoportosítjuk az óvodai nevelés témaköreit. Ez teszi lehetővé, hogy az egyetemes, nemzeti, etnikai értékeket, hagyományokat, szokásokat átadjuk, közvetítsük a gyermekeknek, aktivitásukra, érdeklődésükre alapozva. Alapvetőnek tekintjük a gyermekek társas és természeti környezetével való kapcsolatát. Az óvodai nevelésben akkor a leghatékonyabb az ismeretek átadása, ha a gyermeknek minél sokoldalúbb tapasztalatszerzésre és élményszerű átélésre adunk lehetőséget, a téma sajátosságait figyelembe véve.

Ösztönző környezetet alakítunk ki, amely valamennyi értelmi képességet, különösképpen a képzelet és a kreativitás fejlődését segíti elő. Tevékenykedés közben rendeződnek az ismeretek, ami különösen igaz az óvodáskorú gyermek cselekvő – képi gondolkodása

szintjén. A tevékenységek segítségével elkerülhető az egyoldalú, főleg verbális ismeretszerzés.

Az óvodai nevelés gyakorlatában nem választhatók szét mereven a foglalkozási ágak, hiszen a gyermeket érő természetes ingerek az életben sem szelektálódnak. A komplexitás lényege, hogy ezt a lehetőséget tudatosan használjuk ki, az adott témát többoldalról megközelítve egy – egy foglalkozási napon, héten belül. A „foglalkozások”, tevékenységek mindig tartalmaznak a gyermekek számára választási lehetőséget, így tudja az óvónő hasznosítani az egyéni érdeklődés motiváló erejét. Az ismeretszerzési lehetőségeket egy téma köré csoportosítjuk. A gyermekekhez érzelmileg közel álló feldolgozást előtérbe helyezzük, és azt több foglalkoztatási formán keresztül biztosítjuk.

Az értelmi nevelés feladatai a kultúraátadás hatásendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével a gyermekek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek a rendszerezése, célirányos bővítése oly módon, hogy ezeken keresztül fejlődjenek megismerő képességei:

- érzékelése,
- észlelése,
- figyelme,
- képzelete,
- emlékezete,
- gondolkodása,
- alkotóképessége.

2.3.3. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység – az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

A gyermekek mindennapi tevékenységének része a munka jellegű tevékenység, amely óvodai életünk egészében érvényesülő folyamat. Eközben természetes módon alakul a gyermekek szociális magatartása, társas kapcsolata. A munka jellegű tevékenység a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

E tevékenységek megszervezésénél figyelembe vesszük a csoport összetételét, az életkori sajátosságokat, fejlettségi szinteket, szociokulturális háttereket. A vegyes életkorú, vagy nagyon eltérő fejlettségi szintű csoportban ügyelünk arra, hogy minden gyermeknek legyen feladata, de egyik gyermeket se terheljük túl. Ez a fejlesztés csak és kizárólag a gyermekek saját örömteli, örömmel vállalt tevékenységein belül valósul meg.

E tevékenységek gyakorlásával egyre önállóbbá válnak. Folyamatosan fejlődik a gyermekek önkiszolgálása, naposi tevékenysége, megbízások önálló teljesítése. Feladatuk elvégzése során megtanulják az eszközök célszerű használatát és közben természetes módon fejlődnek. Fejlődik kitartásuk, felelősségérzetük, önértékelésük. Munka jellegű tevékenység során a

gyermekek tapasztalhatják, hogy az ember folyamatosan alakítja, változtatja, kellemesebbé, célszerűbbé teheti környezetét.

Minden óvodapedagógus biztosítja ehhez a megfelelő helyet, eszközöket, elegendő időt, elegendő munkalehetőséget és a nyugodt, békés légkört. Munka jellegű tevékenységet nyújtanak a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a környezet rendjének megőrzése, az alkalmasszerű munkák, az egyéni megbízatások, a közösségi munkák. A munkatevékenységek elvégzését differenciáltan kezeljük, a gyermekek egyéni fejlettségét figyelembe véve. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

2.3.4. A GYERMEK ÉS TÁRSAS KÖRNYEZETÉNEK KAPCSOLATÁT ALAKÍTÓ NEVELÉSI FELADATOKBAN MEGVALÓSULÓ FEJLESZTÉSI CÉLOK

Mozgásfejlesztés

- nagymozgások fejlesztése (pl. tárgyak mozgatása közben változatos tempójú, ritmusú, irányú mozgások, dramatizálásnál állatok mozgásának utánzása);
- egyensúlyérzék fejlesztése (pl. terítés, tárgyak hordozása);
- finommotorika fejlesztése (pl. különböző fogások gyakorlása, bábkészítés);
- szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése (pl. terítés, környezet rendjének helyreállítása, bábok mozgatása).

Testsémafejlesztés

- testrészek ismerete (pl. népi mondókák, simogatók, szoborjáték stb.);
- test koordinációja, oldaliság tanítása (pl. adott tárgyakhoz viszonyított testhelyzet, evőeszközök helyes elrendezése stb.).

Percepciófejlesztés

- vizuális fejlesztés (pl. játékpolicok elrendezése);
- tapintásos észlelés fejlesztése (pl. minden munkajellegű tevékenységben a kéz szerepe);
- hallási észlelés fejlesztése (pl. a tevékenységek és eszközök jellemző hangjai);
- auditív ritmus fejlesztése (pl. "kakukk-tojás" játék, mondókák);
- auditív memória fejlesztése (pl. állathangok felismerése, utánzása);
- auditív zárttság fejlesztése (pl. "Mi hiányzik?" játék);
- térpercepció fejlesztése (pl. tér mozgásos észlelésmunkavégzés közben);
- jobb-bal térbeli irányok kiemelt gyakorlása (pl. terítés, rendrakás);
- keresztcsatornák fejlesztése (pl. a hallott feladat megvalósítása cselekvésben, finommotorika összekapcsolása beszéddel).

Verbális fejlesztés

Természetes módon a kommunikáció, az anyanyelvi és irodalmi nevelés célja és egyben eszköze is a verbalitás. Szóbeli kifejezése minden tevékenységnek, élménynek a gyermek és társas környezete kapcsolatában.

2.4. TRADICIONÁLIS NEVELÉSI TERÜLETEK – A GYERMEK TERMÉSZETI ÉS TÁRGYI KÖRNYEZETE

Az óvodai nevelésben akkor leghatékonyabb az ismeretek átadása, ha a gyermekeknek minél sokoldalúbb, túlzásoktól mentes tapasztalat szerzésre és élményszerű átélésre adunk lehetőséget.

Ily módon valósul meg a komplexitás a nevelési feladatok realizálásában.

A környezet megismerésében valósul meg komplex módon a tradicionális nevelési területek minden feladata, a természetes gyermeki megnyilvánulások eszközével.

2.4.1. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

- A külső világ tevékeny megismerésére nevelés célja, hogy a gyermekek minél több tapasztalatot (mozgásos és érzékszervi) szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből életkoruknak megfelelő szinten. (Komplex)
- A külső világ tevékeny megismerésére nevelés során kialakulnak a gyermekben a kulturált élet szokásai, az elfogadott viselkedési formák, az érzelmi és erkölcsi viszonyok. A környezet minél átfogóbb megismertetése által közvetítjük az egyetemes, a nemzeti kultúra értékeit, hagyományait, az adott tájra, helységekre jellemző néphagyományokat. (Komplex)
- A környezet megismerése áthatja a gyermek életét, az óvodai tevékenység egészét. (Komplex)
- A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét. (ONOAP 2. pont)

Óvodánkban nagy hangsúlyt fektetünk a külső világ tevékeny megismerésére. Fontosnak tartjuk a környezettudatos, környezetre figyelő magatartás megalapozását, mert ezzel kialakíthatók azok a szokások, magatartásformák, amelyek a környezettel való harmonikus együttélést biztosítják gyermekeink további életvitelében. Lényegesnek tartjuk a szülők, a család bevonását, mert az elsődleges közegben megerősítést kapott szemléletek elősegítik munkánk hatékonyságát (pl. szelektív hulladékgyűjtés).

Környezeti nevelésünkben megjelennek a különböző nevelési területek, és sajátos kölcsönhatásban felerősítik egymást. Ennek lehetőségét igyekszünk maximálisan kihasználni.

Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására. (ONOAP 4. pont) A hagyományok és népszokások átörökítését minden esetben előzze meg a hiteles forrásból szerzett ismeret.

Megismerik önmagukat és az őket körülvevő szűkebb, tágabb környezetüket, így egyre biztosabban mozognak életterületükben, és egyre gazdagabb kapcsolatrendszert alakítanak ki a körülöttük élő felnőttekkel és gyermekekkel. A szorosabb kapcsolat által, élményeiket, gondolataikat egyre könnyebben és gyorsabban meg is fogalmazzák. Ezáltal alkalmassá válnak a másokkal való együttműködésre, ami a szociális magatartás alapvető formája. Az együttműködés kialakulásához a gyermekeknek rendelkezniük kell éntudattal, énképpel, testséma ismerettel. Ez környezeti nevelésünk fontos feladata. Ehhez kapcsolódik az egészség, egészséges életmód, a napirend, a mozgás, a megfelelő öltözködés, táplálkozás, személyi higiénia, a környezet tisztasága.

Másik fontos feladatunk a szűkebb, tágabb mesterséges és természetes környezetünk megismertetése. Az általunk nevelt gyermekekben megalapozzuk a természet megismerésével a természet szeretetét, tisztaságának, szépségének védelmét, az értékek megőrzését.

Törekszünk arra, hogy a gyermekeket olyan hatások ériék, amelyek környezetünk felfedezésére, rácsodálkozására ösztönzik. Szemléletünk fontos része, hogy a gyermekek az élőlényeket természetes élőhelyükön ismerhessék meg, szerezzenek tapasztalatokat, végezzenek megfigyeléseket. A kirándulások, séták alkalmával olyan helyszíneket választunk, ahová többször, különböző évszakban is ellátogathatunk. Így alkalmuk nyílik arra, hogy közvetlen tapasztalás, élmény útján ismereteket szerezzenek az állatok szokásairól, szükségleteikről, hasznosságukról, a növények gondozásáról. Rámutatunk a természet szépségeire és felhívjuk a figyelmüket a környezetszennyezésre, megbeszéljük a megelőzés és helyrehozás fontosságát. A kirándulások, séták nagyszerű lehetőséget nyújtanak termények, termések, kavicsok vagy egyéb kincsek gyűjtésére. Ezeket a csoportszoba természetsarkában helyezhetik, és különböző tapasztalatszerzésre, játékokra felhasználhatják. Ide kerülnek a gyermekek által gondozott növények, akvárium, témához kapcsolódó könyvek, kísérletezéshez szükséges eszközök. A csoportokban levő természetsarkok tükrözik a gyermekek megfigyeléseit, tapasztalatait.

Lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek az udvar, a zöldségeskert és a virágoskert gondozásához.

Óvodánkban ezek a tevékenységek, munkálatok szorosan összefüggenek a jeles napokkal, ünnepekkel és így sikerült kialakítanunk a helyi szokások évkörét, amely minden évben visszatérő szokássá vált (Állatok világnapja, Luca nap, Advent, Vadkarácsony, Madarak-fák napja, Föld napja, Húsvét stb.).

A jeles és ünnepnapokhoz tartozó népszokások megélésével olyan élményeket élhetnek át a gyermekek, amelyek a szülőföldjükhöz, otthonukhoz kötik őket, s egy életre szóló örökséget kapnak, ezáltal tanulják az értékek megőrzését.

A jeles és ünnepnapokat megelőző ráhangolódás lehetőséget nyújt arra, hogy közvetlenebb kapcsolatot teremtsünk egymással és a családokkal. A jeles és ünnepnapok színesebbé tételével érzelmileg gazdagabbá, értelmileg fogékonyabbá válnak a gyermekek. Ha örömeiket lelik ezekben az eseményekben, akkor maradandó, gazdag, szép élmény marad meg emlékekben.

Játékidőben is jelen vannak a természetes anyagok (fa, vessző, bőr, fonál, anyag, gyapjú, növények szárai, levelei, termései), melyek jelenléte készíteti őket az alkotásra, miközben megismerik, megtapasztalják az anyagok tulajdonságait. Az anyagokkal való tevékenykedés közben fejlődik kézügyességük, alkotókedvük, kreativitásuk. A játékok készítése beágyazódik a mesébe, mondókázásba, énekbe, a mindennapok tevékenységébe.

Az udvari játékokat is kibővítjük hagyományápoló tevékenységekkel (népi játékok, népi dalos játékok, népi sportjátékok), melyekkel fejlődik a gyermekek érzelmi nevelése, közösségi érzése, zenei világa, anyanyelvi nevelése, mozgása. A sétákon, kirándulásokon lehetőség van a népi időjósításokra, a természet, a környezet szépségeinek, érdekességeinek felfedezése közben.

A spontán játékokhoz kapcsolódva, az önkiszolgáló tevékenységbe építve, az óvodapedagógussal történő beszélgetés során, séta, kirándulás, udvari tevékenység közben szintén nagy hatékonyságot érhetünk el, mint a tudatos kezdeményezéseken. (Komplex)

Fontosnak tarjuk, hogy gyermekeink ismerjék meg a (környékükön lévő) elsősorban a helyi nevezetességek (Tájház, fafaragó kiállítás, Helytörténeti Gyűjtemény (Falumúzeum), ÖKO-centrum) érdekességeit. Valamint lakóhelyük múltját hozzáfűződő eseményeket, tárgyi kultúráját (szüret, állattenyésztés, aratás, „Virágos Csemő” stb.) Lehetőséget biztosítunk, hogy ismerjenek meg több régi mesterséget, táncházakon vegyenek részt a néptánc elsajátítása érdekében, ismerkedjenek meg népi hangszerekkel, azok készítésével, a népzene sajátos stílusával, új dalokkal.

Jeles és ünnepnapokon a gyermekek, az óvónők vagy a vendégművészek előadásai maradandó élményt szoktak nyújtani minden jelenlévő számára.

A hagyományok generációról, generációra öröklődnek, ezért és a társadalom fejlődésével változnak, bővülnek, vagy gyengülnek, sőt néhol el is tűnnek. De a néphagyományéltető szemléletben nevelt gyermekeink az óvodánkban érzelmileg gazdagabbak, hazájukhoz ragaszkodóbb emberekké válhatnak.

Matematikai tartalmú tapasztalatok

A környezetünk mennyiségi és formai összefüggéseire épülő tevékenység célja, a minket körülvevő világ mennyiségi, formai kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyermekek igényeihez, ötleteihez igazodva.

Feladata a gyermek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok-okozati összefüggések felismerése, megtapasztalása, a logikus gondolkodás megalapozása.

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut, és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alakai, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítéloképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete. (ONOAP 3. pont)

A matematikát beépítve, cselekedtetve, tapasztalatok útján, játékosan észrevétlenül kell megszerettetni. A matematikai érdeklődés felkeltésétől a gyermekek eljutnak a logikus gondolkodás megalapozásához.

Csoportszobáinkban mindenhol fellelhetőek, elsajátíthatók matematikai tapasztalatok.

A gyermekek barkácsolás közben térbeli viszonyokat tükröznek, tevékenységük folyamán tudatosodnak az ábrázolt formák közötti hasonlóságok és különbségek.

A zenei nevelés során a dal és mondóka ritmusának számlálhatósága, a páros táncok, a magas és mély hangok megkülönböztetése matematika tartalmat takar.

A testnevelés foglalkozáson a matematikai nevelésben megismert eljárásokat, kifejezéseket, téri irányokat gyakorolják.

Az irodalmi nevelés meséiben rejlő számosság, a mesefigurák formái, mennyiségi kifejeződése állandóan ébren tartja a matematikai tapasztalatokat, ismereteket, azok nyelvi formáját.

A gyermek legkedvesebb időtöltése, egyben alapvető tevékenysége a játék, amely lehetőséget biztosít matematikai tapasztalatszerzésre, gondolkodásfejlesztésre, spontán matematikai megnyilvánulásokra.

Apróbb munkatevékenységek is segíthetik a matematikai ismeretek gyakorlását.

A gyermek tevékenység közben szerzi tapasztalatait az őt körülvevő világról, összefüggéseket fedez fel, képességei fejlődnek, megtanul gondolkodni.

Az óvodapedagógus feladata, hogy figyelje a gyermekeket, megismerve érdeklődésüket, képességeiket, előkészítse és megtervezze az egyénekre szabott fejlesztési területeket.

Pedagógiai munkánkat a „matematikai nevelés” terén a következő gondolatok szellemiségében végezzük:

- Ismerjük meg őket alaposan! – e nélkül nem tervezhetjük fejlesztésüket tudatosan.
- A matematikát nekünk kell jól tudnunk! – legyen a mi fejünkben rend, így a gyermek fejében is azt tudunk tenni.
- Ne tanítsuk a matematikát, a mi feladatunk inkább a gyermekek játékos fejlesztése legyen! – ne csináljuk meg helyette a feladatait, de segítsünk!
- Minden ismeretszerzés természetes szituációban, játékban valósuljon meg! – engedjük, hogy kipróbálják magukat, biztosítsunk elég időt és helyet számukra!
- Olyan helyzeteket hozunk létre, amiben a gyermek próbálkozhat, kísérletezhet, cselekedhet!
- Legyünk mindig értő figyelemmel a gyermekek iránt, segítsük át a nehézségeken!
- Mindig teljesíthető feladatot adjunk!
- A matematikában eszközhiány nincs! – minden betöltheti az eszköz szerepét csak „látni kell, nemcsak nézni”!
- Hagyjuk, hadd tévesszen! – hisz abból is csak tanulhatunk.
- Vegyük észre, ha a kisgyermek bajban van!

Ahhoz, hogy jól tudjuk a gyermekeket fejleszteni, szükség van problémahelyzetekre, amik előbb igazi kihívást jelentenek a gyermek számára, majd sikerélményt is. Ezek a helyzetek a

nap folyamán „csak úgy” adódhatnak, de leleményes óvónők helyzetbe is hozhatják a gyermekeket a különböző játékos feladatokkal. Ez által fejlődik logikus gondolkodásuk, problémafelismerő és megoldó készségük.

„Az ember nem csak azért felelős, amit tesz,
hanem azért is, amit nem tesz meg.”

Prótagorasz

2.4.2. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

Az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképessegek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

A gyermekek ábrázoló tevékenysége a vizuális nevelési lehetőségek közül a lefontosabb, mégiscsak egyik, meglehetősen szűk dimenziója, hiszen a vizuális nevelés az óvodai nevelés egészét áthatja. Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újra alkotását teszi lehetővé a gyermek számára.

Az ábrázoló tevékenység célja nem maga a tevékenység során létrejövő bármiféle alkotás, annak esztétikai értéke, hanem maga az örömteli cselekvés. A létrejövő "mű" csak mint jelzés – mint a gyermek gyakorlati ismeretének, érzelmi életének, kezességének leképezése – kezelendő. E tevékenységi formában a rajzoláson túl törekednünk kell arra, hogy a gyermekeket sokféle anyaggal és technikai eljárással megismertessük! Ez arra is alkalmas, hogy a gyermek érdeklődését folyamatosan fenntartsuk. Az ábrázoló technikák – ha azokat szabad választás alapján bármikor használhatják a gyermekek – beépülnek a játékba, és kedvelt játéktevékenységként jelennek meg mindennapjaikban. Óvodánkban szabad polcon tartjuk az ábrázoláshoz szükséges eszközöket is, amelyek a gyermekek számára könnyen elérhetők, átláthatók. Ezzel is biztosítjuk a szabad választás lehetőségét. Ha a gyermek mindennapi életébe, játékába az ábrázoló tevékenységek, technikák, minél több lehetősége épül be, a technikák gyakorlására, pontosítására eleinte – gyakorló játék szintjén – minél több ideje, lehetősége nyílik, előbb utóbb elér arra a technikai szintre, amikor "művei" kifejezővé válnak, tükrözik a világról szerzett ismereteit, de elsősorban érzelmi megnyilvánulásait.

A nevelési cél a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyedebbé tétele, az intellektuális látásmód kialakulásának megalapozása.

Ennek kibontakoztatásához elsődlegesen minél több, mélyreható – egyéni és közös – élményre van szükség, ami a vizuális bevésoedést is pontosabbá teszi. Legyen mit tükröznie a

rajznak! Ha a gyermek ismeretei bővülnek, azok hamarosan óhatatlanul megjelennek ábrázolásában is, saját hiányérzetét kielégítve. Egyvalamit kell „megtanítani”, mégpedig az eszközök használatának a módját! Minden esetben jól választott eszközöket kell biztosítani, hogy a gyermekek életkoruknak, egyéni sajátosságainak a figyelembevételével tudjanak fejlődni, találják meg az egyéni képességeikkel sikerélményt nyújtó „végeredményhez” használatos eszközöket! Az eszközök minőségére nagy gondot fordítunk, hiszen minőségi munkát csakis minőségi eszközökkel lehet létrehozni.

Feltétlenül hagynunk kell, hogy a gyermek saját szintjén, saját elgondolásai szerint, saját élményeit alkossa újra. Ebben csak akkor segíthetjük, irányíthatjuk, ha elakad, ha a gyermeknek van szüksége instrukcióra! A belső képek gazdagítása a mese, vers, ének, énekes játék eszközeivel, a gyermeki ábrázolás ösztönzése alkotó légkör teremtésével, változatos lehetőségek felkínálásával valósul meg. Ilyen lehetőségek mellett a gyermeki fejlődés mozgatórugója az önfejlesztés lesz, hiszen a gyermek is arra törekszik, hogy alkotásai egyre inkább hasonlítsanak a valóságra. Azoknak hiányosságai újabb, pontosabb megfigyelésre készítetik, s ennek eredményei tükröződnek későbbi alkotásaiban. Így válik a vizuális önkifejezés "nyelvi" erővé, amit a világról tud, ábrázolásában is el tudja mesélni, amit nem tud ábrázolni, azt hozzáméséli. E tevékenység közben erősödik önkifejezése, esztétikai érzéke, pontosabb ismereteket szerez a tárgyi világról. Önbizalma is erősödik, hiszen ez az a tevékenység, amelyben nem lehet "rosszat" létrehozni.

Nagyon fontos, hogy a gyermek alkotó tevékenysége épüljön a játékra, kezeljük a játék egy formájaként, ami nem zárja ki azt, hogy – főleg a nagyobbakkal – szervezzünk néhány együtt alkotási alkalmat, ami lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek egymástól is inspirációt kapjanak!

2.4.3. VERSELÉS, MESÉLÉS

Az óvodai anyanyelvi és irodalmi nevelés – melyek egymástól elválaszthatatlan, az óvodai élet egészét átható folyamatok – meghatározó szerepet töltenek be a gyermek érzelmi, értelmi, szociális és erkölcsi fejlődésében. A cél, hogy a gyermek biztonságos önkifejezésének megalapozása érdekében megismertessük vele a nyelv szépségét, kifejezőerejét, elősegítsük a helyes nyelvhasználat és mondatszerkesztés elsajátítását, valamint a korosztálynak megfelelő irodalmi élményekkel felkeltsük az irodalom iránti érdeklődését. A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságának kialakulásához és anyanyelvi neveléséhez, megalapozva ezzel a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatot, amely hosszú távon az olvasóvá válás alapja lehet. Ritmusuk, a mozdulatok és szavak egysége érzéki-érzelmi élményt nyújtanak, miközben fejlődik a gyermek emlékezete, képzelete, szókinccse.

Az anyanyelvi nevelés feladata túlmutat a nyelvi szabályok megtanításán: a gyermek saját élményeiből táplálkozó, természetes beszédkedvének megőrzését, fejlesztését szolgálja. A mese és a vers közvetítésével lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermekek átélte, belső képekkel gazdagított érzelmi és értelmi élményekhez jussanak. A magyar gyermekköltészet, a népi és dajkai hagyományok gazdag alapot nyújtanak a mindennapi mondókázáshoz, verseléshez, amely a gyermek mentálhigiénéjének is fontos

része. A simogatók, tapsoltatók, lovagoltatók ritmusa és lüktetése nyugtató hatással van a gyermekekre, miközben ösztönzi a szoros testi-lelki kapcsolat kialakulását.

A mese hallgatása, különösen a mesélővel való személyes kapcsolatban, érzelmi biztonságot adó helyzetet teremt. A mese a gyermek szemléletmódját és világképét formálja: feltárja a külvilág és a belső világ viszonyait, ráébreszt a viselkedésformák következményeire, visszaigazolja a gyermek szorongásait, miközben feloldást és megoldást kínál. A mese mágikus világa – melyben a csodák és átváltozások természetesek – segíti a pszichikus valóság és a külvilág összekapcsolását, az érzelmek feldolgozását.

A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásban, koncentrációban, a mese befogadásában. Fontos, hogy az óvodapedagógus a meseválasztás során tudatosan, gyermekközpontúan, a csoport és az egyéni fejlettségi szinteket figyelembe véve válogasson. A mesélés eszköze lehet dramatizálás, bábjáték, drámajáték, vagy a gyermekek általi eljátszás is. Ezek az élmények fejlesztik a belső képalkotást, az érzelmi intelligenciát és az önkifejező képességet is.

Az irodalmi anyag összeállításakor törekedni kell arra, hogy az tartalmazzon mondókát, verset, mesét, elbeszélést, folytatásos történetet is. A gyermekek által kitalált történetek elmondása, továbbfűzése, saját mesekönyv vagy meseillusztráció készítése mind elősegítik az önálló gondolkodást és a kreatív önkifejezést. A saját mese- és versalkotás lehetősége különösen gazdagító hatással bír, főként, ha ábrázolással is összekapcsoljuk.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan helyet kell kapniuk:

- a népi irodalom elemeinek (mondókák, rigmusok, népmesék),
- a magyar gyermekirodalom klasszikus és kortárs alkotásainak,
- a magyar történelem mondavilágának,
- valamint más népek és nemzetiségek meséinek is.

A napi tevékenység során a helyzethez illeszkedő mondókák, rövid versek ismétlődő jelenléte biztosítja az anyanyelvhez fűződő pozitív érzelmi kapcsolatot, fejleszti az irodalmi érzékenységet, és elősegíti a szülőföldhöz való kötődés megalapozását.

Azoknak a kisgyermeknek, akiknek mesélnek otthon, élénkebb a fantáziájuk, és jobb a rajzkészségük is, mint azoknak, akik otthon nem részesülnek mesélésben, hiszen a szépen elhangzott mese által a gyermek érezheti a beszéd ritmusát, a szavak hangsúlyát, segít a beszéd tanulásában.

Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élőszavas mese és közösségi játékélmény biztosításával.

Az élőszavas mesélés több, mint egyszerű szórakoztatás: a gyermekek érzelmi biztonságának, világképének és önkifejezésének egyik legfontosabb forrása.

- Segíti feloldani a szorongásokat, megoldásokat kínál.

- Megtanít a csodákban hinni, rávilágít a világ mélyebb összefüggéseire.
- A személyes mesélő-gyermek kapcsolat érzelmi biztonságot nyújt.
- A belső képalkotás révén a mesehallgatás a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.
- A saját mesék, versek, rajzok és mozgásos kísérek az önkifejezés lehetőségét adják.
- A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális egészségének alapja.
- A mesék világa nemcsak szórakoztat, hanem épít, gyógyít és formálja a gyermeki lelket.

A mese nélkülözhetetlen a gyermek egészséges személyiség fejlődése szempontjából. Általa gazdagodik fantáziája, szókincse. A mese segíti, hogy hosszabban és kitartóan tudjon valamire figyelni, abban elmélyedni. Átéli az izgalmakat, azonban mindez nem jár valós, közvetlen veszéllyel a számára. Találkozik, azzal a helyzettel mely megmutatja számára: a problémás esetekben is van megoldás. Tehát a katarzist megélve eljut a megoldáshoz. Felkészíti a lelkét az élet megpróbáltatásaira. A félelmetes mesefigurák, illetve történetek csak átmenetileg nyugtalanítják a gyermeket, hiszen mellette vagyunk, és a történetben is bekövetkezik a feloldás. Idővel pedig megtanulja különválasztani a valóságot a mesevilágtól.

2.4.4. ÉNEK, ZENE, NÉPI JÁTÉK, TÁNC

„...a zenével nemcsak zenét tanulunk. Az ének felszabadít, bátorít, gátlásokból, féltékenységből kigyógyít. Koncentrál, testi–lelki diszpozíción javít, munkára kedvet csinál, alkalmasabbá tesz, figyelemre, fegyelemre szoktat. Fejleszti a közösségi érzést. Kifejleszti a csírájában minden emberben meglevő zeneérzékét, ezzel megadja a műveltség alapját, amivel aztán szebbé, gazdagabbá teszi egész életét.”

Kodály Zoltán

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát, fejlődik viselkedési és magatartási kultúrájuk. Alapvető, hogy a megfelelő légkör biztosítsa az érzelmi motiváltságot. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, tovább élését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

Óvodában a zenei nevelés a művészeti nevelés része, mely a gyermekek szép iránti nyitottságát, fogékonyságát, a zenei képességeinek fejlesztését elsősorban érzelmi alapon kívánja kibontakoztatni. A zene sajátos, áttételes módon hat a hangsúly, a hangmagasság, a

hangszín, a tempó, a ritmus együttesével. E fizikai ingerekre az emberek belső lelki viszonyulással, érzelemmel reagálnak.

Óvodáskorban ezek az érzelmi reakciók dominálnak, de ezzel egyidejűleg az értelemre való hatásuk más képességek fejlődésében is megfigyelhető.

Az óvodai nevelés során a zenei képességek fejlesztésén túl kiemelten fontos célunk a zenét szerető és értő, egészséges lelkű, kulturált, boldog, kiegyensúlyozott emberré nevelés.

Az óvodai nevelés célja tehát, hogy a zenét megszerettesse a gyermekekkel, képessé váljanak annak befogadására, ápolására.

A közös éneklés, a játék örömeinek megéreztetése fejleszti a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Fontos, hogy a gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket! A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztésére kiválóan alkalmasak a mondókák, gyermekdalok és a zenei készségfejlesztő játékok.

Alapvetően fontos célunk minél több közösségi élmény nyújtása énekes játékokon, közös zenéléseken keresztül.

Az óvodai élet minden tevékenységével az egész személyiséget igyekszünk fejleszteni, de a legfontosabb feladat, hogy a gyermekek örömmel, érzelmi gazdagsággal telítődjenek. A zenei nevelés élmény, játék, hangulatok és érzések közvetítése, hisz a nap bármely pillanatában énekelhetünk, mondókázhatunk, táncolhatunk.

A különböző készségek, képességek átfedik egymást. Egy megszabott feladat megoldása, megtanulása más tevékenység megtanulását is segítheti, vagy gátolhatja. Ez a transzferhatás. Azért fontos a tervszerűség, hogy a fejlesztő hatások segítsék egymást.

Az óvodai élet számtalan lehetőséget biztosít arra, hogy a zenei nevelés segítségével megelőzhesse a későbbi tanulási problémákat. Az énekes, dalos játékok számtalan spontán adódó lehetőséget rejtenek magukban. Észrevétlenül csiszolódnak a gyermek egyéb képességei is.

A zenei nevelés által az óvodai élet segítheti a vizuális és akusztikus figyelmet, a testséma fejlődését, a téri orientációt, a szerialitást, a vizuális, verbális, illetve akusztikus emlékezetet, a vizuomotoros koordinációt, amik a komplex tanulási zavarok megelőzését szolgálják. A népi játékok és a kortárs magyar zenei alkotások egyaránt fontos eszközei a zenei képességek (pl. lüktetés, ritmus, hallás, mozgás, kreativitás) fejlesztésének. A zenei anyag kiválasztása során figyelembe vesszük a naptári év jeles napjait, az évszakok váltakozását, a természet jelenségeit és az emberi élet fordulópontjait. Különös figyelmet fordítunk arra, hogy a nemzetiségi nevelésben részt vevő gyermekek zenei élményeiben is tükröződjön saját nemzetiségi kultúrájuk, dal- és játékhagyományuk. Az ének, zene, népi játék, tánc meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben. Élményalapú értékközvetítéssel, a korosztály sajátosságaihoz illeszkedve megalapozzuk a gyermekek identitástudatát, a szülőföldhöz való kötődést, a haza szeretetét. Az éneklés, zenélés, népi játékok és néptánc mindennapi gyakorlatunk részei, melyek a gyermekek tevékenységébe a felnőttek spontán, követhető mintáján keresztül épülnek be.

Zenei nevelés feladatai

- Tiszta, egyöntetű éneklés – csak lassan, türelmesen és tapintattal fejleszthető.

- Hangszínhallás – sokféle hallható hang megfigyelése, ezek létrehozása /pl. természet, környezet, utca zörejei, emberi hangok és hangszerek hangjai/.
- Magas–mély érzékeltetése, ezek jelzése a térben függőleges irányban történik.
- Halk–hangos – a normál hangerőhöz viszonyítva érzékeltethető a különbség, térben vízszintes iránnyal jelezzük.
- Belső hallás – fejlesztésére vonatkozóan a zenei alkotókedvet (improvizálást) fejlesztjük, mely a problémamegoldó gondolkodással, a bátor kitaláló és felismerő-képességgel van összefüggésben.
- Dallamfelismerés – a zenei emlékezet fejlesztésére szolgál /pl. jól ismert dal, szöveg nélküli hangoztatása először kezdő, majd belső, befejező motívumról/.
- Dallambújtatás – egy jól ismert dalt hangosan kezdünk énekelni, majd jól érzékelhető jelre magunkban folytatjuk, újabb jelre ismét hangosan énekeljük.
- Motívum–visszhang játékok – zenei emlékezet, figyelem fejlesztésére szolgáló játék.

Ritmusérzék fejlesztése

A népi játékokban a dal és a játékos mozgás természetes módon alkot egységet.

Egyenletes lüktetés – a mondókák, énekek hangoztatása közben a játékos mozgás erősíti meg a lüktetés folyamatosságát. A gyermekekben azt a képességet kell kialakítanunk, hogy érezze a lüktetést minél hosszabb időn keresztül. /Pl. segítjük diótöréssel, ujjtapssal, s sokféle játékos mozdulattal./

Mondókák, dalok ritmusát csak akkor szabad kezdeni hangoztatni, amikor a gyermekek az egyenletes lüktetést már biztonsággal érzik, önállóan is bátran tapsolják, érzékeltetik. /A szünetet eltérő mozdulattal mutatjuk./

Az egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolása csak akkor alkalmazható, ha már külön-külön is magabiztosan érzik. /megfigyelés-, összehasonlítás-, megkülönböztetés és végül együtt-hangoztatás/

Tempóérzék – a gyors és lassú közötti különbség bemutatásához mindig éneklést és mozgást, tehát időbeli cselekvést használunk.

Tánc, mint mozgásforma az óvodában

- Térforma – változatos térformák bejárásával /csigavonal, kígyóvonal, sorgyapapodó, kapus-játékok stb./ Ezzel a gyermekek tér- és formaérzékét fejlesztjük
- Páros mozgás, tánc – forgások, ugrások a társ kezét fogva fejlesztik a gyermek egyensúlyérzékét, segítik az összehangolt mozgásfejlesztést. Céltudatos mozgásfejlesztés, változatos mozdulatok kitalálása hagyományos tánclépések mellett.

- Táncház az óvodában – ismerkedjenek a gyermekek a táncmuzsikával, az egyes tánclepekkel, a sokoldalú mozgással fejlesztjük koncentrációképességüket is.
- A népzene, a néptánc a szülőföldhöz való kötődés, a hazaszeretet megalapozását is kiválóan szolgálja.

Zenehallgatás

- Régi, értékes népdalaink bemutatására számtalan lehetőség adódik az óvodai élet során, ezek megszerettetése kiemelten fontos feladatunk. /Mindig az értéket kell közvetítenünk a gyermekek felé./
- A műzene hallgatása nagyon alapos, átgondolt tervezést kíván, fokozatos bevezetést igényel, amivel meghitt, ünnepélyes hangulatot teremthetünk.

Hangszerek

A ritmushangszerek sokfélesége, könnyű használata nagyban segíti a gyermekek egyenletes lüktetés és ritmusérzékének fejlesztését.

Törekszünk saját maguk által készített ritmushangszerekkel színesíteni, motiválni a gyermekeket. /Pl.: diókasztanyetta, sajtos doboz–csörgő/

A hangszerek nevének ismerete, megszólaltatásuk módja, hangjának, hangszínének felismerése is fontos feladat.

2.4.5. A TRADICIONÁLIS NEVELÉSI TERÜLETEKEN MEGVALÓSÍTHATÓ FEJLESZTÉSI CÉLOK

Mozgásfejlesztés

- nagymozgások fejlesztése (pl. séta, kirándulás, hosszúság mérése lépéssel, ugrással, dalos játékok stb.);
- finommotorika fejlesztése (pl. sütés, főzés, kertápolás, applikációs képek összerakása, hógolyógyúrás, építés, ábrázolási technikák, mérésterület lefedéssel);
- Szem–kéz koordináció fejlesztése (pl. babaöltöztetés, ütőhangszerek használata, magasságmérés építéssel, öltözködés, zöldségaprítás, virágültetés);

Testséma fejlesztés

- testrészek ismerete (pl. tükör használat, orvosos játék, mondókák, táncos mozdulatok, sarok koppantás, emberábrázolás stb.);
- meghatározott testrészekre koncentráció (pl. szánkózás, homokozás, öltözködés, "Tűzet viszek" dalos játék, ujjal való festés, tenyérynymat stb.);
- testfogalom fejlesztése (tudatos ismerete a testrészeknek).

Percepció fejlesztése

- vizuális időrendiség felismerése (pl. "Rakd sorba", mese képeinek sorba rendezése időrend szerint stb.);
- különböző alakok, formák megismerése ("Mi változott meg?", halmazképzés stb.);
- vizuális memória fejlesztése (pl. munkafeladatok utánzása, "Mi változott meg?", emlékezet utáni ábrázolás, emlékezet után minta kirakása); stb.
- térpercepció fejlesztése (tér bemozgása játék, foglalkozás közben stb.);
- taktilis csatorna fejlesztése a vizualitás kizárásával ("Keresd a kezdetet!", tapintott tárgy szóbeli jellemzése stb.);
- hallási észlelés fejlesztése (pl. állathangok felismerése, utánzása, hangszerek hangjának felismerése, dalos játékok, természet hangjai stb.);
- keresztcsatornák fejlesztése (pl. közlekedési játék: "Csukd be a szemed, mondd meg, mi ment el melletted?" mozgáskor elmondása szóval, tapintott tárgy szóbeli jellemzése stb.).

Verbális fejlesztés

Természetes módon a kommunikáció, az anyanyelvi és irodalmi nevelés célja és egyben eszköze is a verbalitás. Szóbeli kifejezése minden tevékenységnek, élménynek a gyermek természeti és tárgyi környezete kapcsolatában, illetve minden tradicionális nevelési terület természetes kiegészítője.

VII. GYERMEKVÉDELEM

A gyermekvédelem az óvodai nevelőmunka szerves része, amelynek megvalósítása az intézmény valamennyi dolgozójának feladata. Munkánk során kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek jogainak érvényesülésére, testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésük, jólétük biztosítására, valamint a veszélyeztetettség megelőzésére, felismerésére és megszüntetésének elősegítésére.

A gyermekvédelmi feladatok ellátása során elsődlegesnek tekintjük a gyermek mindenkifelett álló érdekét, az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosítását, az egyéni bánásmód érvényesítését, valamint a családokkal való együttműködést. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, amelyben az óvoda kiegészítő, támogató, szükség esetén hátránykompenzáló szerepet tölt be.

1.1. . A gyermekvédelmi munka célja

A gyermekvédelmi tevékenység célja:

- a gyermeki jogok érvényesülésének biztosítása;
- a gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének támogatása;
- a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, felismerése és a szükséges intézkedések kezdeményezése;
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetből eredő különbségek mérséklése;

- az esélyegyenlőség és az egyéni bánásmód biztosítása;
- a gyermek családban történő nevelésének támogatása;
- a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények korai felismerése;
- a családok segítése, szükség esetén a megfelelő szakemberek, szolgáltatások bevonása;
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára szükséges pedagógiai és speciális segítség biztosítása.

1.2. A gyermekvédelmi munka alapelvei

Gyermekevédelmi munkánk során tiszteletben tartjuk a gyermek és a család emberi méltóságát, jogait és személyes adatait. A családokkal kölcsönös bizalomra, tiszteletre és együttműködésre épülő kapcsolat kialakítására törekszünk.

Alapelveink:

- a gyermek mindenek felett álló érdekének érvényesítése;
- az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosítása;
- a hátrányos megkülönböztetés és a jogellenes elkülönítés minden formájának elutasítása;
- a gyermek egyéni szükségleteinek, képességeinek és fejlődési ütemének figyelembevétele;
- a családi nevelés tiszteletben tartása és támogatása;
- a prevenció és a korai segítségnyújtás;
- az adatvédelmi és titoktartási szabályok betartása;
- együttműködés a gyermekevédelmi jelzőrendszer tagjaival és a gyermek fejlődését segítő szakemberekkel.

1.3. Az óvodapedagógus gyermekevédelmi feladatai

Az óvodapedagógus:

- ismeri és tiszteletben tartja a gyermeki jogokat, az adatvédelmi és titoktartási szabályokat;
- képviseli és védi a gyermek érdekeit;
- folyamatosan figyelemmel kíséri a gyermek testi, értelmi, érzelmi és szociális fejlődését;
- biztosítja a gyermek számára az egyéni bánásmódot és a differenciált fejlesztést;
- felismeri a hátrányos helyzetre, veszélyeztetettségre, elhanyagolásra vagy bántalmazásra utaló jeleket;
- a tapasztalt problémát haladéktalanul jelzi az intézmény gyermekevédelmi feladatokat koordináló személyének, illetve az igazgatónak;
- szükség esetén közreműködik a gyermekevédelmi jelzőrendszer megfelelő tagjának bevonásában;
- figyelemmel kíséri a gyermek óvodai hiányzását;

- együttműködik a gyermek fejlesztésében részt vevő gyógypedagógussal, fejlesztőpedagógussal, logopédussal és más szakemberekkel;
- figyelemmel kíséri a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlődését;
- együttműködő, bizalmi kapcsolat kialakítására törekszik a szülőkkel;
- szükség esetén tájékoztatást nyújt a család számára igénybe vehető pedagógiai, szociális és gyermekvédelmi segítségről;
- a gyermekkel kapcsolatos lényeges gyermekvédelmi eseményeket, jelzéseket és intézkedéseket a vonatkozó szabályok szerint dokumentálja.

1.4. A nevelőmunkát közvetlenül segítő dolgozók gyermekvédelmi feladatai

A nevelőmunkát közvetlenül segítő dolgozók munkájuk során tiszteletben tartják a gyermekek és a szülők jogait, emberi méltóságát.

Magatartásukkal, kommunikációjukkal hozzájárulnak a gyermekek érzelmi biztonságához és a befogadó óvodai környezet kialakításához. A gyermekkel vagy családjával kapcsolatban tudomásukra jutott információkat bizalmasan kezelik, betartják az adatvédelmi és titoktartási előírásokat.

Amennyiben a gyermek veszélyeztetettségére, elhanyagolására vagy bántalmazására utaló körülményt észlelnek, azt haladéktalanul jelzik az óvodapedagógusnak, illetve az intézmény vezetésének.

1.5. A gyermekvédelmi feladatok intézményi koordinálása

A gyermekvédelmi munka intézményi szintű koordinálása az igazgató irányításával történik. A gyermekvédelmi feladatok koordinálásával megbízott személy együttműködik az óvodapedagógusokkal, a gyermekek fejlesztésében részt vevő szakemberekkel és a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival.

Feladata különösen:

- az intézményi gyermekvédelmi munka összefogása;
- az óvodapedagógusok gyermekvédelmi tevékenységének segítése;
- a veszélyeztetett gyermekek helyzetének figyelemmel kísérése;
- a szükséges jelzések és intézkedések előkészítésének támogatása;
- kapcsolattartás a gyermekjóléti és családsegítő szolgáltatással, a védőnővel, a Pedagógiai Szakszolgálattal és más érintett szakemberekkel;
- szükség esetén részvétel esetmegbeszéléseken;
- a családok tájékoztatásának segítése az igénybe vehető támogatásokról és szolgáltatásokról;
- a gyermekvédelmi munkához kapcsolódó dokumentáció figyelemmel kísérése.

1.6. A veszélyeztetettség megelőzése és kezelése

Intézményünk kiemelt figyelmet fordít minden olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény felismerésére, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését veszélyeztetheti.

A veszélyeztetettségre utaló körülmények észlelése esetén az óvodapedagógus elsődleges feladata a gyermek helyzetének körültekintő megismerése, az intézmény vezetésének, illetve a gyermekvédelmi feladatokat koordináló személynek a tájékoztatása. Amennyiben a probléma pedagógiai eszközökkel, illetve a családdal való együttműködés keretében nem szüntethető meg, az intézmény a gyermek érdekében együttműködik a gyermekvédelmi jelzőrendszer érintett tagjaival, és a hatályos előírásoknak megfelelően megteszi a szükséges jelzést. Bántalmazás, súlyos elhanyagolás vagy a gyermek közvetlen veszélyeztetettségének gyanúja esetén az intézmény haladéktalanul megteszi a szükséges intézkedéseket.

2. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése

Intézményünk kiemelt feladatának tekinti, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni szükségleteiknek, képességeiknek és fejlődési ütemüknek megfelelő pedagógiai támogatásban részesüljenek.

Nevelésük során alapvető célunk az inkluzív, befogadó óvodai környezet biztosítása, az egyéni különbségek elfogadása, a hátrányok csökkentése, a gyermek erősségeinek kibontakoztatása és a lehető legteljesebb személyiségfejlődés elősegítése.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében az óvodapedagógusok szükség szerint együttműködnek a fejlesztőpedagógussal, gyógypedagógussal, logopédussal, a Pedagógiai Szakszolgálat szakembereivel és a gyermek ellátásában részt vevő más szakemberekkel.

• 2.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése és fejlesztése

Intézményünk biztosítja a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését és fejlesztését az intézmény alapító okiratában meghatározott feladatellátás keretei között.

A sajátos nevelési igényű gyermek nevelése és fejlesztése a szakértői bizottság érvényes szakértői véleményében foglaltak figyelembevételével történik.

Célunk:

- a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentése;
- a gyermek harmonikus személyiségfejlődésének elősegítése;
- meglévő képességeinek és erősségeinek kibontakoztatása;
- az egyéni fejlődési ütemhez igazodó fejlesztés biztosítása;
- a gyermek óvodai közösségbe történő beilleszkedésének elősegítése;

- az önállóság, a kommunikáció, a társas kapcsolatok és az alkalmazkodóképesség fejlesztése;
- az iskolai életre való felkészülés támogatása.

Feladataink:

- a szakértői véleményben foglalt javaslatok megismerése és figyelembevétele;
- a gyermek sajátos szükségleteihez igazodó egyéni bánásmód biztosítása;
- a pedagógiai tevékenységek differenciált megszervezése;
- a gyermek számára megfelelő környezet, módszerek és eszközök biztosítása;
- a gyermek erősségeire építő fejlesztés;
- a gyógypedagógiai fejlesztés és az óvodai nevelés összehangolása;
- folyamatos együttműködés a gyermek szüleivel és a fejlesztésében részt vevő szakemberekkel;
- a gyermek fejlődésének rendszeres nyomon követése és dokumentálása;
- a szakértői véleményben meghatározott felülvizsgálatok figyelemmel kísérése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek gyógypedagógiai ellátását intézményünk megbízási szerződéssel foglalkoztatott gyógypedagógus közreműködésével biztosítja. A gyógypedagógiai fejlesztés a gyermek szakértői véleményében meghatározottak alapján, az abban foglalt fejlesztési területek és szakmai javaslatok figyelembevételével történik.

A gyógypedagógus a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelően végzi a fejlesztést, együttműködik az óvodapedagógusokkal, a szülőkkel és a gyermek ellátásában részt vevő egyéb szakemberekkel. Szakmai segítséget nyújt az óvodapedagógus számára a gyermek sajátos szükségleteinek megértéséhez, a megfelelő módszerek és eszközök megválasztásához.

Az óvodapedagógus a mindennapi nevelési helyzetekben is biztosítja a szakértői vélemény és a gyógypedagógus szakmai javaslatai alapján szükséges differenciálást, gyakorlási és fejlesztési lehetőségeket.

A gyermek fejlődését az óvodapedagógus és a gyógypedagógus saját szakmai feladatainak megfelelően nyomon követi, és tapasztalataikról rendszeresen egyeztetnek.

• 2.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése és fejlesztése

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek fejlesztése a szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

A BTMN gyermekek nevelésének célja a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézségek csökkentése, a gyermek képességeinek kibontakoztatása, személyiségének harmonikus fejlesztése és az iskolai életre való eredményes felkészülés támogatása.

Feladataink:

- a szakértői véleményben foglaltak megismerése és alkalmazása;
- a gyermek egyéni sajátosságainak, erősségeinek és fejlesztendő területeinek feltárása;
- az egyéni fejlődési ütemhez igazodó differenciált nevelés;
- a gyermek pozitív énképének és önbizalmának erősítése;
- a részképességek célzott fejlesztése;
- a figyelem, emlékezet, gondolkodás, kommunikáció és mozgás szükség szerinti fejlesztése;
- a társas kapcsolatok, az együttműködés és a közösségi beilleszkedés támogatása;
- a magatartási és viselkedésszabályozási nehézségek pedagógiai eszközökkel történő segítése;
- rendszeres sikerélmény biztosítása;
- folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel és a fejlesztésben részt vevő szakemberekkel;
- a fejlődés rendszeres nyomon követése és dokumentálása.

A BTMN gyermekek a szakértői véleményben meghatározottak szerint fejlesztőpedagógiai ellátásban részesülnek. A fejlesztést az intézmény fejlesztőpedagógusa végzi a gyermek egyéni szükségleteihez igazodóan.

A fejlesztőpedagógus és az óvodapedagógus folyamatosan együttműködik. A fejlesztő foglalkozásokon megvalósuló célzott képességfejlesztést az óvodapedagógus a mindennapi óvodai tevékenységek során differenciált pedagógiai módszerekkel támogatja.

A gyermek fejlődéséről a szülők rendszeres tájékoztatást kapnak, szükség esetén a fejlesztésben részt vevő szakemberekkel közös konzultáció történik.

• 2.3. Kiemelten tehetséges gyermekek támogatása

Intézményünk fontos feladatának tekinti a kiemelkedő képességű gyermekek felismerését és képességeik kibontakoztatásának támogatását.

A tehetségígéreték felismerése elsősorban a gyermekek mindennapi tevékenységének, játékának, érdeklődésének, motivációjának, kreativitásának és teljesítményének folyamatos megfigyelésén alapul.

Célunk, hogy a gyermek erősségeit támogató, gazdag és változatos tevékenységeket biztosítsunk, ugyanakkor megőrizzük az óvodáskor alapvető tevékenységének, a szabad játéknak az elsődlegességét.

Az óvodapedagógus:

- felismeri és támogatja a gyermek kiemelkedő képességeit;
- változatos lehetőségeket biztosít a képességek kibontakoztatására;
- figyelembe veszi a gyermek egyéni érdeklődését és terhelhetőségét;
- együttműködik a szülőkkel és szükség szerint más szakemberekkel;
- ügyel arra, hogy a tehetséggondozás ne jelentsen túlzott elvárást vagy megterhelést a gyermek számára.

• 2.4. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek támogatása

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek támogatásának célja a családi, szociális és szociokulturális háttérből eredő hátrányok mérséklése, az esélyegyenlőség biztosítása és az eredményes óvoda–iskola átmenet elősegítése.

Feladataink:

- a gyermek szociális és családi körülményeinek megismerése;
- a hátrányok korai felismerése;
- érzelmi biztonságot nyújtó, befogadó óvodai környezet biztosítása;
- az egyéni szükségletekhez igazodó differenciált fejlesztés;
- a gyermek rendszeres óvodába járásának figyelemmel kísérése;
- a családokkal való partneri együttműködés;
- a családok tájékoztatása a támogatási és segítségnyújtási lehetőségekről;
- szükség esetén a gyermekjóléti és családsegítő szolgáltatás bevonása;
- az óvoda–iskola átmenet támogatása.

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyteremtésének részletes intézményi feladatait Pedagógiai Programunk Esélyteremtő Óvoda Programja tartalmazza.

• 2.5. Logopédiai ellátás

Intézményünk kiemelt figyelmet fordít a gyermekek beszéd- és nyelvi fejlődésére, a kommunikációs nehézségek korai felismerésére és a szükséges logopédiai ellátás biztosítására.

A logopédiai ellátás célja a gyermekek beszéd- és nyelvi fejlődésének támogatása, a beszédhibák és kommunikációs nehézségek felismerése és korrekciója, valamint az iskolai tanuláshoz szükséges nyelvi és kommunikációs képességek fejlődésének elősegítése.

A gyermekek logopédiai ellátását a Pest Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Ceglédi Tagintézménye biztosítja. A logopédiai segítséget igénylő gyermekek felismerése a gyermekek beszéd- és nyelvi fejlettségének felmérése, szűrése alapján történik. A logopédiai ellátást igénylő gyermekek számára a szakszolgálat a rendelkezésre álló lehetőségek figyelembevételével törekszik a szükséges ellátás biztosítására.

A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek esetében a szakértői véleményben előírt logopédiai, illetve gyógypedagógiai fejlesztést intézményünk megbízási szerződéssel foglalkoztatott gyógypedagógus közreműködésével biztosítja. Az ellátás a szakértői véleményben meghatározott fejlesztési területekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez igazodik.

A logopédiai ellátás során kiemelt feladat:

- a gyermekek beszéd- és nyelvi fejlettségének felmérése, szűrése;
- a logopédiai segítséget igénylő gyermekek felismerése;
- a gyermekek szükségleteihez igazodó fejlesztés;

- a gyermekek fejlődésének nyomon követése;
- az óvodapedagógusokkal és a szülőkkel való folyamatos együttműködés;
- szükség esetén szakmai tanácsadás biztosítása az óvodapedagógusok és a szülők számára.

A logopédus, a gyógypedagógus és az óvodapedagógus együttműködése elősegíti a gyermekek kommunikációs képességeinek fejlődését és a fejlesztés folyamatosságát. Az óvodapedagógus a szakemberek javaslatait a mindennapi pedagógiai munkájába beépíti, és a gyermek fejlődését folyamatosan figyelemmel kíséri.

• 2.6. Együttműködés a gyermekvédelmi és fejlesztési feladatok ellátásában

A gyermekek eredményes támogatása érdekében az intézmény együttműködik a családokkal, a gyermekjóléti és családsegítő szolgáltatással, a Pedagógiai Szakszolgálattal, a védőnői szolgálattal, valamint a gyermekek nevelésében, fejlesztésében és ellátásában közreműködő szakemberekkel.

Az együttműködés célja az információk megfelelő továbbítása, a gyermek fejlődését akadályozó tényezők mielőbbi felismerése, a szükséges segítség megszervezése, valamint a gyermek fejlődésének összehangolt támogatása.

VIII. ESÉLYTEREMTŐ ÓVODA PROGRAM

A Csemői Nefelejcs Óvoda kiemelt feladata, hogy minden gyermek számára biztosítsa a fejlődéshez szükséges feltételeket, különös tekintettel a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre. Számukra az iskolai sikeresség egyik legfontosabb záloga a minőségi, folyamatos és megfelelő időtartamú óvodai nevelés.

Az iskoláskor kezdetéig a gyermekek fejlődési üteme a legintenzívebb, ezért az élet első éveit meghatározó jelentőségűek az idegrendszer érésében, a tanulási képességek és az alkalmazkodási készségek kialakulásában. A sikeres iskolakezdéshez szükséges alapvető kompetenciák ebben az időszakban, játékos és élményszerű módon fejleszthetők a leghatékonyabban.

A hátrányos helyzetű családok gyermekeinél már ötéves korban megmutatkozhat a kognitív fejlődésbeli elmaradás, amelynek okai az ingerszegény környezet, a szülők korlátozott erőforrásai, a megélhetési nehézségek okozta feszültség és az otthoni háttér hiányosságai. Az óvodai nevelés tudatos, célzott pedagógiai munkával képes ezen hátrányok mérséklésére, megelőzve a későbbi tanulási kudarcokat.

Nemzetközi és hazai tapasztalatok is igazolják, hogy a lemaradások hatékonyan csökkenthetők olyan pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, amelyek érzékenyek a gyermek társadalmi helyzetére, valamint a szülők bevonására épülnek. Az óvoda feladata, hogy a szülőket partnerként kezelve, kölcsönös tiszteletre alapozott együttműködésben segítse gyermekeik fejlődését.

Az óvodapedagógusok kiemelt szerepet és felelősséget vállalnak ebben a folyamatban, hiszen szakmai felkészültségük és nevelői hivatásuk biztosítja, hogy a gyermekek esélyei

kiegyenlítődjének, és minden kisgyermek egyenlő eséllyel kezdhesse meg iskolai pályafutását.

- **JOGSZABÁLYI HÁTTÉR**

Az „Esélyteremtő Óvoda” program megvalósítása a hatályos magyar jogszabályokra épül, különös tekintettel az alábbiakra:

- **Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja (ONAP)**
Meghatározza az óvodai nevelés szakmai kereteit, alapelveit és kötelező tartalmi elemeit. Az esélyteremtés szempontjából kiemelt jelentőségű, hogy biztosítja az egyenlő hozzáférést, a hátrányok mérséklését, valamint az inkluzív, gyermekközpontú nevelést.
- **1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról**
Rögzíti a hátrányos helyzet fogalmát (67/A. §), valamint a minősítés feltételeit (161/Q. §), amelyek alapot adnak a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek támogatásához.
- **2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról**
Előírja az egyenlő bánásmód követelményét, tiltja a hátrányos megkülönböztetést – többek között származás vagy szociális helyzet alapján –, és kötelezi az önkormányzatokat helyi esélyegyenlőségi program kidolgozására, ezzel megalapozva az intézményi esélyteremtő programok létjogosultságát.
- **2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról**
A 98. § (5) b) pont rendelkezése értelmében, ha a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya eléri a 10%-ot, a képességkibontakoztató, integrációs felkészítésben vagy óvodai fejlesztő programban dolgozó pedagógusokat esélyteremtési illetményrész illeti meg.
- **20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet**
A 171–173. § részletesen szabályozza a képességkibontakoztató és integrációs felkészítés, valamint az óvodai fejlesztő program kritériumait és megvalósításának feltételeit.

- **AZ „ESÉLYTEREMTŐ ÓVODA” PROGRAM JELLEMZŐI**

Az „Esélyteremtő Óvoda” nem különálló program az intézmény nevelőmunkájában, hanem szervesen illeszkedik a Csemői Nefelejcs Óvoda és Mini Bölcsőde pedagógiai gyakorlatába. Minden eleme a fenti jogszabályokra épül, és azok gyakorlati megvalósítását támogatja.

A program olyan rendszer, amelynek elemeit a hátrányos (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek érdekében tudatosabban, mérhető eredményekre törekedve kell a nevelési folyamat középpontjába állítani.

Legfőbb jellemzője a gyermekközpontú (a gyermekek egyéni szükségleteit figyelembe vevő) és családorientált szemlélet (a család aktív bevonására építő megközelítés), valamint az interdiszciplináris megközelítés. Ez utóbbi azt jelenti, hogy a kora gyermekkori fejlődés támogatásában érintett különböző szakmák – óvodapedagógusok, gyermekvédelmi szakemberek, védőnők, fejlesztőpedagógusok, gyógypedagógusok – egyenrangú és egymást kiegészítő szerepben működnek együtt a gyermekek és családjaik érdekében.

Az intézmény ennek szellemében ösztönzi az együttműködések kialakítását mindazon szolgáltatásokkal (pl. családsegítő szolgálat, gyermekjóléti központ, egészségügyi ellátórendszer), amelyek a családok és a gyermekek számára is támogatást nyújtanak.

i. A program céljai

- az esélyegyenlőség növelése,
- a HH és HHH gyermekek hátrányainak csökkentése,
- a gyermekek számára speciális, egyéni fejlesztés biztosítása,
- az életpálya sikerességének előkészítése.

ii. Feladatok

- az „Esélyteremtő Óvoda” program működtetése,
- a HH és HHH gyermekek egyéni fejlesztésének biztosítása (személyiségfejlesztés, felzárkóztatás, tehetséggondozás).

iii. A nevelőtestület együttműködése

- Óvodánk teljes alkalmazotti közössége egyetért a program céljaival.
- A nevelőtestület rendszeresen, többféle együttműködési formában dolgozik a program eredményes megvalósításán.

• A PROGRAM RÉSZLETES MEGVALÓSÍTÁSA

- Az intézmény kiemelten fontosnak tartja, hogy a gyermekek minél korábban (akár 2,5 éves kortól) megkezdjék óvodai, illetve bölcsődei életüket, különösen a HH és HHH gyermekek esetében.
- Az óvodai élet megkezdése előtt családlátogatással mérjük fel a gyermekek családi és szociális hátterét. Ez lehetőséget ad a szülőkkel való bizalmi kapcsolat kialakítására, és arra, hogy az óvoda kiegészítse a családban megkezdett nevelési folyamatot. Fontos feladatunk a család támogatása, a családi kapcsolatok erősítése, a pozitív minták bemutatása és a folyamatos kapcsolattartás.
- Pedagógiai munkánk során figyelembe vesszük a családok kulturhigiénés szokásait (pl. tisztálkodás, étkezés, öltözködés szokásai) és lehetőségeit. Ennek alapján alakítjuk ki a segítő partneri kapcsolatokat, és alkalmazzuk az egyéni bánásmód elvét a szükségletek kielégítésében és a szokások alakításában.

A családokkal együttműködve alakítjuk ki a gyermekekben a tisztaság iránti igény, a helyes táplálkozási szokások és az egészséges életmód alapjait.

• SZOCIÁLIS TÁMOGATÁS A HH ÉS HHH GYERMEKEK SZÁMÁRA

- ruházat, tisztálkodási eszközök beszerzésében gyűjtés szervezése, ágynemű biztosítása - mosása szükség szerint,
- kirándulások, kulturális programok, múzeumlátogatások költségeinek részbeni vagy teljes átvállalása,
- higiéniai szokások kialakításának támogatása (pl. fejtetvesség megelőzése és kezelése),
- lehetőség az ingyenes étkezésre.

i. Szülőkkel való kapcsolattartás

- Az óvoda a szülők számára aktuális és érdekes témákban előadásokat, beszélgetőköröket szervez, ahol lehetőségük van kérdéseik feltevésére, problémáik megosztására, valamint közös megoldáskeresésre a pedagógusokkal és meghívott szakemberekkel.
- A gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követjük: az óvodába lépéskor a szülőkkel közösen anamnézist készítünk, a családlátogatás során szerzett tapasztalatokat feljegyezzük, félévente méréseket végzünk, negyedévente értékeléseket készítünk, és a szülőket rendszeresen tájékoztatjuk, ezzel is támogatva a gyermekek fejlődését.
- Az intézményben működő tehetséggondozás célja a gyermekek erősségeinek kiemelése, a gyengébb területek fejlesztése, és ezzel az esélyegyenlőség erősítése.

1.2. ESÉLYTEREMTŐ ÓVODA PROGRAM – FEJLESZTÉSI TERÜLETEK

Csemői Nefelejcs Óvoda és Mini Bölcsőde

Az intézmény kiemelt célja, hogy a hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek számára olyan támogató pedagógiai környezetet biztosítson, amely csökkenti a társadalmi különbségekből fakadó hátrányokat, erősíti a gyermekek esélyeit, és előkészíti az iskolai sikerességet.

A program megvalósítása négy fő fejlesztési terület köré épül:

1.2.1. A CSALÁDOK ANYAGI TERHEINEK CSÖKKENTÉSE

Cél:

A családok támogatása annak érdekében, hogy a gyermekek egyenlő feltételekkel vehessenek részt az óvodai mindennapokban.

Feladatok és tevékenységek:

- A családok anyagi helyzetének feltárása (családlátogatás, segítő kapcsolat kialakítása).
- Az alapvető szükségletek biztosítása: ruházat, tornafelszerelés, pizsama, ágynemű, mesekönyv.
- Ünnepi eseményekhez való hozzájárulás: karácsonyi ajándék, farsangi jelmez, gyermeknapi játékok.
- Szponzorok, támogatók keresése (önkormányzat, helyi vállalkozók, alapítványok).
- Programokhoz szükséges feltételek megteremtése (pl. kirándulás, színházlátogatás, tiszta ruha, higiéniai feltételek).

Várt eredmény:
Minden gyermek átélheti, hogy ugyanolyan értékes tagja a közösségnek, mint társai. Csökkennek a kudarcélmények, erősödik az önbizalom, a gyermek megtapasztalja a közösségi elfogadást.

1.2.2. A SZOCIOKULTURÁLIS HÁTTÉRBŐL FAKADÓ HÁTRÁNYOK CSÖKKENTÉSE

Cél:

A családok nevelési szokásainak, attitűdjeinek formálása, a gyermekek társadalmi mobilitásának elősegítése.

Feladatok és tevékenységek:

- A családok szociokulturális hátterének megismerése: szülők iskolázottsága, nyelvi környezet, gyermeknevelési gyakorlatok.
- Szülői előadások, beszélgetőköri szervezése a gyermeknevelésről, helyes életvezetésről, pénzkezelésről.
- Külső szakemberek bevonása:
 - pszichológus – gyermekek fejlődése, eltérések kezelése,
 - családsegítő munkatárs – családi struktúrák erősítése,
 - iskolai tanítók – az iskolai elvárások megismertetése.
 - gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus – egyénre szabott fejlesztés megvalósítása,
- Közösségi programok szervezése,

Várt eredmény:

- A szülők körében megerősödik a tudás értéként való kezelése,
- nyitottabbá válnak gyermekeik képességeinek kibontakoztatására,
- a gyermekeknél fejlődik a kitartás, monotoniatűrés, alkalmazkodóképesség.
- a programban részt vevő gyermekeknek fejlődnek kognitív, testi, valamint szociális készségeik.

1.2.3. AZ ÉLETHOSSZIG TARTÓ TANULÁS MEGALAPOZÁSA

Cél:

A gyermekek alapkompenciáinak fejlesztése annak érdekében, hogy erősödjön tanulási motivációjuk, kialakuljon kudarcűrűsük és az önálló ismeretszerzés iránti igényük. Kiemelt cél az erősségeikre építve önbizalmuk növelése, valamint a sikerélmények biztosítása.

Feladatok és tevékenységek:

- Egészséges életmód kialakítása: higiénia, mozgás, prevenció, önkiszolgálás.
- Játék, mint tanulási forma: a gyermek szocializációjának, kreativitásának és problémamegoldásának fő terepe.
- Munka jellegű tevékenységek: önkiszolgálás, naposi munka, kerti munka, amelyek felelősségvállalásra nevelnek.
- Anyanyelvi és értelmi fejlesztés: mese, vers, mondóka, beszélgetés.
- Környezeti nevelés: a természet és a helyi hagyományok megismerése, kulturális értékek tisztelése.

Várt eredmény:

- Az iskolakezdésre a gyermekek megfeleljenek az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában meghatározott iskolaérettség minden kritériumának.
- Fejlődik önállóságuk, alkalmazkodóképességük, társas kapcsolataik.
- Erősödik bennük a kulturális és irodalmi és szellemi értékek iránti igény.

1.2.4. AZ ÓVODA–ISKOLA ÁTMENET TÁMOGATÁSA

Cél:

Az iskolakezdés megkönnyítése minden gyermek, különösen a HH és HHH gyermekek számára, az érzelmi biztonság és a tanulási képességek erősítése.

Feladatok és tevékenységek:

- Kapcsolattartás az iskolákkal: együttműködési megállapodások, közös szakmai fórumok.
- Kölcsönös látogatások:
 - a tanítók látogatása az óvodai csoportokban,
 - az óvodások iskolalátogatása (épületbejárás, közös foglalkozások, nyílt nap).
- Gyermekek után követés az első osztály végéig.
- Közös programok szervezése: Szülői értekezlet, kulturális programok (pl: Babelőadás)
- Szülőkkel való közös munka: tájékoztatás az iskola elvárásairól, tanácsadás a sikeres iskolakezdés érdekében.

Várt eredmény:

- A gyermekek érzelmi biztonsággal, magabiztosan kezdik meg az iskolát.
- A szülők aktív partnerei az átmenet előkészítésének.
- A tanítók részletes képet kapnak a gyermekek fejlődéséről, ez segíti a differenciált iskolai fejlesztést.

1.3. ÖSSZEGZÉS

A Csemői Nefelejcs Óvoda és Mini Bölcsőde Esélyteremtő Programja komplex és több területet átfogó intézményi gyakorlat. A program célja, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyenlő eséllyel vehessenek részt az óvodai életben, sikeres iskolakezdésük biztosított legyen, és hosszú távon megalapozza számukra az élethosszig tartó tanulás lehetőségét.

Az Esélyteremtő Program részletes tartalmát, a megvalósítás módját, valamint az intézmény által alkalmazott eszközöket és eljárásokat külön szabályzat rögzíti, amely az óvodai nevelőmunka gyakorlati megvalósításának alapidokumentumaként szolgál.

Fejlesztési terület	Cél	Feladatok	Tevékenységek	Várt eredmény	Megvalósítás ideje
1. A családok anyagi terheinek csökkentése	A gyermekek számára azonos esélyek biztosítása az óvodai mindennapokban.	- A családok anyagi helyzetének feltárása. - Hiánylista készítése gyermekenként. - Támogatási lehetőségek feltérképezése.	- Családlátogatás, segítő kapcsolat kialakítása. - Ruházat, tornafelszerelés, ágynemű, mesekönyv biztosítása. - Ünnepi hozzájárulás: karácsonyi ajándék, farsangi jelmez. - Szponzorok, támogatók bevonása. - Kirándulások, kulturális programok költségeinek részbeni vagy teljes átvállalása. - Szülői klubok, beszélgetőkörök szervezése. - Előadások: gyermeknevelés, helyes életvezetés, pénzkezelés.	- Csökkennek a kudarcélmények. - Erősödik az önbizalom. - Minden gyermek értékes tagja a közösségnek.	Folyamatos, minden nevelési évben.
			- A családok szociokulturális helyzetének megismerése. - A szülők bevonása nevelési folyamatokba. - Szakmai támogatás biztosítása.	- A szülők értéként kezelik a tudást. - Nyitottabbá válnak gyermekeik képességeinek kibontakoztatásáért. - A gyermekek kitartóbbak, együttműködőbbek, alkalmazkodóbbak.	
2. A szociokulturális háttérből fakadó hátrányok csökkentése	A családok nevelési szokásainak formálása, a társadalmi mobilitás elősegítése.		- Külső szakemberek bevonása (pszichológus, családsegítő, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus). - Iskolai tanítók		

Fejlesztési terület	Cél	Feladatok	Tevékenységek	Várt eredmény	Megvalósítás ideje
3. Az élethosszig tartó tanulás megalapozása	A tanulási motiváció és az önálló ismeretszerzés igényének megerősítése.	- Alapkompetenciák fejlesztése. - Kudarctűrés és alkalmazkodóképesség erősítése. - Egészséges életmód szokásainak kialakítása.	tájékoztatói. - Községi programok szervezése. - Egészséges életmód támogatása (higiénia, mozgás, önkiszolgálás). - Játék, mint tanulási forma fejlesztése. - Munka jellegű tevékenységek (naposi munka, kerti munka). - Anyanyelvi és értelmi fejlesztés (mese, vers, beszélgetés). - Környezeti nevelés (helyi hagyományok, természetismeret). - Együttműködési megállapodások az iskolákkal.	- A gyermekek testileg, érzelmileg és szociálisan érettek az iskolára. - Önállóak, alkalmazkodók, kreatívak. - Értékként kezelik a kulturális hagyományokat és az irodalmat.	Folyamatosan, minden nevelési évben.
		- Szoros kapcsolat kialakítása az iskolákkal. - Gyermekek személyes átadásának előkészítése. - Szülők támogatása az iskolára való felkészülésben.	- Kölcsonös látogatások (tanítók az óvodában, óvodások az iskolában). - Gyermekek személyes jellemzése és átadása a tanítóknak. - Közös programok (Mikulás,		
4. Az óvoda–iskola átmenet támogatása	Az iskolakezdés megkönnyítése, a HH és HHH gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása.				

Fejlesztési terület	Cél	Feladatok	Tevékenységek	Várt eredmény	Megvalósítás ideje
			farsang, ünnepek). - Szülői értekezletek, tájékoztatók.		

VIII. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges:

- testi,
- lelki
- szociális érettség.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, testséma kialakulásának a vizuális és akusztikus differenciálódásnak.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakember segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint. A speciális szakember bevonását óvodánk vállalja az érintett gyermekek részére.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

IX. A NEVELÉSI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES, A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE

Célunk

Az óvoda rendelkezzen mindazon feltételekkel és eszközökkel, amelyek szükségesek a nevelési programban meghatározott feladatok ellátásához, valamint biztosítsa az esztétikus, barátságos környezetet, ahol a gyermekek jó hangulatban, nyugodt légkörben tölthetik mindennapjaikat.

Feladatunk

Olyan környezet megteremtése, amely megfelel a közegészségügyi, tűzvédelmi, egészségvédelmi és munkavédelmi előírásoknak, figyelembe veszi az eltérő pedagógiai elveket, és alkalmazkodik a gyermekek méreteihez, valamint a felnőttek munkavégzéséhez. Pedagógiai–szakmai felszerelésünket úgy alakítjuk ki, hogy az megfeleljen a minimális követelményeknek, és támogassa a nevelési céljaink megvalósulását. Biztosítjuk a gyermeki személyiség kibontakoztatását segítő, sokféle tevékenységhez használható eszközöket.

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató
Helyiségek	Megfelelő
Helyiségek bútorzata és egyéb berendezési tárgyai	Gyermekcsoportonként, gyermeklétszám szerint megfelelő
Tisztálkodási és egyéb felszerelések	Csoportonként, felnőtt és gyermeklétszám szerint megfelelő
A felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök	Megfelelő
A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök	Gyermekcsoportonként a gyermeklétszám eszközök figyelembevételével, illetve gyermekcsoportonként a gyermekek 30 %- ának megfelelő mennyiségben
Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének további speciális eszközei	Gyermekcsoportonként és a gyermekek létszámának megfelelő
Egészség-és munkavédelmi eszközök	Megfelelő

X. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELETEK

A Nefelejcs Program az igazgató jóváhagyása után, 2025. év szeptemberben lép hatályba.

A nevelési program módosításának kötelező indoka

- törvényi jogszabályváltozás;
- fenntartó által meghatározott feladatváltozás.

Lehetséges indoka

- sikeres innováció eredményeinek beépítése;
- minőségfejlesztési munka eredményeinek beépítése, illetve kevésbé eredményes elképzelések elhagyása.

A nevelési program nyilvánossága

- minden csoportban megtalálható;
- egy példány a bejáratnál van kihelyezve;
- egy példány az igazgatói irodájában található meg;
- az óvoda honlapján megtekinthető.

XI. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

1. A Csemői Nefelejcs Óvoda Pedagógiai Programját a Szülői Szervezet véleményezte és elfogadásra javasolja.

Csemő, 2025. augusztus 29.

SZMK vezetője

2. A Csemői Nefelejcs Óvoda Pedagógiai Programját a Környezetünk és Egészségünk Munkaközösség véleményezte és elfogadásra javasolja.

Csemő, 2025. augusztus 29.

Munkaközösség-vezető

3. A Csemői Nefelejcs Óvoda Pedagógiai Programját a Hagyományértető Munkaközösség véleményezte és elfogadásra javasolja.

Csemő, 2025. augusztus 29.

Munkaközösség-vezető

4. A Csemői Nefelejcs Óvoda Pedagógiai Programját a nevelőtestület véleményezte és elfogadja.

Csemő, 2025. augusztus 29.

A nevelőtestület képviselője

5. A Csemői Nefelejcs Óvoda Pedagógiai Programját az igazgató véleményezte és elfogadja.

Csemő, 2025. augusztus 29.

Igazgató

6. A Csemői Nefelejcs Óvoda Pedagógiai Programját a fenntartó véleményezte és 87/2025. (IX.16.) számú határozatával jóváhagyja.

Csemő, 2025. szeptember 16.

Fenntartó